

MADETOJAN MUSIIKKILUKION OPETUSSUUNNITELMA

2012

päivitetty versio 3. 8. 2012

1	LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA.....	4
1.1	ARVOT JA TOIMINTA-AJATUS.....	4
1.2	YLEISET KASVATUKSEN JA OPETUKSEN TAVOITTEET	5
2	OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	6
2.1	OPPIMISKÄSITYS	6
2.2	OPETUKSEN SUUNNITTELUN PERIAATTEET.....	6
2.3	OPISKELUYMPÄRISTÖ JA –MENETELMÄT.....	6
2.3.1	<i>Opiskeluympäristön kehittämisen painopistealueet.....</i>	6
2.3.2	<i>Opetuksen painotukset.....</i>	7
2.3.3	<i>Itsenäisen opiskelun periaatteet.....</i>	7
2.3.4	<i>Etäopiskelu.....</i>	7
2.3.5	<i>Vieraskielinen opetus.....</i>	8
2.3.6	<i>Yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa.....</i>	8
2.4	TOIMINTAKULTTUURI.....	8
2.4.1	<i>Koulun järjestyssäännöt.....</i>	9
2.4.2	<i>Oppilaskunta.....</i>	9
2.5	OPINTOJEN RAKENNE JA TUNTIJAKO.....	10
2.6	KIELIOHJELMA	11
2.7	OPISKELIJAKSI OTTAMISEN PERIAATTEET.....	11
3	OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN.....	12
3.1	YHTEISTYÖ KOTIEN KANSSA.....	12
3.2	OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN.....	12
3.2.1	<i>Ohjauksen sisällöt ja työnjako.....</i>	12
3.2.2	<i>Ohjauksen toteutus.....</i>	13
3.3	OPISKELIJAHUOLTO.....	14
3.3.1	<i>Kouluterveydenhuolto.....</i>	14
3.3.2	<i>Opiskelijahuoltoryhmä.....</i>	14
3.4	ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVAT OPISKELIJAT.....	15
3.5	KIELI- JA KULTTUURIRYHMIEN OPETUS.....	15
4	OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT	17
4.1	OPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET	17
4.2	AIHEKOKONAISUDET.....	17
4.3	OPPIAINEIDEN AIHESISÄLLÖT KURSSEITTAIN	17
4.3.1	<i>ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS, SUOMI ÄIDINKIELENÄ.....</i>	17
4.3.2	<i>RUOTSI, toinen kotimainen kieli,</i>	25
4.3.3	<i>VIERAAT KIELET</i>	29
4.3.3.1	<i>Perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä (A)</i>	31
4.3.3.2	<i>Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä (B2) sekä lukiossa alkava oppimäärä (B3).....</i>	41
4.3.4	<i>MATEMATIIKKA.....</i>	57
4.3.4.1	<i>Pitkä oppimäärä</i>	58
4.3.4.2	<i>Lyhyt oppimäärä.....</i>	66
4.3.5	<i>BIOLOGIA</i>	71
4.3.6	<i>MAANTIETÄ</i>	78
4.3.7	<i>FYSIIKKA</i>	84
4.3.8	<i>KEMIA</i>	91
4.3.9	<i>USKONTO</i>	96
4.3.9.1	<i>Evankelis-luterilainen uskonto</i>	97
4.3.9.2	<i>Ortodoksinen uskonto.....</i>	100
4.3.9.3	<i>Elämäkatsomustieto.....</i>	103
4.3.10	<i>FILOSOFIA.....</i>	108
4.3.11	<i>HISTORIA.....</i>	112
4.3.12	<i>YHTEISKUNTAOPPI.....</i>	120
4.3.13	<i>PSYKOLOGIA.....</i>	125
4.3.14	<i>MUSIIKKI.....</i>	130
4.3.14.1	<i>Musiikkitieto.....</i>	132

4.3.14.2	Musiikin teoria ja säveltapailu	134
4.3.14.3	Solistiset aineet	137
4.3.14.4	Yhteismusisointi	139
4.3.14.5	Musiikin ryhmäaineet	143
4.3.15	<i>KUVATAIDE</i>	146
4.3.16	<i>LIIKUNTA</i>	150
4.3.17	<i>TERVEYSTIETO</i>	153
4.3.18	<i>OPINTO-OHJAUS</i>	157
5	OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI	161
5.1	ARVIOINNIN TAVOITTEET	161
5.2	OPISKELIJAN KURSSISUORITUKSEN ARVIOINTI	161
5.2.1	<i>Opinnoissa etenemisen periaatteet</i>	<i>162</i>
5.2.2	<i>Muulla suoritettujen opintojen hyväksilukeminen.....</i>	<i>162</i>
5.2.3	<i>Itsearviointi.....</i>	<i>163</i>
5.3	OPPIAINEEN OPPIMÄÄRÄN ARVIOINTI.....	163
5.4	LUKION OPPIMÄÄRÄN SUORITUS	164
5.5	TODISTUKSET JA NIIHIN MERKITTÄVÄT TIEDOT	164
6	KOULUN TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN JA ARVIOINTI.....	166
6.1	KOULUN ITSEARVIOINTI	166
6.2	MUUT KOULUTYÖTÄ OHJAAVAT SUUNNITELMAT	166

1 LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA

Lukiokoulutuksen tehtävä on antaa opiskelijalle laaja yleissivistys, jatko-opintokelpoisuus ja tulevassa työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Lisäksi koulutuksen tulee tukea opiskelijan edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen. Lukiokoulutus tukee opiskelijan kasvua hyväksi, tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi. Hänellä on lukiokoulutuksen päättyessä käsitys siitä, mitkä ovat kansalaisen perusvelvollisuudet ja oikeudet Suomessa, Pohjoismaissa ja Euroopan unionissa. Hän tuntee myös vastuunsa kestävästä kehityksen kannalta.

Lukio-opetuksen arvoperusta rakentuu suomalaiseen sivistyshistoriaan ja kulttuuriperintöön, joka on osa pohjoismaista ja eurooppalaista kulttuuriperintöä. Keskeisiä arvoja ovat elämän ja toisen ihmisen kunnioittaminen ja pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen, oikeudenmukaisuuteen ja rehellisyyteen.

1.1 Arvot ja toiminta-ajatus

Toiminta-ajatus:

Madetojan musiikkilukio antaa saman yleissivistyksen kuin maamme yleislukiot. Koulun erityistehtävä mahdollistaa opiskelijoiden tavoitteellisen musiikin opiskelun ja harrastamisen. Koulu tarjoaa monipuolisen kulttuuritoimintaympäristön.

Arvot ja arvoperusta:

Lähtökohtana on elämän ja toisen ihmisen kunnioittaminen ja pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen, oikeudenmukaisuuteen, rehellisyyteen ja kauneuteen.

Madetojan musiikkilukio pyrkii kasvattamaan opiskelijansa suvaitsevaisiksi, tasapainoisiksi, vastuuntuntoisiksi, omatoimisiksi, luoviksi ja yhteistyökykyisiksi yhteiskunnan jäseniksi, joilla on vahva kulttuuri-identiteetti ja laaja kulttuurien tuntemus.

Opiskelijoiden huoltajat nähdään koulun voimavarana sekä kodin ja koulun kasvatustyön tukijoina. Pyritään mahdollisimman avoimeen ja tehokkaaseen vuoropuheluun kotien kanssa.

Musiikkilukiossa opiskelijoita kannustetaan ja rohkaistaan osallistumaan erilaisiin koulun tarjoamiin tapahtumiin, joissa he saavat osallistumisen ja onnistumisen iloa. Näin opiskelijan kokemukset koulusta pitkäjänteisen tavoitteellisen työnteon ja yhdessäolon paikkana luovat tärkeän arvoperustan jatko-opinnoille ja elämälle yleensäkin.

1.2 Yleiset kasvatuksen ja opetuksen tavoitteet

Koulussa noudatetaan valtakunnallisia lukiokoulutuksen ja -opetuksen tavoitteita.

Lukiokoulutuksen tavoitteet:

Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lisäksi koulutuksen tulee tukea opiskelijoiden edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen elämänsä aikana. Nuorten lukiokoulutuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa.

Opetuksen tavoitteet:

Lähtökohtana opetuksessa on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Tavoitteena on, että opiskelija oppii arvostamaan luonnon ja kulttuurien monimuotoisuutta. Opetuksen tulee tukea opiskelijan kasvua aikuisen vastuuseen omasta ja muiden ihmisten hyvinvoinnista, elinympäristön tilasta sekä kansalaisyhteiskunnan toimivuudesta. Opiskelijaa perehdytetään elinkeinoelämään ja yrittäjyyteen. Opiskelijan kulttuuri-identiteettiä sekä kulttuurien tuntemusta syvennetään. Opetuksen pitää kannustaa opiskelijaa toimimaan opiskeluyhteisössä ja yhteiskunnassa paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Tavoitteena on, että opiskelija oppii edistämään yhdessä muiden kanssa ihmisoikeuksia, demokratiaa, tasa-arvoa ja kestäväää kehitystä. Tavoitteena on, että opiskelija omaksuu hyvät tavat ja osaa ilmaista kulttuuri-identiteettiään sekä että hän tiedostaa oman persoonallisen erityislaatunsa.

Tavoitteena on, että opiskelija lukiokoulutuksen päättyessä tunnistaa julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä ristiriitoja ja pystyy pohtimaan kriittisesti kehityksen epäkohtia ja mahdollisuuksia. Opiskelijalla on hyvät tavat ja vuorovaikutustaidot ja hän pystyy ottamaan vastaan aikuisen ihmisen vastuun omasta ja toisten ihmisten hyvinvoinnista.

Tuetaan opiskelijan kasvua elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen sekä luonnon ja kulttuurien monimuotoisuuden arvostamiseen kansainvälistyneessä maailmassa. Hänellä on valmiudet toimia ihmisoikeuksien, demokratian ja tasa-arvon edistämiseksi.

Koulu toimii yleissivistävänä ylioppilastutkintoon johtavana ja jatko-opintoihin valmentavana oppilaitoksena.

Koulu kasvattaa musiikin ja kulttuurin kuluttajia ja tuottajia.

Koulu tekee sekä yleissivistävän että musiikin alueella yhteistyötä ja on vuorovaikutuksessa perusopetuksen musiikkiluokkien, muiden musiikkilukioiden, konservatorioiden, ammattikorkeakoulujen, taideoppilaitosten, Oulun kaupunginorkesterin, muiden kulttuuri-instituutioiden, korkeakoulujen, yliopistojen ja yrityselämän kanssa.

Koulu kannustaa monipuolisiin pedagogisiin ratkaisuihin.

Lukioaikana opiskelija saa kokemuksia tieto- ja viestintätekniiikan tarjoamista mahdollisuuksista sekä oppii tiedon hankintaa, käsittelyä ja hallintaa.

Koulun toiminnassa arvostetaan kansainvälisten yhteyksien luomista ja ylläpitämistä.

2 Opetuksen toteuttaminen

2.1 Oppimiskäsitys

Oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta, jossa hän vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajan ja ympäristön kanssa ja aiempien tietorakenteidensa pohjalta käsittelee ja tulkitsee vastaanottamaansa informaatiota.

Opetuksessa tulee ottaa huomioon se, että vaikka oppimisen yleiset periaatteet ovat kaikilla samat, oppiminen riippuu yksilön aikaisemmasta tiedosta ja hänen käyttämistään oppimisstrategioista. Oppiminen on sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Yhdessä tilanteessa opittu tieto tai taito ei automaattisesti siirry käytettäväksi toisenlaisissa tilanteissa.

2.2 Opetuksen suunnittelun periaatteet

Lukio-opetuksen lähtökohdaksi on se, että opiskelijat saavat lukio-opintonsa suoritettua kolmessa vuodessa.

Lukio laatii vuosittain opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman, johon kirjataan opetuksen yleinen järjestäminen, opetustunnit ja opetuksen yhteydessä järjestettävä muu toiminta, työajat, yhteistyö muiden koulutuksen järjestäjien kanssa, koulutuksen hankkiminen muulta koulutuksen järjestäjältä, muulta yhteisöltä tai säätiöltä, itsenäinen opiskelu sekä muut tarpeelliset opetuksen järjestämiseen liittyvät asiat.

Madetojan musiikkilukiassa opiskelija suorittaa lukioaikana yhden valtakunnallisen pakollisen musiikin kurssin ja vähintään 12 musiikin erityistehtävän mukaista kurssia. Tällöin opiskelija on oikeutettu vähentämään valtioneuvoston asetuksen (955 / 2002) 8. pykälässä säädetystä pakollisten kurssien määrästä kahdeksan kurssia. Opiskelijan tulee kuitenkin suorittaa vähintään puolet lukion jokaisen oppiaineen pakollisista kursseista. Ylioppilastutkinnossa kirjoitettavista aineista tulee olla kaikki pakolliset kurssit suoritettuina. Musiikin erityistehtävän mukaisten kurssien tulee olla muita kuin opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä musiikin pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja. Koulu tekee yhteistyötä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa. Yhteistyö määritellään tarkemmin kohdassa 2.3.6.

2.3 Opiskeluympäristö ja –menetelmät

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus fyysisesti ja henkisesti turvalliseen opiskeluympäristöön. Opiskeluympäristö järjestetään niin, että opiskelijoiden erilaisuus, yksilölliset opiskelutaidot ja oppimistyyli otetaan huomioon.

Opetusmenetelmien perustana on yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen harjaannuttaminen opiskelussa ja muussa koulun toiminnassa. Tiedonhankinnassa, opiskelussa sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelussa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

2.3.1 Opiskeluympäristön kehittämisen painopistealueet

Pyritään kehittämään opiskeluympäristöjä monipuolisemmiksi ja opiskelijan tiedonrakentamisprosessia tukeviksi. Päämääränä on, että opiskelijan on mahdollista asettaa omia tavoitteitaan ja oppia työskentelemään itsenäisesti ja yhteistoiminnallisesti erilaisissa ryhmissä ja verkostoissa. Kukin tiedonala soveltaa yllä olevaa periaatetta ottaen huomioon aineelle luonteenomaiset tiedon- ja taidon hankkimis- ja tuottamistavat. Opiskelijoita ohjataan tieto- ja viestintäteknikan taitojen sekä kirjastopalvelujen käyttöön. Koulumme on mukana kehittämässä Pohjankartanon koulukirjastoa ja oppimistoria sekä niiden pedagogista käyttöä.

2.3.2 Opetuksen painotukset

Erityistehtävän mukainen musiikin opetus järjestetään niin, että opiskelijoilla on lukion päättyessä valmiudet pyrkiä myös musiikin ammatilliseen koulutukseen. Opiskelijoilla on mahdollisuus oman tasonsa edellyttämään solistiseen opetukseen sekä yhteismusisointiin.

Eri oppiaineissa aihekokonaisuuksia käsitellään kullekin oppiaineelle luontevalla tavalla.

2.3.3 Itsenäisen opiskelun periaatteet

Lukiokoulutus antaa valmiuksia itsenäiseen opiskeluun ja elinikäiseen oppimiseen. Koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa on kirjattu, mitkä kurssit voi suorittaa itsenäisesti ja kuka myöntää oikeuden kurssin itsenäiseen opiskeluun. Itsenäisen opiskelun säännöt on kirjattu oppiainekohtaisiin suunnitelmiin.

Yhteiskunnan nopeasta ja vaikeasti ennustettavasta muutoksesta elämän kaikilla alueilla on ollut muun muassa se seuraus, että vaatimus elinikäisestä opiskelusta koskettaa kaikkia. Se edellyttää halua ja taitoa asettaa itselleen tavoitteita sekä tarkkailla ja ohjata omaa opiskeluaan. Opiskelutaitoja ja taitoja itseohjautuvaan elinikäiseen opiskeluun ei välttämättä saavuteta ilman harjoittelua. Lukiossa opiskelijan tarpeiden mukaan ohjattu ja ohjeistettu itsenäinen opiskelu on yksi keino harjoittaa niitä opiskelutaitoja, joita ihminen myöhemmässä elämässään tarvitsee. Itsenäinen opiskelu tapahtuu kokonaan tai osittain ilman muodollista lähiopetusta. Se voi koskea kokonaista kurssia, lyhyempää opiskelukokonaisuutta tai niiden osia. Opiskelun täytyy noudattaa opetussuunnitelmaa, ja opettajan tehtävänä on ohjeistaa itsenäinen opiskelu. Itsenäisen opiskelun yksi muoto on lukiodiplomin suorittaminen. Itsenäistä opiskelua ei kuitenkaan tule ymmärtää vain opiskelijan yksinäiseksi toiminnaksi, vaan se voi sisältää myös erilaisia yhteistoiminnallisen opiskelun muotoja. Yhteistoiminnallinen lähiopetuksesta riippumaton opiskelu voidaan toteuttaa myös projekteina tai koulun ulkopuolisten tahojen kanssa tehtävinä yhteistyöhankkeina. Opiskelija hakee oikeutta itsenäiseen opiskeluun erillisellä lomakkeella neuvoteltuaan aineenopettajan kanssa. Hakemuslomakkeen allekirjoittavat opiskelija, aineenopettaja, opinto-ohjaaja ja lopullisen hyväksymisen/hylkäämisen tekee rehtori. Opettaja antaa opiskelijalle itsenäisesti opiskeltavat sisällöt, suoritusohjeet ja aikataulun, joita opiskelija sitoutuu noudattamaan. Itsenäisen opiskelun aikana opiskelijan tulee saada tarvittaessa ohjausta aineenopettajalta.

Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksytty arvosana. Kurssin tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on arvioitava riittävän laaja-alaisesti. Mikäli opiskelija on saanut luvan kurssin suorittamiseen itsenäisesti, mutta ei ole suorittanut sitä määräpäivään mennessä tai on saanut hylätyn arvosanan, hän voi opiskella kurssin uudelleen vain osallistumalla opetukseen.

2.3.4 Etäopiskelu

Etäopiskelu antaa opiskelijoille mahdollisuuden suorittaa lukio-opintoja joustavasti oma aikataulu huomioiden. Vuorovaikutuksellisuuteen ja erilaisten oppijoiden huomioimiseen kiinnitetään opetuksessa erityistä huomiota. Tieto- ja viestintätekniikalla on keskeinen rooli etäopetuksessa sekä opiskelijan että opettajan työssä. Etäkurssin suorittamisessa 1/5 opetuksesta on lähiopetusta, joka toteutetaan videoneuvotteluna. Etävaiheessa, jota on 4/5 opetuksesta, opiskelua ohjataan www-pohjaisessa oppimisympäristössä sekä puhelimen ja sähköpostin avulla. Etäopiskelu voidaan toteuttaa myös opettajan tuutorimana verkkokurssina. Etäopiskelumahdollisuus on Oulun Lyseon lukiossa ja Oulun aikuislukiossa.

Koulumme ei järjestä etäopetusta.

2.3.5 Vieraskielinen opetus

Koulumme ei järjestä vieraskielistä opetusta.

2.3.6 Yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa

Verkostoituminen eri oppilaitosten ja ympäröivän yhteiskunnan laitosten ja yritysten kanssa on tavoiteltava lisäarvo.

Opetuksellista yhteistyötä koulu tekee eri oppiaineissa muiden lukioiden, Oulun konservatorion ja Oulun yliopiston kanssa.

Hallinnollista yhteistyötä koulu tekee ylioppilaskirjoitusten osalta alueellisten lähilukioiden kanssa.

Musiikillista yhteistyötä koulu tekee esiopetuksen, perusopetuksen musiikkiluokkien, muiden musiikkilukioiden, ammattikorkeakoulujen, korkeakoulujen, yliopistojen, konservatorioiden ja taideoppilaitosten kanssa. Musiikillinen yhteistyö koostuu yhteisistä tilaisuuksista, tapahtumista, esityksistä ja konserteista.

Projektiyhteistyötä koulu tekee eri oppiaineissa sekä kansallisesti että kansainvälisesti perusopetuksen, lukioiden, ammattioppilaitosten, ammattikorkeakoulujen, korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa.

Lukiodiplomeissa koulu tekee yhteistyötä muiden lukioiden kanssa.

2.4 Toimintakulttuuri

Ihminen oppii kaikista kokemuksistaan ja kaikesta toiminnasta, ja se ilmenee muutoksina hänen tiedoissaan, taidoissaan ja asenteissaan. Se, miten koulussa toimitaan ja millainen ilmapiiri siellä vallitsee, voi vaikuttaa ennen kaikkea asenteisiin, ei vain myönteisesti, vaan myös kielteisesti. Koulun toimintakulttuurin tavoitteena on, että jokainen opiskelija haluaa opiskella ja pystyy opiskelemaan edellytystensä mukaisesti.

Koulun tavoitteena on oppiva organisaatio, jossa niin opiskelijat, opettajat kuin henkilökuntakin tiedostavat, mitä tehdään ja miksi niin tehdään. Työyhteisö on avoin muutokselle ja jatkuvalla kehittämiselle.

Toimintakulttuuriin kuuluvat lukion säännöt, toiminta- ja käyttäytymismallit sekä arvot. Oulun opetustoimessa korostetaan yhteistyötä ja yhteisöllisyyttä sekä kasvatuksen päämääränä että toimintatapana. Vastuullisuus- ja vuorovaikutustaidot ovat kansalaisyhteiskunnassa tarvittavia perustoimintoja. Ne edistävät opiskelijan mahdollisuutta osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon. Hänellä on tilaisuus vaikuttaa työyhteisöönsä esim. oppilaskunnan toiminnan kautta. Näin opiskelija saa valmiuksia myös elämään koulun ulkopuolella.

Madetojan musiikkilukion toimintakulttuuri heijastaa koulun toiminta-ajatusta ja arvoperustaa.

Työyhteisön jäsenet niin opiskelijat, opettajat kuin muu henkilökuntakin hyväksytään kukin omana itsenään. Koulussa suvaitaan erilaisuutta ja erilaisia arvomaailmoja sekä hyväksytään erilaiset mielipiteet ja kannanotot kunkin omaa ratkaisua arvostaen. Jokainen työyhteisön jäsen ottaa vastuun viihtyisästä ja turvallisesta työ- ja opiskeluympäristöstä sekä noudattaa sovittuja sääntöjä ja määräaikoja.

Koulun yhteiset tilaisuudet ja tapahtumat koetaan tärkeiksi yhteishengen ylläpitäjiksi.

Tiedottaminen on selkeää ja ajoissa tapahtuvaa. Jokaisella on vastuu seurata sovittuja tiedotuskanavia ja olla aktiivinen tarvitsemansa tiedon suhteen.

Koulun työtä ja tuloksia suhteessa resursseihin ja asetettuihin tavoitteisiin arvioidaan säännöllisesti, avoimesti ja rakentavasti.

2.4.1 Koulun järjestyssäännöt

Yksi opetustoimen strategian ja vision tavoitteista on toimiva ja turvallinen opiskeluympäristö. Sen takaamiseksi laaditaan koululle järjestyssäännöt. Lisäksi koululla tulee olla suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Lukiolla on järjestyssäännöt, jotka ovat opetussuunnitelman liitteenä.

2.4.2 Oppilaskunta

Aihokokonaisuuteen Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäys sisältyy ajatus osallistuvasta, vastuuta kantavasta ja kriittisestä kansalaisesta, joka toimii demokraattisen yhteiskunnan toimintaperiaatteiden mukaisesti. Sellaisen toiminta merkitsee osallistumista ja vaikuttamista yhteiskunnan eri osa-alueilla. Oppilaskunta tarjoaa yhden foorumin, jossa voi käytännössä harjoitella näitä taitoja ja saada niistä omakohtaisia kokemuksia. Siksi jokaisella koululla tulee olla toimiva oppilaskunta.

Oppilaskunta on tärkeä osa koulua ja sen toiminta kokonaisuudessaan tukee Madetojan musiikkilukion erityistehtävää antaen arvokasta kokemusta erilaisten kulttuuritapahtumien ja toimintojen järjestämisestä.

Oppilaskunnan kautta opiskelijat voivat vaikuttaa koulun toimintaan, ja oppilaskunnan edustajat voivat soveltuvin osin osallistua opettajakunnan kokouksiin. Oppilaskunta toimii yhteistyössä oppilaskunnan ohjaajan kanssa, jonka opettajakunta valitsee keskuudestaan.

Oppilaskunnan järjestäytymisestä ja toiminnasta määrätään oppilaskunnan säännöissä, jotka koulun opettajainkokous hyväksyy oppilaskunnan hallituksen esityksestä. Oppilaskunnan säännöt ovat opetussuunnitelman liitteenä.

2.5 Opintojen rakenne ja tuntijako

Kaupungin lukioissa annetaan Valtioneuvoston lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta antaman asetuksen (955/2002) mukaista opetusta. Oppiaineiden pakollisten ja valtakunnallisesti määriteltyjen syventävien kurssien keskeiset tavoitteet ja sisällöt on määritelty Lukion opetussuunnitelman perusteissa 2003. Koulu voi tarjota myös koulukohtaisia syventäviä ja soveltavia kursseja sekä lisätä maininnan työtavoista ja arvioinnista kurssikohtaisesti. Lukiodiplomin voi suorittaa myös toisessa lukiossa, mikäli ryhmässä on tilaa. Koulu kirjaa opetussuunnitelmaansa, miten vieruskielinen opetus, etäopetus, lukiodiplomien suoritus ja itsenäinen suoritus on järjestetty. Opiskelijalla on oikeus lukea hyväkseen lukion oppimäärään muualla suoritettut opinnot, jotka ovat tavoitteeltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia. Päätös muualla suoritettavien opintojen hyväksilukemisesta tulee sitä erikseen pyydettyessä tehdä ennen mainittujen opintojen aloittamista.

Nuorille annettavan lukiokoulutuksen tuntijako on seuraava:

Oppiaine tai aineryhmä	Pakolliset kurssit	Syventävinä opintoina tarjottavien valtakunnallisten kurssien määrä
Äidinkieli ja kirjallisuus	6	3
Kielet perusopetuksen vuosiluokilta 1-6 alkava kieli (A-kieli)	6	2
perusopetuksen vuosiluokilta 7-9 alkava kieli (B-kieli)	5	2
muut kielet		16
Matematiikka		
lyhyt oppimäärä	6	2
pitkä oppimäärä	10	3
Ympäristö ja luonnontieteet		
Biologia	2	3
Maantiede	2	2
Fysiikka	1	7
Kemia	1	4
Uskonto tai elämäkatsomustieto	3	2
Filosofia	1	3
Psykologia	1	4
Historia	4	2
Yhteiskuntaoppi	2	2
Taito- ja taideaineet	5	
Liikunta	2	3
Musiikki	1-2	3
Kuvataide	1-2	3
Terveystieto	1	2
Opinto-ohjaus	1	1
Pakolliset kurssit	47-51	
Syventävät kurssit vähintään	10	
Soveltavat kurssit		
	75	
Kurssit yhteensä vähintään		

Edellä mainittujen pakollisten ja syventävien kurssien lisäksi Madetojan musiikkilukio tarjoaa koulukohtaisia syventäviä ja soveltavia kursseja eri oppiaineissa, joiden suoritusjärjestys määritellään tarkemmin ainekohtaisissa opetussuunnitelmissa. A-kielenä voi opiskella englantia, saksaa ja venäjää. Madetojan musiikkilukiossa poiketaan valtakunnallisesta tuntijaosta Opetusministeriön Oulun kaupungille myöntämän päätöksen (Pvm 12.1.2004, D nro 156/430/2003) mukaisesti.

Opiskelija suorittaa lukioaikana yhden valtakunnallisen pakollisen musiikin ja vähintään 12 musiikin erityistehtävän mukaista kurssia.

Tällöin opiskelija on oikeutettu vähentämään valtioneuvoston asetuksen (955 / 2002) 8. pykälässä säädetystä pakollisten kurssien määrästä kahdeksan kurssia. Opiskelijan tulee kuitenkin suorittaa vähintään puolet lukion jokaisen oppiaineen pakollisista kursseista. Ylioppilastutkinnoissa kirjoitettavista aineista tulee olla kaikki pakolliset kurssit suoritettuina. Musiikin erityistehtävän mukaisten kurssien tulee olla muita kuin opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä musiikin pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja.

Koulu tekee yhteistyötä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa. Yhteistyö määritellään tarkemmin kohdassa 2.3.6.

2.6 Kieliohjelma

Vieraita kieliä ja toista kotimaista kieltä opetetaan kaupunginvaltuuston vahvistaman kieliohjelman mukaisesti.

Oulun kaupungin kieliohjelman mukaisesti Madetojan musiikkilukiassa voi opiskella A-kielenä englantia, saksaa ja venäjää, B1-kielenä ruotsia, B2- ja B3-kielinä italiaa, ranskaa, saksaa ja venäjää, mikäli opiskelijoita on riittävästi.

2.7 Opiskelijaksi ottamisen periaatteet

Yleinen lukioon pääsym edellytys on suoritettu peruskoulun oppimäärä. Lukioon haetaan 2.asteen yhteisvalinnan kautta. Jos lukioon hakeneita on enemmän kuin täytettäviä opiskelijapaikkoja, valitaan opiskelijat päättötodistuksen äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen, vieraitten kielten, uskonnon tai elämänkatsomustiedon, historian ja yhteiskuntaopin, matematiikan, fysiikan, kemian, biologian ja maantiedon arvosanojen keskiarvon osoittamassa järjestyksessä.

Koulutuksen järjestäjä päättää muista opiskelijaksi ottamisen perusteista sekä mahdollisesti järjestettävistä pääsy- ja soveltuvuuskokeista.

Opiskelijat valitaan lukioihin kesäkuussa. Opiskelija pyritään sijoittamaan hänen ensimmäiselle sijalle asettamaansa lukioon. Opetuspäällikkö valitsee opiskelijat lukioon kuultuaan rehtoreita.

Madetojan musiikkilukion opiskelijat valitaan vertailulukujen perusteella, jotka saadaan laskemalla yhteen päättötodistuksen lukuaineiden keskiarvo (maksimi 10 pistettä, alin keskiarvo sama kuin kaupungin muissa lukioissa) ja harrastusta ja kykyä osoittavat pisteet (maksimi 10 pistettä). Edellä mainitut pisteet saadaan seuraavasti: musiikin numero (10 = 3 p, 9 = 2 p, 8 = 1 p) musiikkiluokat (ala-aste 4 luokkaa 1 p, yläaste 3 luokkaa 1 p) musiikkioppilaitosten suoritukset: maksimipistemäärä 2,5 p muut suoritukset otetaan huomioon suosituksissa 4) suositukset 2,5 p.

Jos pyrkijä ei ole opiskellut peruskoulussa musiikkiluokalla eikä musiikkiopistossa, hänellä on halutessaan mahdollisuus antaa musiikkinäyte.

Maksimipistemäärä näytteestä on kaksi pistettä. Musiikkinäyte sisältää sävelkorva- ja rytmitajutestin sekä mahdollisesti laulu- ja / tai soittonäytteen (= pyrkijän vapaavalintainen kappale). Koulu ilmoittaa näytteen antamisen ajankohdan halukkaille.

3 OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN

3.1 Yhteistyö kotien kanssa

Koti ja koulu ovat yhdessä vastuussa nuoren kasvusta hyvään aikuisuuteen. Molemmat tukevat opiskelijoita sekä opiskelua että hyvinvointia koskevissa kysymyksissä ja ongelmissa huomioiden kuitenkin nuoren aikuisen opiskelijan itsenäisyyden ja oman vastuullisuuden. Olisi hyvä käydä keskusteluja myös harrastusten, työssäkäynnin ja nuoren muun elämäntilanteen vaikutuksesta opiskeluun.

Sellaisissa tilanteissa, joissa opiskelija jostain syystä tarvitsee erityistä tukea opintojensa suorittamiseksi, tulee yhteistyötä tehdä tavallista tiiviimmin. Myös maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten nuorten lukio-opinnot vaativat tiivistä yhteistyötä huoltajien kanssa.

Koulu järjestää vanhempaniltoja, joissa keskustellaan opiskelijoiden opintoihin ja hyvinvointiin liittyvistä asioista, sekä tarvittaessa muita tilaisuuksia, joissa huoltajat voivat perehtyä ja vaikuttaa koulun toimintaan. Koululla voi olla yhteistyöelin, johon kuuluu huoltajien ja koulun edustajia. Se osallistuu opiskelijoiden tukemiseen sekä koulun kehittämiseen, suunnitteluun ja arviointiin.

Madetojan musiikkilukion arvoperustan mukaisesti opiskelijoiden huoltajat nähdään koulun voimavarana ja koulun kasvatustyön tukijoina. Toiminnassa hyödynnetään musiikin luomia mahdollisuuksia järjestää yhteistapahtumia kotien kanssa. Huoltajille tarjotaan mahdollisuus osallistua koulun toimintaan esimerkiksi Koulumusiikin Tuki ry:n kautta.

3.2 Ohjauksen järjestäminen

Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, jonka tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia valintoja ja ratkaisuja. Lukion opinto-ohjausta järjestetään kurssimuotoisena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena. Ohjauksen tehtävänä on edistää koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa ja opiskelijoiden hyvinvointia sekä ehkäistä syrjäytymistä. Lukion ohjaustoimintaan ja sen järjestämiseen osallistuu koko koulun opettaja- ja ohjaushenkilöstö.

3.2.1 Ohjauksen sisällöt ja työnjako

Ohjaus muodostaa jatkumon. Sen keskeisenä tavoitteena on tukea opiskelijaa valinta- ja päätöksentekotilanteissa sekä ohjata ja tukea häntä erilaisissa henkilökohtaisissa elämäntilanteisiin liittyvissä kysymyksissä. Ohjauksen avulla opiskelijalla on mahdollisuus ymmärtää, miten hänen tekemänsä valinnat ja päätökset ovat subteessa ura- ja elämänsuunnitteluun sekä tulevaisuuden suunnitelmiin yleensä.

Rehtori

Rehtori luo ohjaukselle sellaiset toimintaedellytykset, että erilaisten ohjausmenetelmien ja työnjakojen toteuttaminen on mahdollista. Rehtori tukee toiminnallaan opinto-ohjaajan ja opettajien keskinäistä yhteistyötä ja ohjaustoiminnan suunnittelua koko oppilaitoksen yhteisenä tehtävänä. Rehtori vastaa siitä, että säännöistä ja määräyksistä, jotka ohjaavat lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suorittamista, tiedotetaan opiskelijoille ja huoltajille.

Opinto-ohjaaja

Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Suunnittelutyötä opinto-ohjaaja tekee yhteistyössä rehtorin ja ryhmänohjaajien kanssa. Opinto-ohjaaja antaa luokkamuotoisen ohjauksen lisäksi henkilökohtaista ja pienryhmäohjausta.

Opinto-ohjaajan vastuulla ovat opiskelijoiden jatkokoulutus- ja ammattisuunnitelmiin liittyvät ohjaukselliset kysymykset. Tämä jatko-opintoihin ja ammattisuunnitelmiin liittyvä päätöksenteon ohjaus on koko lukioajan kestävä ohjausprosessi. Opinto-ohjaajalle on varattava riittävästi aikaa henkilökohtaisen ja pienryhmäohjauksen järjestämiseen. Opinto-ohjaaja opastaa opiskelijoita käyttämään tarjolla olevia tietolähteitä ja yhteiskunnan tarjoamia ohjaus-, tuki-, neuvonta- ja tietopalveluita.

Ryhmänohjaaja

Jokainen lukion opiskelija kuuluu ohjausryhmään, jolla on oma ryhmänohjaaja. Lukio-opintojen alkuvaiheessa näiden ryhmien ohjauksessa pääpaino on ryhmäytymisessä; opiskelijat oppivat tuntemaan oman ryhmänsä jäsenet ja ryhmänohjaajan sekä koulun käytänteet.

Ryhmänohjaaja huolehtii koulun yhteisten asioiden tiedottamisesta ryhmälleen. Hän seuraa ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä. Ryhmänohjaajalle varataan mahdollisuus koko ryhmän ohjaustuokioiden lisäksi ryhmänsä opiskelijoiden henkilökohtaiseen ohjaamiseen ja pienryhmäohjaukseen. Ryhmänohjaaja toimii ennaltaehkäisevässä roolissa. Tavoitteena on puuttua ajoissa opiskelijoiden lisääntyneisiin poissaoloihin, käyttäytymisessä tai opintomenestyksessä tapahtuneisiin muutoksiin ja opiskeluvaikeuksiin. Ryhmänohjaajan velvollisuutena on tiedottaa havainnoistaan opiskelijahuoltohenkilöstölle. Ryhmänohjaaja vastaa yhteydenpidosta oman ryhmänsä opiskelijoiden huoltajiin.

Aineenopettaja

Aineenopettajan tehtävänä on ohjata opiskelijaa opettamansa aineen opiskelussa ja oppiaineeseen liittyvissä kysymyksissä koko lukio-opintojen ajan. Aineenopettaja toimii ennaltaehkäisevässä roolissa. Tavoitteena on puuttua ajoissa opiskelijoiden lisääntyneisiin poissaoloihin, käyttäytymisessä tai opintomenestyksessä tapahtuneisiin muutoksiin sekä opiskeluvaikeuksiin. Aineenopettaja tiedottaa havainnoistaan ryhmänohjaajalle ja/ tai opiskelijahuoltohenkilöstölle.

Opiskelija

Lukio-opintojen alkuvaiheessa jokainen opiskelija laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, joka sisältää suunnitelman opintojen suoritusajasta ja sisällöstä. Opiskelijaa ohjataan seuraamaan oman opiskelusuunnitelman toteutumista ja päivittämään sitä. Opiskelija saa ohjausta opiskelun tueksi ja valintojen tekemiseksi siten, että hän pystyy suunnittelemaan lukio-opintojensa sisällön ja rakenteen omien voimavarojensa mukaisesti ottaen huomioon ylioppilaskirjoitukset ja jatkokoulutussuunnitelmat.

3.2.2 Ohjauksen toteutus

Ohjaus ennen lukio-opintoja

Perusopetuksen ohjaushenkilöstön kanssa tehdään yhteistyötä. Lukio-opiskelusta ja lukio-opintoihin hakeutumisesta tiedotetaan perusopetuksen päättövaiheessa oleville oppilaille, heidän huoltajilleen, oppilaanohjaajille ja opettajille. Tiedottamisesta voivat vastata esimerkiksi rehtori, opinto-ohjaaja, aineenopettajat ja opiskelijatutorit.

Ohjaus lukio-opintojen alussa

Opiskelijan yhteisöllisyyden kehittäminen on osa ohjauksen tavoitteita ja sisältöjä koko lukio-opintojen ajan. Lukio-opintojen alkuvaiheessa opiskelijoita perehdytetään uuteen opiskeluympäristöön ja oppilaitoksen toimintatapoihin. Tästä perehdyttämisestä vastaavat pääsääntöisesti ryhmänohjaaja ja aineenopettajat. Aineenopettajat ja opinto-ohjaaja auttavat opiskelijoita omaksumaan lukio-opinnoissa tarvittavia opiskelumenetelmiä ja -taitoja.

Opiskelijat laativat henkilökohtaisen opintosuunnitelman lukio-opintojen ajaksi. Suunnittelussa otetaan huomioon lukion kurssitarjoanta, muissa oppilaitoksissa suoritettavat opinnot ja etäopiskeluna suoritettavat kurssit sekä ylioppilaskirjoitusten mahdollinen hajauttaminen. Tämän suunnitelman laatimista ja päivittämistä tukee opinto-ohjaaja.

Lukio-opintojen alkuvaiheessa käynnistetään koko lukioajan kestävä kodin ja koulun välinen yhteistyö. Yhteistyön tavoitteena on opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraaminen ja tukeminen.

Ohjaus lukio-opintojen aikana

Opiskelijoiden opintojen etenemistä seurataan ja kurssi- sekä ainevalintoja tarkistetaan säännöllisesti lukio-opintojen aikana opinto-ohjaajan ja ryhmänohjaajien yhteistyönä. Opiskelijoita ohjataan pohtimaan ura- ja elämänsuunnitelmiaan.

Ohjaus lukio-opintojen päättövaiheessa

Opintojen päättövaiheessa ohjauksen painopiste on ylioppilastutkintoon valmistautumisessa ja jatkosuunnitelmiin liittyvässä päätöksenteossa. Opiskelijat perehtyvät jatko-opintojen valintamenetelyihin opinto-ohjaajan avustuksella.

3.3 Opiskelijahuolto

3.3.1 Kouluterveydenhuolto

Lukiolaisten kouluterveydenhuollosta vastaa pääasiassa kouluterveydenhoitaja. Sairaanhoido ei kuulu kouluterveydenhuoltoon. Kouluterveydenhoitajan vastaanottoajoista tiedotetaan kouluittain lukuvuoden alussa. Kouluterveydenhoitajan puhelintunti on arkipäivisin klo 12-13. Oululaiset lukiolaiset saavat lääkäripalvelut omalääkärin vastaanotolla omalta terveysasemalta. Lukiolaisilla on mahdollisuus käyttää myös Nuorten neuvolan terveydenhoitajan, lääkärin ja psykologin palveluja, jonne ajan voi varata joko itse tai kouluterveydenhoitajan kautta. Psykkisiin ongelmiin nuoret saavat apua ensisijaisesti Nuorten neuvolasta. Vaikeissa kriisitilanteissa ja akuuteissa mielenterveysongelmissa nuoria palvelee Nuorisopsykiatrinen työryhmä. Ulkokuntalaisille lukiolaisille kuuluvat myös kouluterveydenhuollon palvelut samoin kuin ns. kiireellinen sairaanhoido terveysasemilla. Muu terveyden- tai sairaanhoido edellyttää maksusitoumusta omasta kunnasta. Maksusitoumusasioissa voi neuvoa ja auttaa kouluterveydenhoitaja tai se terveydenhuollon toimipiste, johon ulkokuntalainen lukiolainen hakeutuu saamaan hoitoa. Sama koskee myös Nuorten neuvolan palveluja.

Koulu tiedottaa opiskelijoille omista kouluterveydenhuollon palveluistaan.

3.3.2 Opiskelijahuoltoryhmä

Opiskelijahuoltoa koordinoidaan ja kehitetään moniammatillisessa opiskelijahuoltoryhmässä, jonka toiminnan kokonaisvastuu on rehtorilla. Opiskelijahuoltoryhmä kokoontuu säännöllisesti. Tavoitteena on kokoontua vähintään kerran kuukaudessa.

Opiskelijahuoltoryhmään kuuluvat rehtorin lisäksi opinto-ohjaaja(t), kouluterveydenhoitaja ja Nuorten neuvolan psykologi. Työryhmän kokouksiin voivat lisäksi tarvittaessa osallistua lääkäri, sosiaalityöntekijä, erityisopettaja sekä ryhmänohjaaja tai muu aineenopettaja. Kokoukseen voidaan kutsua myös opiskelija itse, hänen vanhempansa tai muita käsiteltävään asiaan liittyviä työntekijöitä. Laaja-alainen yhteistyö eri ammattiryhmien kesken on välttämätöntä, jotta opiskelijoiden hyvinvointia voidaan edistää parhaalla mahdollisella tavalla.

Opiskelijahuoltoryhmällä on kahdenlaisia tehtäviä. Opiskelijahuoltoryhmän ensisijainen tehtävä on kouluuyhteisön hyvinvoinnin ylläpitäminen ja ongelmien ennaltaehkäisy. Opiskelijahuoltoryhmä huolehtii sekä omasta että opettajien opiskelijahuollollisen ammattitaidon ylläpitämisestä.

Opiskelijahuoltoryhmän toinen tehtävä on auttaa ja tukea yksittäistä opiskelijaa. Opiskelijahuolto kuuluu kaikille kouluuyhteisössä. Opettajan työnkuvaan osana on havaita ja tunnistaa opiskelijoidensa erityisen tuen tarve ja tiedottaa asia eteenpäin. Asian työstäminen tapahtuu yhteistyössä koulun opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa. Opiskelijahuoltoryhmä arvioi tarvittaessa avun tai tuen tarpeen ja sopii vastuunjaosta – mitä tukitoimia opiskelijalle tarjotaan ja kuka niistä vastaa. Opiskelijaa ja hänen huoltajiansa autetaan saamaan tukea koulun ulkopuolisilta nuorten tuki- ja hoitotahoilta, jos koulun omat keinot ja opiskelijahuollon palvelut eivät riitä.

Madetojan musiikkilukion oppilashuoltoryhmään kuuluvat rehtori, apulaisrehtori, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja ja Nuorten neuvolan psykologi n. kerran kuukaudessa. Ryhmä kokoontuu kerran viikossa opinto-oppaassa ja jaksotiedotteessa ilmoitettavana ajankohdana.

3.4 Erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat

Erityisen tuen tarkoituksena on auttaa ja tukea opiskelijaa siten, että hänellä on tasavertaiset mahdollisuudet suorittaa lukio-opintonsa. Erityistä tukea tarvitsevat sellaiset opiskelijat, jotka ovat tilapäisesti jääneet jälkeen opinnoissaan tai joiden opiskelun edellytykset ovat heikentyneet vammaan, sairauden tai toimintavajavuuden vuoksi. Lisäksi erityisen tuen piiriin kuuluvat opiskelijat, jotka tarvitsevat psyykkistä tai sosiaalista tukea. Opiskelijalla voi olla erityisen tuen tarve myös mielenterveyteen, sosiaaliseen sopeutumattomuuteen tai elämäntilanteeseen liittyvien ongelmien vuoksi.

Erityisen tuen jatkuvuuden turvaamiseksi perusopetuksesta siirtyä lukioon tieto opiskelijan erityisen tuen tarpeesta. Koska ylioppilastutkintolautakunta hyväksyy perusopetuksen 9. luokalla tai lukiossa kirjoitetun lausunnon, toivotaan, ettei lukion aloittavilla opiskelijoilla on jo mahdollinen lausunto valmiina. Näin tukitoimet voidaan aloittaa välittömästi. Erityisen tuen tarvetta arvioidaan taustamateriaalin, testien, opiskelijan tai hänen huoltajansa kanssa käytyjen keskustelujen, opettajien havaintojen ja muun saatavilla olevan tiedon perusteella. Mikäli opiskelijan kielenkehityksen häiriö tulee ilmi vasta lukiossa, tukitoimien suunnittelu ja toteuttaminen aloitetaan välittömästi.

Oppimistilanteet ja kokeet järjestetään opiskelijalle siten, että hänen yksilölliset tarpeensa otetaan huomioon. Erityisen tuen käytännön toteutus määritellään koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa. Opiskelijahuoltoryhmä on tarvittaessa opettajan, opiskelijan ja huoltajien tukena, kun etsitään keinoja opiskelijan auttamiseksi.

3.5 Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus

Kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluvia opiskelijoita (saamelaiset, romanit, viittomakieliset sekä maahanmuuttajat ja vieraskieliset) informoidaan jo lukio-opintojen alussa heidän opiskelumahdollisuuksistaan, tukijärjestelyistä sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Kieli- ja kulttuuriryhmien opetukseen suunnataan tukiopetusta, yksilöllistä opintojen ohjausta ja muita opiskelijahuollollisia toimenpiteitä kuten terveydenhuoltopalveluja niin, että he selviävät lukio-opinnoistaan edellytyksiään vastaavalla tavalla.

Saamelaiset

Niille, jotka perusopetuksessa ovat saaneet saamenkielistä opetusta, jatketaan sitä lukiossa mahdollisuuksien mukaan. Lukion tulee antaa edellytykset terveen itsetunnon kehittymiseen niin, että he voivat kuitenkin säilyttää oman identiteettinsä.

Romanit

Opetuksessa tulee ottaa huomioon romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Romanikielen opetuksen tulee vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja kykyä toimia suomalaisessa kulttuurissa.

Viittomakieliset

Viittomakielisellä tarkoitetaan kuuroa, huonokuuloista tai kuulevaa opiskelijaa, jonka äidinkieli on suomalainen viittomakieli. Viittomakielisten opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija pystyy toimimaan joustavasti myös kuulevien kulttuurin piirissä. Viittomakielen rinnalla käytetään suomea luku- ja kirjoituskielenä. Opiskelijan tulee oppia käyttämään hyväkseen tulkki- ja muita yhteiskuntapalveluja sekä hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksia.

Maahanmuuttajat ja muut vieraskieliset

Opetuksessa ja opiskelussa huomioidaan opiskelijoiden taustat ja tuetaan opiskelijan kasvamista sekä suomalaisen että oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasa-arvoiseksi jäseneksi.

Opetuksen järjestäminen

Maahanmuuttajien ja muiden vieraskielisten opetus tapahtuu pääsääntöisesti aikuislukiossa, Oulun lyseon lukiossa ja Merikosken lukiossa, viittomakielisten Laanilan lukiossa. Vieraskielisille opiskelijoille voidaan opettaa suomea joko koulun pääkielen äidinkieli ja kirjallisuus- oppimäärän mukaan tai he opiskelevat oppiainetta äidinkieli ja kirjallisuus suomi toisena kielenä -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä opetusta annetaan Merikosken lukiossa, Oulun lyseon lukiossa ja Aikuislukiossa.

4 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT

4.1 Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukio-opintojen tavoitteena on laaja-alainen yleissivistys. Lukion päättövaiheessa opiskelija pystyy suunnittelemaan omaa tulevaisuuttaan, jatko-opintojaan ja ammattiaan. Hänellä on myös valmiudet elinikäiseen opiskeluun. Hänellä on monipuoliset opiskelutaidot kuten tieto- ja viestintätekniikan käyttötaidot ja kyky yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen ryhmissä ja verkostoissa. Hän osaa toimia oma-aloitteisesti ja vastuullisesti paitsi oman elämänsä kysymyksissä ja valintatilanteissa myös yhteiskunnan jäsenenä.

Madetojan musiikkilukio antaa saman yleissivistyksen kuin maamme yleislukiot. Samalla koulun erityistehtävä mahdollistaa opiskelijoiden tavoitteellisen musiikin opiskelun ja harrastamisen. Koulu tarjoaa monipuolisen kulttuuritoimintaympäristön.

4.2 Aihekokonaisuudet

Opetustoimessa voidaan vuosittain valita jokin aihekokonaisuus, jolla korostetaan ja tuodaan esille paikallisia erityispiirteitä. Aihekokonaisuuksien toteuttamiseksi pyritään yhteistyöhön yrityselämän, kulttuurilaitosten ja muiden toimijoiden kanssa. Muuten aihekokonaisuuksiin liittyvät painotukset kirjataan koulun opetussuunnitelmaan.

Kaikille lukioille yhteisiä aihekokonaisuuksia ovat aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, hyvinvointi ja turvallisuus, kestävä kehitys, kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, teknologia ja yhteiskunta sekä viestintä- ja mediaosaaminen.

Aihekokonaisuudet otetaan huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa oppiaineeseen luontuvalla tavalla.

Madetojan musiikkilukion erityistehtävän mukaiset musiikin kurssit tarjoavat laajan tarttumapinnan lukioille yhteisiin aihekokonaisuuksiin, joista painottuvat kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, hyvinvointi, teknologia, viestintä- ja mediaosaaminen sekä yrittäjyys.

4.3 Oppiaineiden aihesisällöt kursseittain

4.3.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS, SUOMI ÄIDINKIELENÄ

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta ohjaa näkemys äidinkielestä käsitejärjestelmänä, jolla ihminen jäsentää maailmaa ja rakentaa sosiaalista todellisuutta. Äidinkielen myötä ihminen omaksuu yhteisönsä kulttuurin ja rakentaa omaa identiteettiään. Tämä mahdollistaa sosiaalisen vuorovaikutuksen sekä kulttuurin jatkuvuuden ja sen kehittämisen.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on lukio-opetuksen keskeinen taito-, tieto-, kulttuuri- ja taideaine, joka tarjoaa aineksia kielelliseen ja kulttuuriseen yleissivistykseen. Se saa sisältöjä kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteistä sekä kulttuurin tutkimuksesta. Kielen, kirjallisuuden ja viestinnän tietoja sekä lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja opitaan erilaisissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus opastaa arvostamaan omaa kulttuuria ja kieltä. Oppiaine ohjaa monikulttuurisuuden ja monikielisyyden ymmärtämiseen ja kielelliseen ja kulttuuriseen suvaitsevaisuuteen.

Lukion kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on kaunokirjallisuuden ymmärtäminen, tekstien erittelemine ja tulkitseminen eri näkökulmista. Kaunokirjallisuus tarjoaa aineksia henkiseen kasvuun, kulttuuri-identiteetin muodostumiseen ja omien ilmaisuvarojen monipuolistamiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan kielestä, kirjallisuudesta ja viestinnästä ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä
- syventää ja monipuolistaa viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen vuorovaikutukseen
- oppii käyttämään kieltä entistä tarkoituksenmukaisemmin sekä puheessa että kirjoituksessa • oppii ymmärtämään ja analysoimaan tekstin ja kontekstin suhdetta
- syventää tekstitaitojaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä entistä tietoisempina niiden tavoitteista ja konteksteista
- oppii arvioimaan tekstin ilmaisua, esimerkiksi retorisia keinoja ja argumentaatiota, sekä soveltamaan tietojaan tekstien vastaanottamiseen ja tuottamiseen
- syventää kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa
- hallitsee kirjoitetun kielen normit ja ymmärtää yhteisen kirjakielen tarpeellisuuden • osaa valikoida ja kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoituspäätä, osaa hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa oppiaineen opiskelussa • nauttii kulttuurista ja arvostaa sen monipuolisuutta.

Aihokokonaisuudet

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus tukee opiskelijan itsetunnon ja identiteetin kehittymistä, ja näin ollen aihekokonaisuudet näkyvät monin eri tavoin oppiaineen sisällöissä. Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys otetaan huomioon siten, että opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja kehitetään. Tavoitteina ovat opiskelijan osallistuminen, vastuullisuus ja kriittisyys. Opiskelija oppii käyttämään monipuolisesti kielen vaikuttamisen keinoja, saa valmiuksia sisäiseen yrittäjyyteen ja kykenee kohtaamaan ja käsittelemään muutoksia.

Hyvinvointi ja turvallisuus sekä Kestävä kehitys ovat aihekokonaisuuksia, jotka sisältyvät äidinkielen ja kirjallisuuden opetukseen suullisten esitysten, esseiden sekä muiden kirjoitelmien ja opinnäytteiden aiheina. Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus on aihekokonaisuutena olennainen osa äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta. Opiskelija rakentaa omaa kulttuuri-identiteettiään, ja hänen kulttuurien tuntemuksensa vahvistuu.

Teknologia ja yhteiskunta -aihekokonaisuus sisältyy äidinkielen ja kirjallisuuden opetukseen, siten että oppilasta kannustetaan pohtimaan teknologian kehittämistä ja ottamaan kantaa siihen eri tavoin. Viestintä ja mediaosaaminen kuuluu olennaisesti äidinkielen sisältöihin. Tavoitteena on se, että opiskelija tekee havaintoja ja erittelee kriittisesti median kuvaaman maailman suhdetta todellisuuteen.

Lukiodiplomi

Lukio-opetuksen aikana opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa Oulun kaupungin kirjallisuusdiplomi. Diplomin tavoitteena on antaa opiskelijalle kirjallista yleissivistystä ja syventää hänen länsimaisen kulttuurin tuntemustaan. Opiskelija saa mahdollisuuden osoittaa harrastuneisuuttaan, ja samalla hän saa eväitä omaan henkiseen kasvuunsa.

Arviointi

Äidinkielen ja kirjallisuuden kurssien arvioinnin tulee kohdistua monipuolisesti oppiaineen eri alueisiin. Arvioinnin pohjana on opiskelijan tieto kurssien tavoitteista ja sisällöistä niin, että hän pystyy seuraamaan omaa edistymistään. Kurssiarvosanaan vaikuttavat kirjalliset ja suulliset

tuotokset sekä aktiivinen osallistuminen. Henkilökohtainen tavoitteenasettelu ja palaute sekä toisilta opiskelijoilta että opettajalta ovat opiskelijan puheviestinnän ja kirjoittamisen taitojen kehittymisessä tärkeitä. Opetuksessa tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja, joiden avulla hän voi rakentaa myönteistä mutta realistista käsitystä itsestään puhujana, lukijana ja kirjoittajana. Kurssit ÄI1 – ÄI9 arvioidaan numeroin. Lehdistökurssi arvioidaan suoritusmerkinnöin.

Suoritusjärjestys

Pakolliset kurssit suositellaan suoritettavaksi järjestyksessä: Ä1, ÄI2, ÄI3, ÄI4, ÄI5, ÄI6. Opiskelija voi suorittaa vuosittain tarjottavan syventävän kurssin ÄI7, silloin kun se parhaiten sopii hänen opinto-ohjelmaansa. Syventävä kurssi ÄI8 suositellaan suoritettavaksi ennen syventävää kurssia ÄI9.

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

Kursseilla toteutetaan aineen sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puheviestintä, kieli, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla syvennetään kirjoitetun kielen hallintaa ja kehitetään lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja sekä luetaan runsaasti kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta.

ÄI1 Kieli, tekstit ja vuorovaikutus

Opiskelijan käsitys kielestä, teksteistä ja niiden tulkinnasta syvenee, ja hänen taitonsa lukea tekstejä kehittyy. Hän osaa jäsentää viestintäympäristöään sekä tunnistaa omia taitojaan puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana, lukijana ja median käyttäjänä niin, että hänen viestijäkuvansa tarkentuu.

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tekstikäsitystään
- oppii tarkastelemaan monenlaisia tekstejä entistä tietoisempana tulkintaansa ohjaavista seikoista
- ymmärtää tekstin merkityskokonaisuutena ja tarkastelee sen piirteitä tavoitteen, viestintätilanteen ja -välineen kannalta
- oppii tarkastelemaan kielenkäyttöään, lukemistapojaan ja viestintäänsä entistä tietoisemmin
- tottuu huoltamaan tuottamiensa tekstien kieliasua
- syventää tietojään ryhmäviestinnästä: hän kehittää ja oppii arvioimaan omia osallistumistapojaan ryhmän vuorovaikutuksen ja ilmapiirin sekä ryhmätyön tai keskustelun tuloksellisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt:

- tekstien tulkintaa ja tuottamista ohjaavia perustekijöitä kuten tavoite, vastaanottaja, tekstilaji ja tekstityyppi
- viestintätilanteen ja -välineen vaikutus tekstiin
- tekstikäsitteen syventäminen, esimerkiksi puhutut ja kirjoitetut tekstit, mediatekstit, sähköiset ja graafiset tekstit, asia- ja kaunokirjalliset tekstit, julkiset ja yksityiset tekstit

- erilaisten tekstien kielen ja sisällön havainnointia ja harjoittelua: ymmärrettävyys, havainnollisuus ja eheys
- tekstien referointi ja kommentointi
- omien viestintätietojen, -taitojen, -asenteiden ja -motivaation arviointi lukio-opiskelun näkökulmasta
- vuorovaikutustaidot ryhmässä

ÄI2 Tekstien rakenteita ja merkityksiä

Opiskelija harjaantuu erittelemään tekstien kieltä, rakenteita ja merkityksiä sekä oppii näkemään tekstin yhteyden kontekstiin ja muihin teksteihin. Opiskelija syventää tekstilajituntemustaan ja kehittyä erilaisten tekstien tuottajana.

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa arvioida tekstien sisältöä, näkökulmia, tyyliä ja muotoa sekä oppii erittelemään tekstiä temporaaalisista, kausaalisista, kontrastiivisista ja muista merkityssuhteista koostuvana kokonaisuutena, oppii tekstien erittelyssä tarvittavaa käsitteistöä ja pystyy soveltamaan sitä myös tuottaessaan itse tekstiä
- tottuu työstämään tekstiään oman ja toisten arvion pohjalta
- oppii suunnittelemaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä sekä kykenee välittämään sanomansa kuuntelijoille tai lukijoille tavoitteittensa mukaisesti
- oppii tiedonhankintastrategioita, käyttää painettuja ja sähköisiä tietolähteitä sekä löytää käyttökelpoista ja luotettavaa tietoa kirjoitelmansa tai puhe-esityksensä pohjaksi.

Keskeiset sisällöt:

- tekstuaaliset keinot, esimerkiksi lausetyypit ja -rakenteet, sananvalinnat, kielen kuvallisuus; jaksotus, viittaussuhteet, kytkökset; fokuointi, aiheen rajausta ja näkökulman valinta
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen ja arviointi
- kirjoittaminen prosessina: tarkoituksenmukaisen aineksen haku, kriittinen valikointi ja siihen viittaaminen ja hyödyntäminen omassa tekstissä sekä tekstin ja sen kieliasun hiominen erityisesti rakenteen ja tekstin eheyden kannalta

ÄI3 Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa

Opiskelijoiden käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee.

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään kielen kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta
- syventää tietojään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä

- kehittyä fiktiivisten tekstien analysoijana erilaisia lukija- ja tulkintalähtökohtia sekä tarpeellisia kirjallisuustieteellisiä käsitteitä käyttäen
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- harjaantuu käyttämään kurssilla havainnoituja kielen keinoja tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan.

Keskeiset sisällöt:

- kirjallisuuden erittelyä ja tulkintaa tulkinnan kannalta perusteltua käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen
- proosa kirjallisuudenlajina: kerrontateknisiä keinoja, esimerkiksi kertoja, näkökulma, aihe, henkilö, aika, miljö, teema, motiivi
- lyriikka kirjallisuudenlajina: käsitteinä esimerkiksi runon puhuja, säe, säkeistö, rytmi, mitallisuus, toisto, kielen kuvallisuus
- draama kirjallisuudenlajina
- novellien, runojen ja draaman erittelyä
- kirjallisuuden keinojen käyttöä omassa teksteissä

ÄI4 Tekstit ja vaikuttaminen

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden kieltä erityisesti vaikuttamisen näkökulmasta. Hän perehtyy argumentointiin ja syventää siihen liittyviä tietoja. Hän oppii analysoimaan ja tuottamaan argumentatiivisia tekstejä.

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää medialukutaitoaan, jolloin hän pystyy analysoimaan ja tulkitsemaan erilaisia mediatekstejä, niiden taustoja ja tavoitteita sekä kriittisesti arvioimaan median välittämää informaatiota ja vaikutusta yksilöihin ja yhteiskuntaan
- osaa niin kirjoittajana kuin puhujanakin perustella monipuolisesti näkemyksiään sekä arvioida vaikuttamispyrkimyksiä ja tekstin luotettavuutta
- osaa tarkastella kirjallisuuden yhteiskunnallista vaikutusta
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja myös eettisistä lähtökohdista.

Keskeiset sisällöt:

- suora ja epäsuora vaikuttaminen: esimerkiksi suostuttelu, ohjailu, manipulointi; mainonta, propaganda; ironia, satiiri, parodia
- vaikuttamaan pyrkivien tekstien lajeja, graafisia ja sähköisiä tekstejä: mielipide, kolumni, pakina, arvostelu, pääkirjoitus, kommentti, mainos
- argumentointitavat ja retoriset keinot
- kantaa ottavia puheenvuoroja, keskusteluja ja väittelyitä
- tietoisesti vaikuttamaan pyrkivää kirjallisuutta ja muita kantaa ottavia tekstejä

- tekstien ideologisuus, lähdekritiikki ja mediakritiikki
- viestijän vastuu; mediavalinnat ja verkkoetiikka

ÄI5 Teksti, tyyli ja konteksti

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden tyyliä siten, että hän osaa ottaa huomioon kontekstin merkityksen tulkinnessa ja tekstin tuottamisessa.

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan niin fiktiivisiä tekstejä kuin asiatekstejäkin niiden kulttuurikontekstissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tyylin elementtejä ja niiden vaikutusta tekstin kokonaisuuteen
- pystyy itsenäiseen kirjoitusprosessiin aiheen ja näkökulman valinnasta, aineiston koonnista ja järjestelystä tekstin muokkaamisen ja tyylin hionnan kautta oman pohdiskelevan tekstin laadintaan
- kehittää omaa ilmaisutapaansa ja kirjallista tyyliään.

Keskeiset sisällöt:

- eri aikakausia ja tyyliä edustavia kaunokirjallisia ja muita tekstejä erityisesti kulttuurisen kontekstin näkökulmasta
- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä oman aikansa että nykyajan kontekstissa
- tyylin aineksien kuten sananvalinnan, sävyn, kielen kuvallisuuden, rytmin ja lauserakenteen vaikutus tekstiin
- oppiaineen sisältöihin liittyvästä aiheesta, itse valitusta näkökulmasta laadittu pohdiskeleva teksti
- oman tyylin hiontaa ja huoltoa

ÄI6 Kieli, kirjallisuus ja identiteetti

Opiskelija saa yleiskuvan suomen kielen sekä suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan suomen kielen kehityksen vaiheita ja ymmärtää eurooppalaisten kieli- ja kulttuurikontaktien vaikutuksen suomalaisen kulttuurin muotoutumiseen ja jatkuvaan muutokseen
- arvostaa nyky-Suomen monikulttuurisuutta ja -kielisyttä ja ymmärtää äidinkielen merkityksen jokaiselle ihmiselle

- tuntee suomalaisen kirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja. Hän osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta kulttuurisen ja yksilöllisen identiteetin rakentajana.

Keskeiset sisällöt:

- teksti suullisessa ja kirjallisessa traditiossa: kansanrunoudesta kirjallisuuteen, kirjoitetusta kulttuurista nykyviestintään
- suomen kielen muotoutuminen ja muuttuminen kansainvälisessä ympäristössä; kielenohjailun periaatteet opiskelijan kielenkäytön näkökulmasta
- kielen ja kirjallisuuden merkitys kansallisen identiteetin rakentamisessa
- suomalaista kaunokirjallisuutta aika- ja kulttuurikontekstissaan, keskeisiä teoksia ja teemoja
- kirjallisia ja suullisia tuotoksia kurssin teemoihin liittyvistä aiheista

Valtakunnalliset syventävät kurssit

ÄI7 Puheviestinnän taitojen syventäminen

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puheviestintään liittyviä tietojaan ja taitojaan sekä oppii arvioimaan puheviestinnän merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietoaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puhekuulttuurista
- kehittää puhumisrohkeuttaan ja ilmaisuvarmuuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt:

- vuorovaikutustilanteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelua erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä ja suomalaista puhekuulttuuria

ÄI8 Tekstitaitojen syventäminen

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan analysoida ja tuottaa tekstejä.

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti ja kriittisesti erilaisia tekstejä

- varmentaa taitoaan kirjoittaa sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliiltään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä.

Keskeiset sisällöt:

Kerrataan ja syvennetään seuraavia asioita:

- tekstityypit ja tekstilajit
- tekstianalyysi ja siinä tarvittavat käsitteet
- tekstin rakentaminen: ideointi, suunnittelu, näkökulman valinta, jäsentely, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja ulkoasun viimeistely
- kielenhuoltoa

ÄI9 Kirjoittaminen ja nykykulttuuri

Opiskelija perehtyy kulttuuri- ja yhteiskunnalliseen keskusteluun, median ajankohtaisaiheisiin ja nykykirjallisuuteen. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee, ajattelutaitonsa kehittyy ja kirjallinen ilmaisunsa kypsyy kohti lukion päättötason vaatimuksia.

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia kielen, kirjallisuuden ja viestinnän teemoja
- oppii arvioimaan ja arvottamaan ajankohtaisia tekstejä eettisin ja esteettisin perustein ja näkemään niiden merkityksen osana yhteiskunnallista keskustelua
- löytää nykykirjallisuudesta itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun
- osoittaa kypsyyttä oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä

Keskeiset sisällöt:

- nykykirjallisuutta ja sen ilmiöitä
- ajankohtaisia suullisia ja kirjallisia puheenvuoroja kieltä ja kulttuuria käsittelevistä aiheista
- mediatekstien ajankohtaisaiheiden, ilmaisukeinojen ja vaikutusten tarkastelua
- osallistumista lukija- ja kirjoittajayhteisöön

Koulukohtainen kurssi

ÄI10 Lehdistökurssi

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt:

Tavoitteena on perehdyttää opiskelijat hyvän lehtimiestavan periaatteisiin ja lehden toimittamiseen. Kurssin aikana suunnitellaan ja kirjoitetaan tekstejä, tehdään haastatteluja sekä työstetään koulun oma lehti.

4.3.2 RUOTSI, toinen kotimainen kieli,

(Perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkanut oppimäärä (B1))

Ruotsin kielen opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja. Se antaa heille ruotsin kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja sekä tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää pohjoismaista yhteiskuntaa ja kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Se auttaa opiskelijoita syventämään tietojaan kaksikielisestä Suomesta. Ruotsin kielen opetus antaa opiskelijoille valmiudet ruotsin kielen omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Ruotsin kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa B1 oppimäärässä kielitaidon kuvausasteikon tasot seuraavasti:

Oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B1-oppimäärä	B1.2	B1.1	B1.2	B1.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä ruotsin kielelle ja sen kulttuurialueelle ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Aih kokonaisuudet

Keskeisin aihekokonaisuus on kulttuuri-identiteetti ja kielialueen kulttuurin tuntemus läpi koko oppimäärän. Opetuksen tavoitteet tukevat vahvasti viestinnän ja mediaosaamisen aihepiirin toteutumista kaikissa kurseissa. Aih kokonaisuuksia hyvinvointi ja turvallisuus sekä aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys sivutaan useimpien kurssien sisällöissä käsiteltäessä nuoren kasvua ja kehitystä vastuulliseksi aikuiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi. Kestävä kehitys sekä teknologia ja yhteiskunta korostuvat valtakunnallisten ja syventävien kurssien kyseisiä aihepiirejä käsittelevissä kurseissa. Toisen kotimaisen kielen opetus pyrkii toteuttamaan monipuolisesti nykyaikaisten tieto- ja viestintävälineiden käytön oppimisen, mihin monet kurssit tarjoavat luontevan mahdollisuuden.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Pakolliset ja syventävät kurssit arvioidaan numerolla, koulukohtainen soveltava kurssi suorituserkinnällä.

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

RUB1 Koulu ja vapaa-aika

Tavoitteet

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion ruotsin opetusta. Opiskelijoita ohjataan ottamaan vastuuta opiskelustaan, arvioimaan omaa edistymistään ja asettamaan itselleen uusia tavoitteita. Rohkaistaan opiskelijoita tuottamaan aktiivisesti puhetta ja vahvistetaan kuullun ymmärtämistä. Vahvistetaan kurssin aihepiirien sanaston ja perusrakenteiden hallintaa. Pyritään ylläpitämään myönteistä suhtautumista ruotsin kieleen ja ruotsalaiseen kulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Kurssin tekstien aihepiireinä ovat ystävyys, koulu ja vapaa-aika. Työskentelyssä painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua, keskeisiä puheviestinnän strategioita ja lyhyitä kirjallisen viestinnän muotoja. Rakenteissa painotetaan substantiivien, verbien ja sanajärjestyksen perusasioiden hallintaa.

RUB2 Arkielämää Pohjoismaissa

Tavoitteet

Kurssilla ohjataan opiskelijoita ottamaan vastuuta opiskelustaan, arvioimaan omaa edistymistään ja asettamaan itselleen uusia tavoitteita. Laajennetaan kurssin aihepiirien sanastoa sekä vahvistetaan rakenteiden hallintaa. Painotetaan puheviestinnän kirjoittamisen taitojen kehittämistä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla jatketaan nuorten elämän tarkastelua ja aihepiireinä ovat mm opiskelu, työ, harrastukset ja vapaa-aika sekä erilaiset elämäntyyliä. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” antavat näkökulmia kurssin aiheiden tarkasteluun. Vankennetaan suullisen viestinnän strategioiden hallintaa ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen. Rakenteista kerrataan edellisen kurssin kieliopin pääasiat. Rakenteista vahvistetaan lukusanojen, adjektiivien, adverbien ja keskeisten pronomien perusasioiden hallintaa.

RUB3 Suomi, Pohjoismaat ja Eurooppa

Tavoitteet

Kurssilla ohjataan opiskelijoita ottamaan vastuuta opiskelustaan, arvioimaan omaa edistymistään ja asettamaan itselleen uusia tavoitteita. Opitaan kertomaan omasta kotimaasta, analysoimaan eroja ja yhtäläisyyksiä eri Pohjoismaiden välillä. Kurssi vahvistaa myönteistä suhtautumista ruotsin kieleen ja erityisesti suomenruotsalaiseen kulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Aihepiireinä ovat kotimaa, suomenruotsalaisuus, vertailu muihin Pohjoismaihin sekä Suomi pohjoismaisena valtiona Euroopassa. Aihekokonaisuus ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” tarjoaa mahdollisuuksia käsitellä kurssin aiheita. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä, harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen ja suullisen viestinnän strategioita. Rakenteista kerrataan toisen kurssin kieliopin pääasiat ja vahvistetaan substantiivien määräysmuotojen, eri pronomien ja verbiopin (esim. s-passiivin) hallintaa.

RUB4 Elämää yhdessä ja erikseen

Tavoitteet

Opitaan kertomaan Tanskasta ja Islannista. Vahvistetaan kurssin aihepiirien sanaston ja rakenteiden hallintaa. Vahvistetaan myönteistä suhtautumista ruotsin kieleen ja monikulttuuriseen Pohjolaan.

Keskeiset sisällöt

Aihepiireinä ovat elämänarvot, ihmissuhteet, sukupuolten ja ikäryhmien kohtaaminen opiskelussa ja työssä sekä ajankohtaiset yhteiskunnalliset ilmiöt. Aihekokonaisuuksista korostuu ”hyvinvointi ja turvallisuus”. Harjoitellaan suullista viestintää sekä teksti- ja kirjoittamistaitoja. Kurssilla kerrataan kolmannen kurssin kieliopin pääasiat ja vahvistetaan eri pronomien ja verbiopin (mm. partisiipin presensin ja konditionaalin) hallintaa.

RUB5 Elinympäristömme

Tavoitteet

Opitaan kertomaan Norjasta. Vahvistetaan kurssin aihepiirien sanaston ja rakenteiden hallintaa. Vahvistetaan myönteistä suhtautumista ruotsin kieleen ja monikulttuuriseen Pohjolaan.

Keskeiset sisällöt

Kurssin aihepiireinä ovat luonto, muuttuva elin- ja työympäristö sekä joukkoviestimet. Aihekokonaisuudet ”kestävä kehitys”, ”teknologia ja yhteiskunta” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Harjoitellaan ymmärtävän lukemisen strategioita ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä. Kerrataan neljännen kurssin kieliopin pääasiat. Vahvistetaan verbiopin (esim. partisiipin perfektin ja vahvojen verbien) hallintaa.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Syventävillä kursseilla kielitaitoa kehitetään monipuolisesti.

RUB6 Kulttuurin tekijöitä ja näkijöitä

Tavoitteet

Kurssilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen sekä lukion oppimäärän kertaamiseen. Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää kulttuuriin, opintoihin ja työelämään liittyvää kieltä. Kurssilla valmennetaan ylioppilastutkintoon ja pääsykokeiden kielitaitotesteihin.

Keskeiset sisällöt

Kurssin aiheina ovat lukio-opintojen päätyminen ja opiskeluelämän aloittaminen sekä pohjoismainen kuvataide ja arkkitehtuuri. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat erilaisia näkökulmia kurssin aiheista. Kieliopissa syvennetään substantiivi-, adjektiivi-, pronomini- ja lauseoppia sekä kerrataan prepositioita.

RUB7 Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen

Tavoitteet

Kurssilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen sekä lukion oppimäärän kertaamiseen. Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää kulttuuriin, kehitysmaihin, pohjoismaiseen yhteistyöhön ja ruotsalaiseen kulttuuriin liittyvää kieltä. Kurssilla valmennetaan ylioppilastutkintoon ja pääsykokeiden kielitaitotesteihin.

Keskeiset sisällöt

Kurssin aiheina ovat onnen ja menestymisen ehdot, minuus ja mainosmaailma, sekä ruotsalainen musiikki, kirjallisuus ja teatteri. Pohditaan kulttuurien vuorovaikutusta ja kansainvälisyyttä viikinkiajalta nykypäivään. Kieliopissa kerrataan lukusanoja, verbi- ja lauseoppia, prepositioita ja sananmuodostusta.

Koulukohtainen kurssi

RUB8 Kirjoittamisen kurssi

Kurssilla tutustutaan kirjoitusprosessiin syvällisemmin, jotta opiskelijalla olisi valmiuksia erilaisiin kirjoitustehtäviin. Työskentelyn pohjaksi analysoidaan elokuvia ja tekstejä. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

4.3.3 VIERAAT KIELET

Vieraiden kielten opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja: se antaa heille kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja ja tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää opiskeltavan kielen kielialueen tai yhteisön kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Tällöin otetaan huomioon erityisesti eurooppalainen identiteetti ja eurooppalainen monikielisyys ja -kulttuurisuus. Kielten opetus antaa opiskelijoille valmiudet kielten omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Vieraskieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon tasot seuraavasti:

Kieli ja oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Englanti A	B2.1	B2.1	B2.1	B2.1
Muut kielet A	B1.1-B1.2	B1.1	B1.2	B1.1-B1.2
Englanti B1	B1.2	B1.2	B1.2	B1.2
Englanti B2	B1.1	B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet B2	A2.2	A2.1-A2.2	A2.2-B1.1	A2.1-A2.2
Englanti B3	B1.1	A2.2	B1.1	B1.1
Muut kielet B3	A2.1-A2.2	A2.1	A2.1-A2.2	A1.3-A2.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä kohdekielelle ja sen kulttuurille ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Aihkokonaisuudet

Keskeisin aihekokonaisuus vieraisissa kielissä on kulttuuri-identiteetti ja kyseisen kielialueen kulttuurin tuntemus läpi koko oppimäärän. Kielten opetuksen tavoitteet tukevat vahvasti viestinnän ja mediaosaamisen aihepiirin toteutumista kaikissa kursseissa. Aihekokonaisuuksia hyvinvointi ja turvallisuus sekä aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys sivutaan useimpien kurssien sisällöissä käsiteltäessä nuoren kasvua ja kehitystä vastuulliseksi aikuiseksi ja maailmanlaajuisen yhteisön jäseneksi. Kestävä kehitys sekä teknologia ja yhteiskunta korostuvat valtakunnallisten ja syventävien kurssien kyseisiä aihepiirejä käsittelevissä kursseissa. Vieraiden kielten opetus pyrkii toteuttamaan monipuolisesti nykyaikaisten tieto- ja viestintävälineiden käytön oppimisen, mihin monet kurssit tarjoavat luontevan mahdollisuuden.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit arvioidaan numeroin ja koulukohtaiset kurssit suoritusmerkinnöin.

Kurssit

Vieraiden kielten kurssien aihepiirejä käsitellään oman maan, opiskeltavan kielen kulttuurialueen ja kielestä ja aiheesta riippuen myös laajemmasta näkökulmasta niin, että opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Aiheiden käsittelyssä otetaan lisäksi huomioon aihekokonaisuuksissa esiin tuodut näkökulmat. Kullakin kurssilla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi. Opiskelijoilla tulee olla jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat kursseittain. Opiskeltavan kielen rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kursseilla kunkin oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Vaativimpia viestinnän muotoja harjoitetaan oppimäärissä, joiden opiskelu on alkanut peruskoulussa. Huomiota kiinnitetään äidinkielen ja opiskeltavan kielen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuurisiin tekijöihin. Kaunokirjallisuus ja muu autenttinen materiaali tarjoaa tähän mahdollisuuksia. Kulttuurisen herkkyyden kehittymiseksi tulee opiskelijoita ohjata tiedostamaan oman toiminnan ja omien arvostuksien kulttuurisidonnaisuus. Opiskelijoiden opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Heitä ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijöinä ja kielen opiskelijoina. Heitä ohjataan käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia heidän oman kehittymistarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

Vieraista kielistä käytetään seuraavia koodeja:

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KX = muu kieli

Vieraiden kielten kurssikoodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja kurssinumeroiden mukaan. Esimerkiksi RAB32 tarkoittaa ranskan kielen B3-oppimäärän kurssia numero 2.

4.3.3.1 Perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä (A)

ENGLANTI

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

ENA1 Nuori ja hänen maailmansa

Tavoitteet

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa oppilaan vieraan kielen viestintätaitoja sekä sanaston ja perusrakenteiden hallintaa. Tärkeänä tavoitteena on myös omien opiskelutaitojen ja -strategioiden kehittäminen.

Keskeiset sisällöt

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita. Rakenteissa painottuvat verbien aikamuodot ja pronominit.

ENA2 Viestintä ja vapaa-aika

Tavoitteet

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Tavoitteena on myös oppia ymmärtämään ja suvaitsemaan kulttuurien välisiä eroja arkisen tapakulttuurin alueella. Tavoitteena on saada kosketus autenttiseen kielimateriaaliin.

Keskeiset sisällöt

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” korostuvat kurssin aiheiden käsittelyssä. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla hyödyntäen tieto- ja viestintätekniikkaa. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen. Rakenteissa painottuvat passiivi, substantiivit ja artikkelit.

ENA3 Opiskelu ja työ

Tavoitteet

Edellisten kurssien tavoitteiden lisäksi harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Tavoitteena on myös englanninkielisen koulumaailman ja työelämän käsitteiden omaksuminen ja koulujärjestelmien erojen ymmärtäminen. Oppilasta rohkaistaan henkilökohtaisiin kontakteihin ulkomailla.

Keskeiset sisällöt

Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään, ja kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Rakenteissa painottuvat adjektiivit, adverbis, epäsuora kerronta, kansallisuussanat ja indefiniittipronominit.

ENA4 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma

Tavoitteet

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä. Tavoitteena on oppia yhteiskunnan, sosiaaliturvajärjestelmän, kuluttamisen, politiikan ja oikeudenkäytön kuvailussa tarvittavaa sanastoa sekä vertailla näitä ilmiöitä eri maissa.

Keskeiset sisällöt

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntia ja niiden ilmiöitä kuten poliittista järjestelmää, oikeuslaitosta, uskontokuntia, perhe-elämää ja ihmissuhteita kuvailevat tekstit. ”Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” -aihekokonaisuus tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita. Rakenteissa painottuvat apuverbit, relatiivipronominit, linkkisanonien käyttö ja paljoussanat.

ENA5 Kulttuuri

Tavoitteet

Tavoitteena on käsitellä laaja-alaisesti sekä arki- että korkeakulttuurin ilmiöitä ja oppia aihepiirin käsitteitä ja sanastoa monipuolisesti. Kurssilla vahvistetaan kaunokirjallisen tekstin ja eri tyylilajien ymmärtämistä sekä ohjataan oppilasta englanninkielisen kirjallisuuden lukemiseen.

Keskeiset sisällöt

Kurssimateriaali voi käsitellä kirjallisuutta, musiikkia, kuvataidetta, teatteria ja elokuvaa omassa ja kohdemaassa. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Harjoitellaan arvioimaan ja ilmaisemaan mielipiteitä kulttuurista ja taiteesta. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen. Rakenteissa painottuvat lauseenvastikkeet, välimerkit, oikeinkirjoitus ja konjunktioit.

ENA6 Tiede, talous ja tekniikka

Tavoitteet

Tavoitteena on oppia tieteisiin, teknologiaan ja talouselämään liittyviä käsitteitä ja sanastoa. Opitaan myös arvioimaan kyseisten ilmiöiden merkitystä yksilön elämän kannalta ja maailmalaaajuisesti. Kurssilla vahvistetaan vaativien tekstien avaamisessa tarvittavien strategioiden hallintaa. Opetellaan itsenäisen työskentelyn taitoja.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla painotetaan vaativan kieliaineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Aihekokonaisuus ”teknologia ja yhteiskunta” korostuu kurssin aiheiden käsittelyssä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia ja erilaisia tyyleyä vaativia tekstejä. Rakenteissa painottuvat infinitiivi ja –ing-muoto.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

ENA7 Luonto ja kestävä kehitys

Tavoitteet

Kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen sekä lukion oppimäärän kertaamiseen. Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestävä kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä. Kurssilla valmennetaan ylioppilastutkintoon ja pääsykokeiden kielitaitotesteihin.

Keskeiset sisällöt

Kurssimateriaali käsittelee luonnontieteitä, luontoa ja luonnonsuojelua. Kestävän kehityksen aihekokonaisuus korostuu koko kurssin ajan. Kurssilla kerrataan rakenteista koko verbioppi sekä lisäksi muita rakenteita tarpeen mukaan. Kurssilla käydään läpi ylioppilastutkintomateriaalia. Huolellista ja viestinnällisesti oikeaa kirjoittamista harjoitellaan painotetusti.

ENA 8 Puhu ja ymmärrä paremmin

Tavoitteet

Kurssilla harjoitellaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien vaativien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla.

Arviointi

Kurssin arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssi arvioidaan numeroin 4 – 10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin 4 – 10. Arviointi perustuu kielitaidon tasojen kuvausasteikkoon.

Suullinen koe pidetään koeviikolla. Oppilaat suorittavat kokeen pareittain. Kokeessa testataan ääntäminen, kerronta- ja keskustelutaito. Kokeen eri osioita harjoitellaan kurssin aikana. Suoritukset tallennetaan.

Kurssilla läsnäolo on välttämätön, eikä sitä voi suorittaa itsenäisesti. Kurssilla ei voi olla muun aineen päällekkäisyyksiä.

Koulukohtaiset kurssit

ENA9 Englannin kielen perusvalmiudet 1

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin tarkoituksena on auttaa opiskelijaa parantamaan englannin kielen ääntämistä, kuullun ymmärtämistä, kirjallista ja suullista ilmaisua sekä tekstinymmärtämistä. Sisältönä ovat englannin 1 – 3 kurssien aihepiirejä sivuavat tekstit ja kurssien keskeiset rakenneosiot. Kurssilla pyritään käyttämään kullekin oppilaalle parhaiten soveltuvia yksilöllisiä työtapoja. Kurssi suositellaan opiskeltavaksi ensimmäisenä opiskeluvuonna.

ENA10 Englannin kielen perusvalmiudet 2

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin tarkoituksena on harjoitella englannin ylioppilaskokeessa tarvittavia valmiuksia kuten kuullun- ja luetunymmärtämistä, rakenteita, sanastoa ja kirjoittamista. Sisältönä ovat kurssien 4 – 6 aihepiirejä sivuavat tekstit sekä kurssien keskeiset rakenneosiot sekä muita rakenteita tarpeen mukaan. Kurssilla pyritään antamaan oppilaalle yksilöllistä ohjausta. Kurssi suositellaan opiskeltavaksi kolmantena opiskeluvuonna.

ENA11 Englannin kirjoittamiskurssi

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin tarkoituksena on tutustua kirjoitusprosessiin syvällisemmin. Opetellaan analysoimaan ja tuottamaan erilaisia tekstityyppejä eri tarkoituksiin ja käyttämään englannin kielen resursseja monipuolisemmin. Eläydytään erilaisiin kirjoittajaroleihin. Opetellaan arvioimaan omia tekstejä ja parantamaan niitä. Kurssi suositellaan opiskeltavaksi toisena opiskeluvuonna.

ENA12 Mediaenglanti / Tieteen englanti

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin tarkoituksena on antaa pitkälle edenneelle opiskelijalle mahdollisuus paneutua eri viestimien ja julkaisujen käyttämään ajankohtaisenglantiin. Kurssi harjoittaa opiskelijaa kuuntelemaan ja ymmärtämään autenttista kieltä. Oppilaat tekevät laajahkon tuotoksen hyödyntämällä tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksia. Tuotosta voidaan käyttää muiden kurssien oppimateriaalina. Vaihtoehtoisesti oppilas voi paneutua erityisalojen / tieteenalojen englantiin, erikoistermistöön ja tyyliin opiskelemalla itsenäisesti opintokokonaisuuden tai suorittamalla koulun järjestämän erityisen soveltavan kurssin, jossa kurssimateriaali on englanninkielinen. Kurssi suositellaan opiskeltavaksi toisena opiskeluvuonna.

ENA13 Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen

Tavoitteet

Kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen sekä lukion oppimäärän kertaamiseen. Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää maapalloistumiseen, kansainväliseen kanssakäymiseen ja kriisinhallintaan liittyvää kieltä. Laajempina tavoitteena ovat suvaitsevaisuus ja rauhan kasvatus. Kurssilla valmennetaan ylioppilastutkintoon ja pääsykokeiden kielitaitotesteihin.

Keskeiset sisällöt

Aihealueita ovat yleismaailmalliset kehityslinjat, ajankohtaiset tapahtumat ja erilaisiin maailmankuviin liittyvät aiheet. Kurssilla kerrataan rakenteista pronomineja, virke- ja tekstirakenteita sekä oikeakielisyyttä ja lisäksi muita rakenteita tarpeen mukaan. Kurssilla käydään läpi ylioppilastutkimateriaalia. Huolellista ja viestinnällisesti oikeaa kirjoittamista harjoitellaan painotetusti

SAKSA

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

SAA1 Nuori ja hänen maailmansa

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on mielipiteen ilmaisun ja puheviestinnän strategioiden hallinta.

Keskeiset sisällöt

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita. Kieliopin rakenteissa kerrataan verbioppia: indikatiivin aikamuodot, yhdysverbit ja passiivi.

SAA2 Viestintä ja vapaa-aika

Tavoitteet

Puheviestinnän strategioiden ja kirjoittamistaitojen vahvistaminen.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” korostuvat kurssin aiheiden käsittelyssä. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

Kieliopin rakenteissa kerrataan käskymuoto, konjunktiivi ja konditionaali, modaaliapuverbit sekä infinitiivin käyttö.

SAA3 Opiskelu ja työ

Tavoitteet

Oppia hallitsemaan työ- ja opiskeluelämään liittyvää suullista ja kirjallista viestintää.

Keskeiset sisällöt

Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään. Kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn.

Kieliopin rakenteet: verbiopissa opiskellaan kaksoisinfinitiivi ja partisiipit, substantiiveissa yleisnimien suku, monikko ja taivutus.

SAA4 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma

Tavoite

Harjoitella puhetaitoa vaativista aiheista. Oppia ymmärtävän lukemisen strategioita.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. ”Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” -aihekokonaisuus tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Kieliopin rakenteet: sijamuodot, yleisnimien artikkelin käyttö, adjektiivin taiputus, adjektiivin ja adverbien vertailumuodot.

SAA5 Kulttuuri

Tavoite

Tutustua laaja-alaisesti kulttuurin eri osa-alueisiin.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

Kieliopin rakenteet: pronominioppi.

SAA6 Tiede, talous ja tekniikka

Tavoite

Oppia tieteeseen, talouteen ja tekniikkaan liittyvää sanastoa ja käsitteitä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla painotetaan vaativan kieliaiineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Aihekokonaisuus ”teknologia ja yhteiskunta” korostuu kurssin aiheiden käsittelyssä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Kieliopin rakenteet: pronominaaliadverbit, lukusanat ja prepositiot.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen.

SAA7 Luonto ja kestävä kehitys**Tavoite**

Vahvistaa kaikkia kielen hallitsemisen osa-alueita.

Keskeiset sisällöt

Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestävän kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä.

Kieliopin rakenteet: kerrataan konjunktiot, sanajärjestys, verbien ja adjektiivien rektio.

SAA8 Puhu ja ymmärrä paremmin**Tavoite ja keskeiset sisällöt**

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa.

Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit.

Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien vaativien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla.

Arviointi

Kurssin arviointi perustuu Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen suorittamiseen ja siitä saatuun arvosanaan sekä muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Suullisen kielitaidon kokeessa arvioidaan opiskelijan ääntämistä sekä kerronta- ja keskustelutaitoa. Kurssi arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4 – 10, kuten muutkin opetussuunnitelman perusteissa määritellyt valtakunnalliset syventävät kurssit. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4 – 10. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus päättötodistuksen liitteenä.

Koulukohtaiset kurssit**SAA9 Kertauskurssi****Tavoite ja keskeiset sisällöt**

Ylioppilaskirjoitukseen valmentava kurssi, jossa harjoitellaan kirjoittamista, tekstin ja kuullun ymmärtämistä.

VENÄJÄ

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

VEA1 Nuori ja hänen maailmansa

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

VEA2 Viestintä ja vapaa-aika

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” korostuvat kurssin aiheiden käsittelyssä. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

VEA3 Opiskelu ja työ

Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään, ja kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn.

VEA4 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. ”Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” -aihekokonaisuus tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

VEA5 Kulttuuri

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

VEA6 Tiede, talous ja tekniikka

Kurssilla painotetaan vaativan kieliaiineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Aihekokonaisuus ”teknologia ja yhteiskunta” korostuu kurssin aiheiden käsittelyssä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen.

VEA7 Luonto ja kestävä kehitys

Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestäväen kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä.

VEA8 Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen

Aihealueita ovat yleismaailmalliset kehityslinjat, ajankohtaiset tapahtumat ja erilaisiin maailmankuviin liittyvät aiheet.

4.3.3.2 Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä (B2) sekä lukiossa alkava oppimäärä (B3)

ITALIA

Valtakunnalliset syventävät kurssit, B2

IAB21 Vapaa-aika ja harrastukset

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

IAB22 Meillä ja muualla

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

IAB23 Ennen ja nyt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

IAB24 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

IAB25 Kulttuuri

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

IAB26 Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

IAB27 Tiede ja tekniikka

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

IAB28 Luonto ja kestävä kehitys

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Lukiossa alkava oppimäärä (B3)**Valtakunnalliset syventävät kurssit, B3****IAB31 Hyvää päivää, hauska tutustua**

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

IAB32 Näin asiat hoituvat

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

IAB33 Vapaa-aika ja harrastukset

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

IAB34 Meillä ja muualla

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

IAB35 Ennen ja nyt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

IAB36 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

IAB37 Kulttuuri

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

IAB38 Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Koulukohtaiset syventävät kurssit**IAB39 Tiede ja tekniikka**

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

IAB310 Luonto ja kestävä kehitys

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

RANSKA

Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä (B2)

Valtakunnalliset syventävät kurssit, B2

RAB21 Vapaa-aika ja harrastukset

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta. Kurssilla harjoitellaan lyhyen kirjoitelman kirjoittamista.

Kielioppi:

RAB22 Meillä ja muualla

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Kielioppi:

maantieteelliset sanat

RAB23 Ennen ja nyt

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Kielioppi:

RAB24 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Kielioppi:

RAB25 Kulttuuri

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Kielioppi:

RAB26 Yhteinen maapallomme

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti. Kurssilla tehdään yo-kuunteluita ja muutamia yo:n kirjallisia koetehtäviä.

Kielioppi:

kerrataan koko oppimäärän kielioppia.

RAB27 Tiede ja tekniikka

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista. Kurssilla tehdään säännöllisesti yo-tehtäviä.

Kielioppi:

kerrataan koko oppimäärän kielioppia.

RAB28 Luonto ja kestävä kehitys

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista. Kurssilla tehdään säännöllisesti yo-tehtäviä ja valmennetaan ylioppilaskirjoituksiin.

Kielioppi:

kerrataan koko oppimäärän kielioppia.

Lukiossa alkava oppimäärä (B3)

Valtakunnalliset syventävät kurssit

RAB31 Hyvää päivää, hauska tutustua

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää. Kurssilla harjoitellaan ääntämistä ja oikeinkirjoitusta sekä kirjoitetaan lyhyitä viestejä.

Kielioppi:

keskeisten verbien preesens, -er-verbien passé composé, lähifutuuri, kieltosanat, kysymyksen muodostus, omistuspronomineja, substantiivit, adjektiivit, monikko, lukusanat 1 - 69, 100, genetiivi, yhdyssanat

RAB32 Näin asiat hoituvat

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja aterointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista. Kurssilla harjoitellaan ääntämistä ja oikeinkirjoitusta sekä kirjoitetaan lyhyitä viestejä.

Kielioppi:

apuverbit, refleksiiviverbit, -ir ja -re- verbien preesens ja passé composé, passé composé être-verbillä, imperatiivi, partitiivi, persoonapronominien objektimuodot, adjektiivin taipuminen, komparatiivi, lukusanat 70 – 1000, järjestysluvut, päiväys, säästä kertominen

RAB33 Vapaa-aika ja harrastukset

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta. Kurssilla harjoitellaan lyhyen kirjoitelman kirjoittamista.

Kielioppi:**RAB34 Meillä ja muualla****Tavoitteet ja keskeiset sisällöt**

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

Kielioppi:

maantieteelliset sanat

RAB35 Ennen ja nyt**Tavoitteet ja keskeiset sisällöt**

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Kielioppi:**RAB36 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat****Tavoitteet ja keskeiset sisällöt**

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Kielioppi:**RAB37 Kulttuuri****Tavoitteet ja keskeiset sisällöt**

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Kielioppi:

RAB38 Yhteinen maapallomme**Tavoitteet ja keskeiset sisällöt**

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti. Kurssilla tehdään yo-kuunteluita ja muutamia yo:n kirjallisia koetehtäviä.

Kielioppi:

kerrataan koko oppimäärän kielioppia.

Koulukohtaiset soveltavat kurssit**RAB39 Tiede ja tekniikka****Tavoitteet ja keskeiset sisällöt**

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista. Kurssilla tehdään säännöllisesti yo-tehtäviä.

Kielioppi:

kerrataan koko oppimäärän kielioppia.

RAB310 Luonto ja kestävä kehitys**Tavoitteet ja keskeiset sisällöt**

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista. Kurssilla tehdään säännöllisesti yo-tehtäviä ja valmennetaan ylioppilaskirjoituksiin.

Kielioppi:

kerrataan koko oppimäärän kielioppia.

SAKSA

Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä (B2)

Valtakunnalliset syventävät kurssit

SAB21 Vapaa-aika ja harrastukset

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

SAB22 Meillä ja muualla

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

SAB23 Ennen ja nyt

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

SAB24 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

SAB25 Kulttuuri

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

SAB26 Yhteinen maapallomme

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

SAB27 Tiede ja tekniikka

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

SAB28 Luonto ja kestävä kehitys

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Lukiossa alkava oppimäärä (B3)

Valtakunnalliset syventävät kurssit

SAB31 Hyvää päivää, hauska tutustua

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

Kielioppirakenteet:

verbin persoonataivutusta, lukusanat, modaaliapuverbit, kieltosana, lauseen muodostusta.

SAB32 Näin asiat hoituvat

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

Kielioppirakenteet:

eriävät yhdysverbit, possessiivipronominit, refleksiiviverbit, akkusatiivi.

SAB33 Vapaa-aika ja harrastukset

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Kielioppirakenteet:

haben- ja sein-verbien imperfekti, perfekti, datiivi, sivulause.

SAB34 Meillä ja muualla

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

SAB35 Ennen ja nyt

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

SAB36 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

SAB37 Kulttuuri

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

SAB38 Yhteinen maapallomme

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Koulukohtaiset syventävät kurssit

SAB39 Tiede ja tekniikka

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

SAB310 Luonto ja kestävä kehitys

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

VENÄJÄ

Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä (B2)

Valtakunnalliset syventävät kurssit

VEB21 Vapaa-aika ja harrastukset

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

VEB22 Meillä ja muualla

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

VEB23 Ennen ja nyt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

VEB24 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

VEB25 Kulttuuri

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

VEB26 Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

VEB27 Tiede ja tekniikka

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

VEB28 Luonto ja kestävä kehitys

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Lukiossa alkava oppimäärä (B3)**Valtakunnalliset syventävät kurssit****VEB31 Hyvää päivää, hauska tutustua**

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

VEB32 Näin asiat hoituvat

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja aterointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

VEB33 Vapaa-aika ja harrastukset

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

VEB34 Meillä ja muualla

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

VEB35 Ennen ja nyt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

VEB36 Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

VEB37 Kulttuuri

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

VEB38 Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Koulukohtaiset syventävät kurssit**VEB39 Tiede ja tekniikka**

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

VEB310 Luonto ja kestävä kehitys

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

LATINAN KIELI

Arviointi

Kurssien suorituksena hyväksymismerkinnät.

Koulukohtaiset kurssit

LA1 ja LA2

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy apuvälineiden avulla ymmärtämään helppoa latinankielistä tekstiä
- ymmärtää keskeisiä latinan muoto-opin alkeita .
- osaa tehdä havaintoja latinan kielen vaikutuksesta opiskelemiinsa kieliin .
- osaa tehdä havaintoja roomalaisen kulttuurin vaikutuksesta eurooppalaiseen ja suomalaiseen kulttuuriin .
- osaa lähestyä antiikin Italiaa ja roomalaisia sekä latinan kieltä nykyajan näkökulmasta .
- tutustuu antiikin ajan yksityiseen ja julkiseen elämään sekä työntekoon ja roomalaisten harrastuksiin ja koulunkäyntiin silloisessa maailmassa .
- tunnistaa yleisimpiä latinankielisiä lentäviä lauseita .tutustuu roomalaiseen tarustoon

4.3.4 MATEMATIIKKA

Matematiikan asema aikamme kulttuurissa edellyttää valmiutta ymmärtää, hyödyntää ja tuottaa matemaattisesti esitettyä tietoa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija matemaattisen ajattelun malleihin sekä matematiikan perusideoihin ja rakenteisiin, opettaa käyttämään puhuttua ja kirjoitettua matematiikan kieltä sekä kehittää laskemisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja. Matematiikan opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelevaan niitä. Erityisesti opiskelijaa ohjataan hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin. Opiskelijaa myös kannustetaan kehittämään luovia ratkaisuja matemaattisiin ongelmiin. Opetuksessa tutkitaan matematiikan ja arkielämän välisiä yhteyksiä sekä tietoisesti käytetään eteen tulevia mahdollisuuksia opiskelijan persoonallisuuden kehittämiseen, mikä tarkoittaa muun muassa hänen kiinnostuksensa ohjaamista, kokeiluihin kannustamista sekä tiedonhankintaprosessien kehittämistä. Kurssikuvausten väljyyttä voidaan käyttää resurssien salliessa keskeisten sisältöjen syventämiseen ja eheyttävien kokonaisuuksien muodostamiseen.

Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuuksien tehtävänä on eheyttää opetusta. Sen tavoitteena on ohjata tarkastelemaan ilmiöitä kokonaisuuksina, yhdistää eri tieteenalojen ajattelua sekä korostaa yleisiä kasvatuksellisia ja koulutuksellisia päämääriä. Aihekokonaisuuksista matematiikan opetuksessa korostuvat mm. viestintä ja mediataito, osallistuva kansalaisuus ja yrittäjäyys sekä ihminen ja teknologia.

Arviointi

Matematiikan opetuksessa arvioinnin tulee kehittää opiskelijan kykyä esittää ratkaisuja, tukea opiskelijaa matemaattisten käsitteiden muodostamisprosessissa ja arvioida kirjallista esitystä sekä opettaa opiskelijalle oman työnsä arvioimista. Osaamisen arvioinnissa kiinnitetään huomio laskutaitoon, menetelmien valintaan ja päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perustelemiseen.

Sekä pitkän että lyhyen matematiikan kaikki kurssit arvioidaan numeroin. Kurssiarvosana määräytyy jatkuvan näytön, summatiivisten kokeiden sekä muun mahdollisen opiskelijan antaman näytön perusteella. Kunkin kurssin alussa sovitaan ko. kurssin arviointiperusteista.

Suoritusjärjestys

Matematiikassa pakolliset kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Syventävät ja koulukohtaiset kurssit suoritetaan kurssitarjottimen mukaisesti. Koulukohtainen kertauskurssi suoritetaan viimeisenä.

Oppimäärän vaihtaminen

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkästä lyhyeen suositellaan hyväksi lukemisessa seuraavia vastaavuuksia: MAA1 MAB1, MAA3 MAB2, MAA6 MAB5, MAA7 MAB4 ja MAA8 MAB3. Opetussuunnitelmassa voidaan määrätä myös lisänäyttöjä etenkin kurssin arvosanaa uudelleen arvioitaessa.

4.3.4.1 Pitkä oppimäärä

*Nerous on yksi prosentti inspiraatiota ja yhdeksänkymmentä yhdeksän prosenttia hikoilua.
(Thomas Edison)*

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle matemaattiset valmiudet, joita tarvitaan ammatillisissa opinnoissa ja korkeakouluopinnoissa. Pitkän matematiikan opinnoissa opiskelijalla on tilaisuus omaksua matemaattisia käsitteitä ja menetelmiä sekä oppia ymmärtämään matemaattisen tiedon luonnetta. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tieteessä ja tekniikassa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii sitä kautta luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- rohkaistuu kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ratkaisujen keksimiseen sekä niiden kriittiseen arviointiin
- ymmärtää ja osaa käyttää matematiikan kieltä, kuten seuraamaan matemaattisen tiedon esittämistä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, ja oppii arvostamaan esityksen täsmällisyyttä ja perustelujen selkeyttä
- oppii näkemään matemaattisen tiedon loogisena rakenteena
- kehittää lausekkeiden käsittely-, päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta ja laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

MAA1 Funktiot ja yhtälöt

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa yhtälön ratkaisemisen ja prosenttilaskennan taitojaan
- syventää verrannollisuuden, neliöjuuren ja potenssin käsitteiden ymmärtämistään
- tottuu käyttämään neliöjuuren ja potenssin laskusääntöjä
- syventää funktiokäsitteen ymmärtämistään tutkimalla potenssi- ja eksponenttifunktioita
- oppii ratkaisemaan potenssiyhtälöitä

Keskeiset sisällöt

- potenssifunktio
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- juuret ja murtopotenssi
- eksponenttifunktio

MAA2 Polynomifunktiot**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita
- oppii ratkaisemaan toisen asteen polynomiyhtälöitä ja tutkimaan ratkaisujen lukumäärää
- oppii ratkaisemaan korkeamman asteen polynomiyhtälöitä, jotka voidaan ratkaista ilman polynomien jakolaskua
- oppii ratkaisemaan yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä

Keskeiset sisällöt

- polynomien tulo ja binomikaavat
- polynomifunktio
- toisen ja korkeamman asteen polynomiyhtälöitä
- toisen asteen yhtälön juurten lukumäärän tutkiminen
- toisen asteen polynomin jakaminen tekijöihin
- polynomiepäyhtälön ratkaiseminen

MAA3 Geometria**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelevaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita
- ratkaisee geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia, yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria

- kuvioiden ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

MAA4 Analyttinen geometria

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää pistejoukon yhtälön käsitteen ja oppii tutkimaan yhtälöiden avulla pisteitä, suoria, ympyröitä ja paraabeleja
- syventää itseisarvokäsitteen ymmärtämystään ja oppii ratkaisemaan sellaisia itseisarvo-yhtälöitä ja vastaavia epäyhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$
- vahvistaa yhtälöryhmän ratkaisemisen taitojaan

Keskeiset sisällöt

- pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta

MAA5 Vektorit

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- oppii tutkimaan kuvioiden ominaisuuksia vektoreiden avulla
- tutkii kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla.

Keskeiset sisällöt

- vektoreiden perusominaisuudet
- vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- suorat ja tasot avaruudessa

MAA6 Todennäköisyys ja tilastot

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii havainnollistamaan diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittämään ja tulkitsemaan jakaumien tunnuslukuja
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja soveltamaan sitä
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa

Keskeiset sisällöt

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma

MAA7 Derivaatta

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa määrittää rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaista yksinkertaisia rationaali-epäyhtälöitä
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta
- määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa tutkia derivaatan avulla polynomifunktion kulkua ja määrittää sen ääriarvot
- osaa määrittää rationaalifunktion suurimman ja pienimmän arvon sovellusongelmien yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- rationaaliyhtälö ja -epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

MAA8 Juuri- ja logaritmfunktiot

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- tutkii juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioita derivaatan avulla
- oppii yhdistetyn funktion derivoimisen
- tutkii aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita

Keskeiset sisällöt

- juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmfunktiot ja -yhtälöt
- yhdistetyn funktion derivaatta
- käänteisfunktio
- juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden derivaatat

MAA9 Trigonometriset funktiot ja lukujonot

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tutkimaan trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- oppii ratkaisemaan sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa trigonometrinen funktioiden yhteydet $\sin 2x + \cos 2x = 1$ ja $\tan x = \sin x / \cos x$
- tutkii trigonometrisia funktioita derivaatan avulla
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- oppii määrittelemään lukujonoja palautuskaavojen avulla
- osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani
- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- trigonometrinen yhtälöiden ratkaiseminen
- trigonometrinen funktioiden derivaatat
- lukujono

- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- geometrinen jono ja summa

MAA10 Integraalilaskenta

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan
- oppii määrittämään pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin

Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

Valtakunnalliset syventävät kurssit

MAA11 Lukuteoria ja logiikka

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii formalisoimaan väitelauseita ja tutkimaan niiden totuusarvoja totuustaulujen avulla
- ymmärtää avoimen lauseen käsitteen ja oppii käyttämään kvanttoreita
- oppii todistusperiaatteita ja harjoittelee todistamista
- oppii lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla
- osaa määrittää kokonaislukujen suurimman yhteisen tekijän Eukleideen algoritmilla

Keskeiset sisällöt

- lauseen formalisoiminen
- lauseen totuusarvot
- avoin lause
- kvanttorit

- suora, käännteinen ja ristiriitatodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi

MAA12 Numeerisia ja algebrallisia menetelmiä

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään absoluuttisen ja suhteellisen virheen käsitteet ja niiden avulla likiarvolaskujen tarkkuutta koskevat säännöt peruslaskutoimitusten tapauksessa
- ymmärtää iteroinnin käsitteen ja oppii ratkaisemaan yhtälöitä numeerisesti
- oppii tutkimaan polynomien jaollisuutta ja määrittämään polynomin tekijät
- oppii algoritmista ajattelua
- harjaantuu käyttämään nykyaikaisia matemaattisia välineitä
- oppii määrittämään numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-alaa

Keskeiset sisällöt

- absoluuttinen ja suhteellinen virhe
- Newtonin menetelmä ja iterointi
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- muutosnopeus ja pinta-ala

MAA13 Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemustaan
- täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen
- tutkii lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia

Keskeiset sisällöt

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia

- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit

Koulukohtaiset kurssit

MAA14 Funktiot ja yhtälöt 2

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

- Kurssien MAA1 ja MAA2 keskeisten sisältöalueiden kertaus ja syvennys
- polynomien jakolasku
- murtolausekkeiden laskutoimitukset ja yksinkertaisia murtoyhtälöitä ja -epäyhtälöitä
- kompleksilukuihin liittyviä perusasioita

MAA15 Avaruusgeometria

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Syvennetään geometrista osaamista. Käsitellään kappaleita kolmiulotteisessa avaruudessa geometrisesti ja analyyttisesti. Harjoitellaan vektorilaskentaa avaruuskoordinaatistossa. Lasketaan aiheisiin liittyviä sanallisia sovelluksia.

MAA16 Matematiikan perusmetodien kertaus

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kerrataan yhtälö- ja epäyhtälöratkaisuperiaatteet. Syvennetään analyyttisen geometrian ja vektorilaskennan tietoja ja taitoja. Harjoitellaan näitä taitoja monipuolisesti vanhojen ylioppilastehtävien ja preliminääritehtävien avulla.

MAA17 Pitkän matematiikan kertauskurssi

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Syvennetään ja kootaan pitkän matematiikan kursseilla opittuja tietoja ja taitoja monipuolisten sovellusten avulla. Varmennetaan matemaattisten taitojen ja tietojen hallinta ylioppilaskirjoitusten ja jatkokoulutuksen tarpeita ajatellen

4.3.4.2 Lyhyt oppimäärä

The Perfect knowledge is always mathematical. (Johannes Kepler 1571-1630)

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tehtävä on tarjota valmiuksia hankkia, käsitellä ja ymmärtää matemaattista tietoa ja käyttää matematiikkaa elämän eri tilanteissa ja jatko-opinnoissa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan lyhyen oppimäärän opiskelun tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä
- saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään ja oppii luottamaan omiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa, rohkaistuu kokeilemaan, tutkivaan ja keksivään oppimiseen
- hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille
- sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä
- saa käsityksen matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta
- harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa informaatioita ja arvioimaan sen luotettavuutta
- tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä oppii käyttämään kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

MAB1 Lausekkeet ja yhtälöt

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet
- vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä

Keskeiset sisällöt

- suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen

- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

MAB2 Geometria

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa

MAB3 Matemaattisia malleja I

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla

MAB4 Matemaattinen analyysi

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla

- oppii sovellusten yhteydessä määrittämään polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon

Keskeiset sisällöt

- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen
- graafisia ja numeerisia menetelmiä

MAB5 Tilastot ja todennäköisyys

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- tutustuu laskinten ja tietokoneiden käyttöön tilastotehtävissä
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin

Keskeiset sisällöt

- jatkuvien ja diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- normaalijakauma ja jakauman normittaminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavia mallien käyttöä

MAB6 Matemaattisia malleja II

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- varmentaa ja täydentää yhtälöiden ratkaisutaitojaan
- osaa ratkaista käytännön tilanteisiin liittyviä lineaarisia optimointitehtäviä
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- ratkaisee käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja summan avulla

Keskeiset sisällöt

- kahden muuttujan lineaariset yhtälöt
- lineaarisen yhtälöparin ratkaiseminen
- kahden muuttujan epäyhtälön graafinen ratkaiseminen
- lineaarinen optimointi
- lukujono
- aritmeettinen ja geometrinen jono ja summa

Valtakunnalliset syventävät kurssit

MAB7 Talousmatematiikka

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä
- saa matemaattisia valmiuksia oman taloutensa suunnitteluun
- saa laskennallisen pohjan yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun
- soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn

Keskeiset sisällöt

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

MAB8 Matemaattisia malleja III

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- laajentaa käsitystään teknologisoituvassa yhteiskunnassa tarvittavasta matematiikasta
- saa apuneuvoja jaksollisten ilmiöiden matemaattiseen käsittelyyn

Keskeiset sisällöt

- trigonometrinen funktioiden määrittely yksikköympyrän avulla
- radiaani
- tyyppiä $f(x) = a$ olevien trigonometrinen yhtälöiden ratkaiseminen
- muotoa $f(x) = A \sin (bx + c)$ olevien funktioiden kuvaajat jaksollisten ilmiöiden mallintajina.
- vektorin käsite ja vektoreiden peruslaskutoimitusten periaatteet
- koordinaatiston vektoreiden komponenttiesitys ja pistetulo
- kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteiden ja kulmien tutkiminen vektoreiden avulla

Koulukohtaiset kurssit**MAB9 Lyhyen matematiikan kertauskurssi****Tavoitteet ja keskeiset sisällöt**

Syvennetään ja kootaan lyhyen matematiikan kursseilla opittuja tietoja ja taitoja monipuolisten sovellusten avulla. Varmennetaan matemaattisten taitojen ja tietojen hallinta ylioppilaskirjoitusten ja jatkokoulutuksen tarpeita ajatellen.

4.3.5 BIOLOGIA

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologialle tieteenä on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta. Biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tiedonaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään laajasti yhteiskunnassa. Biologia tuo esille uutta tietoa elollisen luonnon monimuotoisuudesta ja kestäväen kehityksen edistämisestä. Biologian opetuksen tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää toimivan eliömaailman rakenteen ja kehityksen, ihmisen osaksi eliömaailmaa sekä ihmisen toiminnan merkityksen ympäristössä. Lukion biologian tulee myös luoda perusta ymmärtää biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia. Opetus kehittää opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua, herättää kiinnostusta biotieteisiin sekä edistää opiskelijan luonnon monimuotoisuutta säilyttävää ja ympäristövastuullista käyttäytymistä.

Opetuksen tavoitteet

Biologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee biologian keskeiset käsitteet
- tunnistaa elämän tuntomerkit ja osaa jäsentää elämän ilmiöt sekä biologian eri organisaatiotasot molekyyalitasolta biosfääriin
- oppii arvostamaan eliökunnan monimuotoisuutta ja ymmärtämään eliöiden sopeutumisen erilaisiin ympäristöihin
- ymmärtää perimän ja evoluution merkityksen eliökunnan kehitymisessä
- perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin sekä osaa arvioida kriittisesti eri lähteistä saamaansa biologista tietoa
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisen biologisen kokeen sekä tulkita sen tuloksia
- tuntee biotieteiden, esimerkiksi bioteknologian ja lääketieteen sovelluksia
- tuntee ihmiselimistön toiminnan peruspiirteet
- ymmärtää perimän ja ympäristötekijöiden merkityksen terveyden taustana sekä yksilön että ihmiskunnan kannalta
- tiedostaa kestäväen kehityksen välttämättömyyden ja ymmärtää oman vastuunsa ekosysteemien tulevaisuudesta

Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet opiskellaan biologian opinnoissa kurssien aihepiiriin soveltuvalla tavalla. Opiskelija tutustuu mm. kestäväen kehityksen periaatteisiin, biotekniikan sovellusmahdollisuuksiin teollisuudessa ja ihmisen teknologian vaikutuksiin luonnonympäristöihin ja yksilön hyvinvointiin. Lisäksi opiskelija perehtyy biologisen tiedonhankinnan menetelmiin ja oppii arvioimaan kriittisesti eri tietolähteistä saamaansa tietoa.

Arviointi

Biologiassa arvioidaan opiskelijan kykyä hallita ja käyttää biologian keskeisiä käsitteitä sekä soveltaa biologisia tietoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Taitojen arvioinnissa painotetaan opiskelijan luonnontieteellisiä työskentelytaitoja, ryhmässä toimimista, kykyä käyttää erilaisia lähteitä

biologisen tiedon hankinnassa sekä kykyä arvioida tietoa kriittisesti. Harrastuneisuus biologian eri osa-alueisiin voidaan ottaa arvioinnissa huomioon.

Kurssit BI1, BI2, BI3, BI4 ja BI5 arvioidaan numeroin, kurssista BI6 annetaan suoritusmerkintä.

Suoritusjärjestys

Biologian kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä, paitsi BI3, jonka voi suorittaa jo BI1:n jälkeen ja BI5, joka sopii suoritettavaksi BI2:n jälkeen.

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

BI1 Eliömaailma

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan
- ymmärtää, mitä luonnon monimuotoisuus biosysteemien eri tasoilla tarkoittaa
- ymmärtää evoluution jatkuvuuden, mekanismit ja merkityksen
- tuntee muuntelun, sopeutumisen ja lajien välisten suhteiden merkityksen elämän kehitykselle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen ja tulkita sen kehitystä
- tuntee ekosysteemien keskeiset toimintaperiaatteet

Keskeiset sisällöt:

Biologia tieteenä

- elämän ominaisuudet ja perusedellytykset
- biologiset tieteet ja tutkimusmenetelmät

Luonnon monimuotoisuuden ilmeneminen

- ekosysteemien ja lajien monimuotoisuus
- eläinten käyttäytyminen monimuotoisuuden ilmentäjänä
- geneettinen monimuotoisuus

Evoluutio – elämän kehittyminen

- elämän syntyvaiheet
- lisääntymisstrategiat ja evoluutiovoimat
- lajien syntyminen ja häviäminen
- nykyinen eliökunta

Miten luonto toimii?

- elollisen ja elottoman luonnon vuorovaikutus
- ekosysteemien rakenne ja toiminta
- populaatioiden ominaisuudet

- lajien väliset suhteet
- eliöiden sopeutuminen ympäristöönsä ja levinneisyys

BI2 Solu ja perinnöllisyys

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää solun merkityksen elämän perusyksikkönä, tunnistaa erilaisia soluja ja niiden rakenteita
- ymmärtää solurakenteiden kehityksen ja merkityksen sekä evoluutioprosessin kokonaisuuden
- osaa solun kemiallisen rakenteen ja toiminnan sekä osaa kytkeä ne yksilön toimintaan
- hallitsee solun energiatalouden prosessit ja niiden merkityksen
- tuntee geneettisen informaation rakenteen sekä sen siirtymisen solusta soluun ja sukupolvelta toiselle
- tietää miten geenit ohjaavat solun toimintaa
- osaa periytyminen lainalaisuuksien peruseriaatteet
- tietää kuinka soluja tutkitaan ja hallitsee kokeellisen työskentelyn taitoja

Keskeiset sisällöt:

Solu elämän perusyksikkönä

- miten soluja tutkitaan
- erilaisia soluja
- solun rakenne ja toiminta

Solun energiatalous

- energian sitominen
- energian vapauttaminen

Solujen toiminnan ohjaaminen

- DNA:n rakenne ja toiminta
- proteiinisynteesi

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja sen merkitys
- solujen jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen

Periytyksen perusteet

- geenit ja alleelit
- sukusolut ja niiden synty meioosissa
- periytymismekanismit

Populaatiogenetiikka ja synteettinen evoluutioteoria

Valtakunnalliset syventävät kurssit

BI3 Ympäristöekologia

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ekologian perusteet ja ymmärtää ihmisen toiminnan vaikutuksen elolliseen luontoon
- ymmärtää biodiversiteetin merkityksen ihmiskunnan tulevaisuudelle
- hahmottaa ympäristöongelmien syitä ja niiden seurauksia ekosysteemeissä
- tutustuu suomalaisiin ekosysteemeihin ja niiden erityispiirteisiin sekä perehtyy myös ihmisen muokkaamiin ekosysteemeihin
- tuntee ja osaa arvioida menetelmiä, joilla voidaan tarkkailla ympäristön tilaa ja ratkaista syntyneitä ongelmia
- osaa suunnitella ja toteuttaa pienen tutkimuksen ympäristön tilasta ja esittää sen tulokset
- kehittää ympäristölukutaitoaan, ymmärtää vastuunsa ympäristön tilasta ja osaa toimia kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti

Keskeiset sisällöt:

Ekologinen tutkimus

- ekologisten peruskäsitteiden syventäminen
- ekologisen tutkimuksen tehtävä
- ympäristön laadun indikaattorit
- oman tutkimuksen suunnittelu ja toteuttaminen

Biodiversiteetti ja sen merkitys

- biodiversiteetti luonnonvarana
- eliölajien ja elinympäristöjen uhanalaisuus ja suojelu
- biodiversiteetin väheneminen

Ekologiset ympäristöongelmat, niiden syyt ja ratkaisumahdollisuudet

- aineiden kiertoon liittyvät ongelmat
- paikalliset ympäristöongelmat

Suomen luonnon haavoittuvuus

- pohjoiset metsät
- suot
- järvet ja virtavedet
- Itämeri

Kestävä tulevaisuus

- ekologisesti kestävä kehitys ja yksilön valinnat

- rakennettu ympäristö ja kaupunkiekologia
- ekologisesti kestävä tuotanto
- ympäristötekniikan mahdollisuudet

BI4 Ihmisen biologia

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ihmisolun erilaistumisen pääpiirteet sekä kudosten ja elinten rakenteet ja toimintaperiaatteet
- ymmärtää ihmisen kemiallisen tasapainon säätelymekanismeja sekä ulkoisten ja sisäisten tekijöiden vaikutuksia niihin
- ymmärtää hermoston toiminnan ja hormonaalisen viestinnän merkityksen yksilön toimintojen ohjaajana
- ymmärtää lisääntymiseen ja ihmisen elinkaareen liittyviä fysiologisia muutoksia sekä ihmisen yhteisöllisyyden merkityksen terveyden kannalta
- pystyy selittämään elimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan ja tuntee merkityksellisimpien sairauksien syntymekanismeja
- ymmärtää ihmisen lajinkehityksen sekä perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen ihmisen terveyteen
- pystyy tarkastelemaan oppimiaan asioita arkielämän esimerkkien avulla ja tutustumaan alan uutisiin ja arvioimaan niitä kriittisesti

Keskeiset sisällöt:

Ihmisen solujen ja kudosten erityispiirteet

- solujen synty, kasvu ja erilaistuminen kudoksiksi sekä kantasolujen merkitys
- solujen vanheneminen ja kuolema
- syöpä

Elimistöjen rakenne, toiminta ja merkitys

- ruoansulatus ja ravitsemus
- hengityselimistö ja hengityksen säätely
- veri ja verenkierto
- erityselimistöt ja kemiallinen tasapaino
- tuki- ja liikuntaelimistö

Elintoimintojen säätely

- umpirauhaset ja hormonit
- hermosto ja aistit
- lämmönsäätely

Ihmisen lisääntyminen

- sukupuolinen kehitys ja seksuaalisuus
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

Ihmisen elämänsä ja yhteisöllisyys

Perimän merkitys

- ihmisen evoluutio ja ihminen lajina
- perinnöllisyys ja terveys

Elimistön sopeutuminen ja puolustusmekanismit

- elimistön puolustusjärjestelmät
- ihminen ja mikrobit
- myrkylliset aineet ja mutageenit

BI5 Bioteknologia

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojansa solun hienorakenteesta ja solun eri osien toiminnasta
- ymmärtää elämän keskeisten molekyylien rakenteen ja merkityksen solun toiminnassa
- hallitsee tärkeimpien mikrobiryhmien kuten bakteerien ja virusten rakenteen, toiminnan ja lisääntymisen periaatteet
- tuntee geenien toiminnan ja sen säätelyn
- tuntee geenien etsintä- ja tunnistusmenetelmiä sekä geenien siirtämisen tekniikan pääpiirteet ja hallitsee geeni- ja biotekniikan keskeiset käsitteet
- tuntee biotekniikan tarjoamia sovellusmahdollisuuksia eri biotieteissä ja teollisuudessa
- pystyy arvioimaan biotekniikan kehittymisen luomia mahdollisuuksia, uhkatekijöitä ja eettisiä ongelmia sekä tekemään niiden pohjalta perusteltuja arkielämän ratkaisuja

Keskeiset sisällöt:

Solun hienorakenne ja solujen välinen viestintä

Solut proteiinien valmistajina

- DNA:n, geenien ja genomien rakenne
- entsyymit solun ja biotekniikan työkaluina

Geenien toiminta

- geenin toiminta ja sen säätely
- mutaatiot

Geenitekniologia ja sen mahdollisuudet

- geenitekniikan menetelmät ja geenikartoitus

- geenitutkimus lääketieteessä
- geenitutkimus yksilöiden tunnistamismenetelmänä

Mikrobit ja niiden merkitys

- bakteerin ja viruksen rakenne, toiminta ja lisääntyminen
- bakteerien viljely ja käsittely
- mikrobit luonnossa ja ihmisen taloudessa

Biotekniikka teollisuudessa

Kasvien ja eläinten jalostus

Geenitekniikan etiikka ja lainsäädäntö

Koulukohtainen kurssi

BI6 Biologian kertaus- ja työkurssi

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa koko lukion biologian keskeiset sisällöt
- ymmärtää biologisia lainalaisuuksia ja syy- ja seuraussuhteita
- ymmärtää vuorovaikutussuhteiden merkityksen
- hahmottaa kokonaisuuksia

Kerrataan monipuolisesti, erilaisia työtapoja käyttäen, biologian lukion oppimäärän keskeiset sisällöt.

4.3.6 MAANTIEDE

Maantieteessä tarkastellaan elottoman ja elollisen luonnon sekä ihmisen luomien järjestelmien rakennetta ja toimintaa. Maantieteen opetuksen tulee ohjata opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutussuhteita sekä tarkastelemaan maailmaa muuttavana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä. Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia ympäristökysymysten alueelliseen jäsentämiseen ja kestävän kehityksen mukaisten ratkaisujen etsimiseen. Lukion maantieteen opetuksen tulee auttaa opiskelijaa ymmärtämään maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja ongelmia sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija oppii maantieteellisen tiedon avulla havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja mielipiteitä, ottamaan kantaa lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Opetuksen tavoitteet

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hankkia, tulkita ja kriittisesti arvioida maantieteellistä tietoa, kuten karttoja, tilastoja, kirjallisia, digitaalisia ja muita medialähteitä sekä osaa hyödyntää monipuolisesti tietotekniikkaa maantieteellisten tietojen esittämisessä
- ymmärtää, mitä alueellisuus, tila ja paikka merkitsevät maantieteessä ja maantieteellisessä ajattelussa
- osaa kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä osaa kriittisesti arvioida ajankohtaisia maailman tapahtumia
- osaa havainnoida, analysoida ja arvioida luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti ja maailmanlaajuisesti
- ymmärtää, mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee ja osaa pohtia mahdollisuuksia ratkaista taloudellisia ja sosiaalisia eriarvoisuusongelmia
- tuntee ja ymmärtää erilaisia kulttuureja sekä suvaitsee ja kunnioittaa erilaisuutta
- tuntee suunnittelun keinoja eri aluetasoilla ja tietää mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä kehitykseen
- osaa toimia ympäröivän maailman kysymyksiin kantaaottavana ja kestävän kehityksen puolesta toimivana aktiivisena maailmankansalaisena

Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet opiskellaan maantieteen opinnoissa kurssien aihepiiriin soveltuvalla tavalla. Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys, hyvinvointi ja turvallisuus, kestävän kehityksen periaatteet, kulttuurien tuntemus, teknologian merkitys yhteiskunnalle ovat aihekokonaisuuksia, jotka sisältyvät maantiedon opintoihin. Lisäksi opiskelija harjaantuu käyttämään medialähteitä tiedonhaussa ja kriittisesti arvioimaan niistä saamaansa maantieteellistä tietoa.

Arviointi

Maantieteessä arvioidaan maantieteellisen ajattelun kehittymistä tietojen ja taitojen suhteen. Arvioinnin kohteina ovat peruskäsitteiden hallinta, valmius perustella maantieteellisiä väittämiä ja kannanottoja sekä taito havaita alueellisia riippuvuuksia. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito tulkita ja arvioida maantieteellistä tietoa sekä soveltaa maantieteellistä tietoa eri tilanteissa. Arvioitavia taitoja ovat maantieteellisen tiedon analysointi-, käsittely- ja esittämistaidot kuten kartan tulkintataito ja muut graafiset taidot sekä opiskelijan yhteistyötaitot.

Kurssit GE1, GE2, GE3 ja GE4 arvioidaan numeroin, kurssista GE5 annetaan suoritusmerkintä.

Suoritusjärjestys

Maantieteen kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä.

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

GE1 Sininen planeetta

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnonmaantieteen peruskäsitteitä
- ymmärtää maapallon planetaarisuudesta johtuvat ilmiöt
- osaa kuvata ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan
- ymmärtää, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat ja osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä
- ymmärtää elottoman ja elollisen luonnon vyöhykkeisyyden maapallolla
- osaa soveltaa hankkimaansa luonnonmaantieteellistä tietoa sekä paikallisesti että maailmanlaajuisesti

Keskeiset sisällöt:

Maantieteellinen ajattelu

- Mitä on maantiede?
- maantiede luonnontieteenä
- maantieteellinen tietoaaines, tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen kulku
- maailmankuvan muutos ja karttakuvan kehitys

Maan planetaarinen luonne

- aurinkokunnan synty ja perusrakenne
- Aurinko ja sen vaikutukset maapallolla
- Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt

Ilmakehä liikkeessä

- ilmakehän rakenne ja merkitys
- tuuli ja sen synty, planetaariset ja alueelliset tuulet sekä paikallistuulet

Vesikehä liikkeessä

- veden kiertokulku luonnossa
- sateiden synty ja jakautuminen
- meriveden liikkeet ja merkitys

Sää ja ilmasto

- sää ja sen ennustaminen

- lämpö- ja ilmastovyöhykkeet
- ilmastonmuutos

Maapallon muuttuvat pinnanmuodot

- Maan rakenne
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina

Maapallon kasvillisuusvyöhykkeet

- kasvillisuusvyöhykkeiden sijainti ja kuvaus
- ihmisen toiminnan edellytykset ja vaikutukset eri kasvillisuusvyöhykkeillä

Luonnonmaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla

GE2 Yhteinen maailma

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää kulttuurimaantieteen käsitteitä sekä osaa tulkita ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja rakenteita kulttuurimaantieteen teorioita ja malleja hyväksi käyttäen
- tuntee eri kulttuureja ja osaa arvioida niiden kehittymiseen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida maapallon eri alueiden väestönkehitystä ja asutuksen piirteitä sekä kaupungistumisen syitä ja seurauksia
- osaa arvioida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan eri alueilla sekä ymmärtää ekologisesti ja taloudellisesti kestävä kehityksen merkityksen
- tuntee aluesuunnittelun tavoitteita ja vaikuttamiskeinoja
- tuntee kehittyneisyserojen erilaiset ilmenemismuodot
- osaa arvioida ihmisten hyvinvointia, ympäristön tilaa sekä kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitystä nyt ja tulevaisuudessa maapallon eri alueilla

Keskeiset sisällöt:

Kulttuurimaantieteen olemus ja tehtävät

- lähestymistavat ja näkökulmat
- maantieteellinen mieltäminen ja miellekartat
- paikkojen kokeminen ja alueellinen identiteetti

Väestö ja asutus

- väestönkehitys ja väestönkasvu
- asutuksen alueellinen jakautuminen, muuttoliikkeet ja kaupungistuminen
- kulttuurit ja kulttuurien muuttuminen sekä vähemmistökulttuurit

Luonnonvarat

- luokittelu ja riittävyys

Alkutuotanto ja ympäristö

- ravinnontuotanto ja ravinnon riittävyys sekä kestävä maa- ja kalatalous
- maatalouden muodot
- metsät luonnonvarana ja kestävä metsätalous

Teollisuus ja energia

- raaka-aineet ja energialähteet
- teollisuuden sijainti
- kestävän teollisuuden ja energiatalouden periaatteet

Liikkuminen ja vuorovaikutus

- liikennejärjestelmät
- matkailu ja sen merkitys eri alueilla
- maailmankauppa
- alueellinen leviämismalli – maantieteellinen diffuusio

Ihmistoiminnan alueellinen rakenne

- ytimet ja periferiat
- maankäyttö maaseudulla ja kaupungeissa
- keskukset ja vaikutusalueet
- kulttuurimaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla

Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys

- aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet
- kehittyneisyyserot eri aluetasoilla
- kansainvälinen yhteistyö globalisaatio

Valtakunnalliset syventävät kurssit

GE3 Riskien maailma

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee luonnon toimintaan, ihmisen toimintaan sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen liittyvät riskit maapallolla sekä osaa arvioida niiden merkitystä ihmisen ja ympäristön kannalta
- tuntee millaisia riskejä maapallon eri alueilla ilmenee sekä osaa vertailla ja arvioida eri alueiden riskiherkkyyttä sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti
- osaa arvioida alueiden kehittyneisyyden ja alueilla ilmenevien riskien välistä suhdetta
- osaa seurata ja kriittisesti arvioida ajankohtaisia riskiuutisia eri medioissa sekä osaa soveltaa oppimaansa tietoa riskiuutisten analysointiin ja arviointiin

- tietää, millaisten ratkaisujen avulla uhkia voidaan välttää tai niiden vaikutuksia lieventää
- ymmärtää, että ihminen vaikuttaa omalla toiminnallaan maapallon elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen
- tietää mahdollisuudet ennakoita ja varautua riskeihin, säädellä ristiriitoja sekä toimia kestäväen kehityksen mukaisesti

Keskeiset sisällöt:

Riskien maantiede, riskien luokittelu ja merkitys

Luonnon toimintaan liittyvät riskit ja riskialueet

- avaruuteen liittyvät uhkat, endogeeniset riskit, myrskyt, tulvat, kuivuus ja eliöperäiset riskit
- luonnonriskeihin varautuminen

Ihmisen ja luonnon riippuvuuteen liittyvät ympäristöriskit ja riskialueet

- luonnonvarojen käyttöön liittyvät riskit: energiakysymykset ja luonnonvarojen riittävyys, puhtaan veden saatavuus, eroosio ja aavikoituminen, ilmaston muutos, saastuminen ja biodiversiteetin heikkeneminen
- mahdollisuudet estää ja pienentää ympäristöriskejä kestäväen kehityksen keinoin

Ihmiskunnan riskit ja riskialueet

- väestönkasvu ja nälkä, kaupungistuminen, globalisoitumiseen liittyvät riskit, yhteiskunnalliset ja poliittiset jännitteet, sodat, pakolaisuus ja sosiaalinen eriarvoistuminen
- ristiriitojen säätelymahdollisuudet

Tekniset riskit

GE4 Aluetutkimus

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kartografian perusteet
- tuntee maantieteellisten paikkatietojärjestelmien periaatteita ja sovellusmahdollisuuksia
- osaa kerätä tiettyyn alueeseen liittyvää tietoa eri tavoin kuten kenttähavainnoinnin, kyselyn tai haastattelun avulla sekä kartastoista, kartoista, tilastoista ja muista lähteistä
- osaa käyttää tietoverkkoja aineistojen hankinnassa, vuorovaikutteisessa työstämisessä ja tulosten julkaisemisessa
- osaa visualisoida alueellista tietoa karttoina, diagrammeina ja valokuvina
- osaa analysoida ja tulkita hankkimaansa aineistoa ja laatia aineiston avulla kuvauksen alueesta
- osaa tieteellisen kirjoittamisen periaatteet, kuten kriittisen lähteiden käytön ja viittaustekniikan sekä tuntee tekijänoikeudet

Keskeiset sisällöt:

Kartografian perusteet ja maantieteelliset lähdeaineistot

- kenttähavainnot, kysely ja haastattelu
- kartat, niiden mittakaavat, karttaprojektiot ja karttatyypit, ilmakuvat ja satelliittikuvat
- numeeriset lähteet sekä niiden visualisointi karttoina ja diagrammeina
- painettu lähdekirjallisuus ja digitaalisessa muodossa kuten tietoverkoissa ja CD-ROM-tallenteina olevat lähteet

Paikkatietojärjestelmät

- paikkatiedon perusteet ja sen sovellusmahdollisuudet
- esimerkkejä maantieteellisen lähdeaineiston käsittelystä, tulkinnasta ja visualisoinnista eritasoisilla alueilla paikkatieto-ohjelman avulla

Oma aluetutkimus

- tutkimusalueen valinta
- aineiston keruu karttojen, tilastojen, digitaalisen paikkatietoaineiston tai muiden tietolähteiden avulla, aineiston käsittely ja tulkinta sekä pienimuotoisen aluekuvauksen raportointi
- aihealueet: tutkimusalueen sijainti osana laajempia aluekokonaisuuksia, alueen koko, luonnonolot, väestö ja asutus, luonnonvarat ja maankäyttö, elinkeinot, liikenne ja palvelut, alueen jako osa-alueisiin sekä alueen ongelmat ja kehittäminen

Koulukohtaiset kurssit**GE5 Maantieteen kertaus- ja harjoituskurssi****Tavoitteet ja keskeiset sisällöt:**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaava koko lukion maantieteen keskeiset sisällöt
- hallitsee maantieteen peruskäsitteistön
- hahmottaa kokonaisuuksia, maantieteellisiä syy- ja seuraussuhteita sekä alueellisia riippuvuuksia
- osaa tulkita maantieteellistä tietoa, kuten tilastoja ja karttoja
- osaa esittää maantieteellistä aineistoa graafisesti

Kerrataan monipuolisesti, erilaisia työtapoja käyttäen ja harjoitusten avulla, maantieteen lukion oppimäärän keskeiset sisällöt.

4.3.7 FYSIIKKA

Fysiikka on empiirinen luonnontiede, jossa luonnon perusrakennetta ja -ilmiöitä pyritään ymmärtämään ja selittämään käyttäen luonnosta kokeellisin menetelmin saatavaa tietoa. Tavoitteena on löytää luonnossa yleispäteviä lainalaisuuksia ja esittää ne matemaattisina malleina. Fysiikan opiskelulle luonteenomainen kokeellisuus voi olla aihepiirin, opetuksen vaiheen ja välineiden mukaan opiskelijoiden omakohtaista työskentelyä, opettajan esittämiä demonstraatioita, vierailujen, videoiden tai vain kerronnan kautta tapahtuvaa toimintaa. Kokeellisuudella tuetaan opiskelijaa omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja. Fysiikan opiskelu kehittää opiskelijan kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja. Kokeellisuus auttaa opiskelijaa hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja tukee luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opiskelija oppii tarkastelemaan luonnon rakenteita ja ilmiöitä omien aikaisempien tietojensa ja käsitystensä valossa. Hän oppii tiedostamaan ja kyseenalaistamaan ennakkokäsityksiään ja tarkentamaan maailmankuvaansa hankkimansa uuden tiedon perustella. Opiskelija oppii suunnittelemaan kokeita yhdessä ja keskustelemaan kokeellisesti hankitusta tiedosta tai aineistosta, sen käsittelystä ja mallintamisesta sekä sen luotettavuuden arvioimisesta. Opiskelijayhteisö oppii jakamaan uuden tiedon keskenään. Luonnontieteiden opiskelussa tiedon hankkimiseen käytetään kokeellisia menetelmiä, erilaisia tiedon lähteitä sekä tapoja käsitellä tietoa. Fysikaalisen tiedon lähteenä on ensisijaisesti luonto. Koulussa luonnontieteellisen tiedon lähteinä ovat lisäksi oppi- ja tietokirjat, digitaaliset tietovarannot ja alan asiantuntijat.

Opetuksen tavoitteet

Fysiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa ihmisen osana luontoa ja ymmärtää fysiikan merkityksen luonnon ilmiöiden mallintamisessa
- ymmärtää kokeellisen toiminnan ja teoreettisen pohdiskelun merkityksen luonnontieteellisen tiedon muodostumisessa
- hahmottaa fysiikan merkityksen tieteessä, taiteessa, tekniikassa, kommunikaatiossa ja elinkeinoelämässä sekä ihmisen arkiympäristössä
- vaikuttaa aktiivisesti ja vastuullisesti terveellisen ja turvallisen ympäristön luomiseksi
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla • pystyy ratkaisemaan luonnontieteiden ja teknologian alaan kuuluvia ongelmia fysiikan lakeja ja käsitteitä luovasti hyväksi käyttäen
- hankkii ja käsittelee tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tapaan
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia mittauksia, kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan tuloksia sekä soveltamaan niitä
- hyödyntää erilaisia tietolähteitä tiedonhankinnassa sekä kykenee esittämään ja julkistamaan tietoja monipuolisella tavalla myös teknisiä apuvälineitä käyttäen
- tarkastelee fysiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä ihmistä fysiikan tietojen soveltajana, tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niiden taitavaan, eettiseen ja hallittuun käyttöön tuotteiden aikaansaamisessa ja arkielämän helpottamisessa sekä saa valmiuksia ymmärtää teknologisten sovellusten vaikutuksia

Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuuksien tehtävänä on eheyttää opetusta. Tavoitteena on ohjata tarkastelemaan ilmiöitä kokonaisuuksina, yhdistää eri tieteenalojen ajattelua sekä korostaa yleisiä kasvatuksellisia ja koulutuksellisia päämääriä. Opetussuunnitelman perusteissa määritellyt aihekokonaisuudet otetaan

huomioon kaikkien fysiikan kurssien opiskelussa. Seuraavassa muutamia esimerkkejä. Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys: Vaativana ja monipuolisena oppiaineena fysiikka tukee sisäistä yrittäjyyttä. Lisäksi fysiikka antaa valmiuksia ymmärtää luonnon prosesseja ja teknologiaa, fysikaalinen tieto on monen teknologiayrityksen perusosaamista. Fysikaalinen tieto ja tekniikan tuntemus antavat valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun, jossa käsitellään esimerkiksi energiaa ja teknologian mahdollisuuksia ja rajoituksia. Hyvinvointi ja turvallisuus: Koska fysiikka on kokeellinen oppiaine, turvallisuusnäkökohdat (mm. melu, teknisten laitteiden käyttö ja sähköturvallisuus) ja sääntöjen noudattamisen tärkeys ovat luonteva osa opetusta. Fysiikka auttaa ymmärtämään, mitä tarkoittaa hyvä ja turvallinen ympäristö ja siinä vastuullisesti toimiminen. Kestävä kehitys: Fysiikan tapa työskennellä, mittaaminen ja mittaamalla saadun tiedon analysoiminen, opettavat kriittistä ja objektiivista suhtautumista yhteiskunnassa käytävään keskusteluun mm. ympäristöä ja energiaa koskevilla kysymyksillä. Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus: Luonnontieteiden merkitys on ollut suuri yhteiskunnan henkiselle ja taloudelliselle kehitykselle. Fysiikkaan kuuluvat luontevana osana erilaiset kansainväliset ja kansalliset projektit, joiden kautta oma ja muiden kulttuurien tuntemus vahvistuu. Teknologia ja yhteiskunta: Kokeellinen työskentely, projektit sekä yritys- ja teollisuusvierailut ovat teknologiakasvatusta parhaimmillaan. Fysiikan perusteiden tunteminen auttaa ymmärtämään mm. teknologian merkityksen talouselämässä. Viestintä ja mediaosaaminen: Fysiikka auttaa ymmärtämään viestintäteknologian perusteita ja mahdollisuuksia sekä edesauttaa uuden teknologian käyttöönottoa.

Arviointi

Fysiikassa arvioidaan opetussuunnitelman perusteissa esitettyjen kurssikohtaisten fysiikan tietojen ja niiden soveltamistaitojen saavuttamista erityisesti matemaattisia malleja käyttäen. Arvioinnin kohteena ovat myös tiedonkäsittelytaitojen, kokeellisen työskentelyn taitojen sekä muiden opiskelua tukevien taitojen kehittyminen, kuten fysikaalisen ongelman ratkaisuprosessin jäsenetty kuvaaminen. Fysiikan kurssit lukuun ottamatta suoritusmerkinnöin arvioitavaa projektikurssia FY9 arvioidaan numeroin.

Valtakunnallinen pakollinen kurssi

FY1 Fysiikka luonnontieteenä

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa tyydytystä tiedon ja ymmärtämisen tarpeelleen sekä saa vaikutteita, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa kohtaan
- tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja osaa jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita sekä kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan kokeellisesti saatua tietoa ja esittämään sitä muille
- tulkitsee ja mallintaa kokeellisen työn tuloksia graafisesti
- käyttää opiskelun tukena tieto- ja viestintäteknikkaa

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys historian eri vaiheissa ja nykyaikana
- aineen ja maailmankaikkeuden rakenteet ja perusvuorovaikutukset
- energian, erityisesti säteilyn, sitoutuminen ja vapautuminen luonnon ja ihmisen aikaansaamissa prosesseissa
- kokeellisuus ja mallintaminen perustana fysikaalisen tiedon rakentumisessa, mittaaminen, tulosten esittäminen ja niiden luotettavuuden arviointi
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana
- liikkeen kuvaamisessa tarvittavat peruskäsitteet ja liikkeen graafinen esitys

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Syventävien kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- saa valmiuksia opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla • tutkii luonnon ilmiöitä sekä mallintaa ja esittää niitä matemaattisten ja graafisten menetelmien avulla
- rakentaa fysiikan malleja ja käyttää niitä ennusteiden tekemiseen
- tutkii ja havainnollistaa malleja tieto- ja viestintäteknikan avulla
- tutustuu klassisen fysiikan osa-alueisiin ja modernin fysiikan alkeisiin
- tutustuu fysiikan eri osa-alueisiin liittyvään teknologiaan
- tutustuu fysiikan merkitykseen yhteiskunnan eri alueilla
- tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niihin liittyviin turvallisuustekijöihin

FY2 Lämpö

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee lämpöön liittyvät ilmiöt
- tutkii aineen termodynaamiseen tilaan tai lämpöopin pääsääntöihin liittyviä ilmiöitä
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

- kaasujen tilanmuutokset ja lämpölaajeneminen
- paine, hydrostaattinen paine
- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen energia, työ, teho ja hyötysuhde
- lämpöopin pääsäännöt, sisäenergia
- energiavarat

FY3 Aallot

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa yleiskuvan luonnon jaksollisista ilmiöistä ja perehtyy niitä selittäviin keskeisiin periaatteisiin
- perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä, ääntä tai sähkömagneettisia aaltoja.

Keskeiset sisällöt

- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen interferenssi, diffraktio ja polarisoituminen
- heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valo, peilit ja linssit
- ääni, melun terveystvaikutukset ja kovalta ääneltä suojautuminen

FY4 Liikkeen lait

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää liikkeeseen liittyviä ilmiöitä ja käsittelee niitä selittäviä malleja
- tutkii etenemisliikkeeseen liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja perehtyy niiden avulla Newtonin lakeihin
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa

Keskeiset sisällöt

- liikkeen mallit ja Newtonin lait
- etä- ja kosketusvoimat, erityisesti liikettä vastustavat voimat, noste
- liikemäärän säilyminen ja impulssiperiaate
- liike- ja potentiaalienergia sekä työperiaate
- värähdysliikkeen energia

FY5 Pyöriminen ja gravitaatio

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää osaamistaan mekaniikassa sekä statiikkaan ja pyörimiseen liittyvien ilmiöiden laskennallista hallintaa
- syventää tuntemustaan mekaniikan maailmankuvasta

Keskeiset sisällöt

- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen
- pyörimisliikkeen mallit, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä pyörimisliike
- pyörimisen liikeyhtälö
- pyörimismäärän säilyminen
- pyörimisliikkeen energia
- ympyräliike ja ympyräliikkeen kiihtyvyys
- gravitaatio ja gravitaation alainen liike
- heittoliike ja planeettojen liike
- satelliitit ja niiden käyttö

FY6 Sähkö**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää sähköön liittyviä peruskäsitteitä, tutustuu mittaustekniikkaan
- osaa tehdä sähköopin perusmittauksia sekä rakentaa ja tutkia yksinkertaisia virtapiirejä

Keskeiset sisällöt

- sähköpari, sähkövirran kulku metallijohteessa
- jännitteen ja sähkövirran mittaaminen
- Ohmin laki
- Joulen laki • vastukset, vastusten kytkennät ja Kirchoffin lait
- Coulombin laki, homogeeninen sähkökenttä ja aine sähkökentässä
- kondensaattori, kytkennät ja energia
- sähkövirran kulku puolijohteessa, esimerkkinä diodi

FY7 Sähkömagnetismi**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tuntemustaan sähkömagnetismin ilmiöistä
- perehtyy sähköturvallisuuteen
- syventää tuntemustaan sähkömagneettisten ilmiöiden merkityksestä yhteiskunnassa

Keskeiset sisällöt

- magneettinen voima, magneettikenttä ja aine magneettikentässä
- varattu hiukkanen homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä

- induktiolaki ja Lenzin laki
- induktioilmiöitä - pyörrevirrat, generaattori ja itseinduktio
- energian siirto sähkövirran avulla
- tehollisen jännitteen ja sähkövirran mittaaminen sekä impedanssin taajuusriippuvuuden määrittäminen
- värähtelypiiri ja antenni, sähkömagneettinen viestintä
- sähköturvallisuus
- energiateollisuus

FY8 Aine ja säteily

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kvantittumiseen, dualismiin sekä aineen ja energian ekvivalenssiin aineen rakennetta ja rakenneosien dynamiikkaa hallitsevina periaatteina
- syventää kokonaiskuvaa fysiikan kehityksestä ja sen pätevyysalueesta luonnonilmiöiden tulkitsijana

Keskeiset sisällöt

- sähkömagneettinen säteily
- röntgensäteily mustan kappaleen säteily
- valosähköilmiö
- säteilyn hiukkasluonne ja hiukkasten aaltoluonne
- atomimallit esimerkkinä Bohrin atomimalli
- kvantittuminen, viivaspektri, atomin energiatilat ja energiatasokaavio
- atomiytimen rakenne
- radioaktiivisuus ja säteilyturvallisuus
- massan ja energian ekvivalenssi
- ydinreaktiot ja ydinenergia
- aineen pienimmät osat ja niiden luokittelu

Koulukohtaiset kurssit

FY9 Projektikurssi

Tavoitteet

Kurssin sisällöt vaihtelevat opiskelijaryhmän kiinnostuksen mukaan. Tavoitteena on, että kurssin aikana opiskelijat näkevät, miten fysiikkaa konkreettisesti sovelletaan yrityksissä ja teollisuuslaitoksissa sekä millaista koulutusta on eri asemassa olevilla työntekijöillä. Kurssin aikana opiskelijat perehtyvät syvällisesti joihinkin fysiikan ilmiöihin ja niitä selittäviin malleihin sekä sovelluksiin. Oppisisällöt ja opetusmenetelmät valitaan niin, että ne kannustavat luonnontieteiden opiskeluun ja hakeutumaan luonnontieteitä soveltaviin jatkokoulutuspaikkoihin.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan kokeellisia töitä
- mittauksia ja raportointia
- yritys- ja teollisuusvierailuja
- tutustumista jatkokoulutusmahdollisuuksiin
- mahdollinen tiedeopintomatka
- tehdään yhteistyötä perusopetuksen 5-6 luokkien kanssa fysiikan ilmiöihin tutustumalla
- kurssin sisällöt voivat vaihdella lukuvuosittain.

FY10 Mekaniikkaa ja sähköoppia monipuolisesti

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

- mekaniikan ja sähköopin sisältöjen koonti ja syventäminen
- vaativien laskennallisten sovellustehtävien pohdinta ja harjoittelu
- tiedon soveltaminen kokeellisessa työskentelyssä

FY11 Fysiikan kertauskurssi

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kootaan lukiofysiikan oppimäärä kertaamalla keskeisiä periaatteita, vahvistamalla laskennallisia valmiuksia ennen ylioppilaskirjoitusten ainerealia ja jatkokoulutuspaikkojen sisäänpääsykokeita.

4.3.8 KEMIA

Kemian opetuksen tavoitteena on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus välittää kuvaa kemiasta yhtenä keskeisenä perusluonnontieteenä, joka pyrkii tutkimaan ja kehittämään materiaaleja, menetelmiä, laitteita ja prosesseja kestäväen kehityksen edistämiseksi. Opetus auttaa ymmärtämään jokapäiväistä elämää, luontoa ja teknologiaa sekä kemian merkitystä ihmisen ja luonnon hyvinvointiin tutkimalla aineita, niiden rakenteita ja ominaisuuksia sekä aineiden välisiä reaktioita.

Kemian opetukselle on luonteenomaista kemiallisten ilmiöiden ja aineiden ominaisuuksien havaitseminen ja tutkiminen kokeellisesti, ilmiöiden tulkitseminen ja selittäminen mallien ja rakenteiden avulla, ilmiöiden kuvaaminen kemian merkkikielellä sekä ilmiöiden mallintaminen ja matemaattinen käsittely. Monipuolisin työtavoin ja arviointimenetelmin opiskelijoita ohjataan aktiiviseen kemian tietojen ja taitojen sekä persoonallisuuden kaikkien osa-alueiden kehittämiseen. Kemian opetuksen toteutuksessa otetaan huomioon oppilaiden opiskeluvalmiudet sekä luodaan myönteinen kuva kemiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Opetuksen tavoitteet

Kemian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kemian keskeisimmät peruskäsitteet ja tietää kemian yhteyksiä jokapäiväisen elämän ilmiöihin sekä ihmisen ja luonnon hyvinvointiin
- osaa kokeellisen työskentelyn ja muun aktiivisen tiedonhankinnan avulla etsiä ja käsitellä tietoa elämän ja ympäristön kannalta tärkeitä kemiallisista ilmiöistä ja aineiden ominaisuuksista sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- osaa tehdä ilmiöitä koskevia kokeita ja oppii suunnittelemaan niitä sekä ottaa huomioon turvallisuusnäkökohdat
- osaa tulkita ja arvioida kokeellisesti tai muutoin hankkimaansa tietoa ja keskustelemaan siitä sekä esittämään sitä muille
- perehtyy tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksiin tiedonhankinnan ja mallintamisen välineinä
- perehtyy nykyaikaiseen teknologiaan teollisuudessa ja ympäristötekniikassa,
- osaa käyttää kemiallista tietoa kuluttajana ja terveyden edistämisessä sekä osallistuttaessa luontoa, ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuuksien tehtävänä on eheyttää opetusta. Tavoitteena on ohjata tarkastelemaan ilmiöitä kokonaisuuksina, yhdistää eri tieteenalojen ajattelua sekä korostaa yleisiä kasvatuksellisia ja koulutuksellisia päämääriä. Opetussuunnitelman perusteissa määritellyt aihekokonaisuudet sisältyvät jokaiseen kemian kurssiin. Kemian merkitystä korostetaan ja vihreän kemian periaatteet huomioidaan koko lukion oppimäärässä. Hyvinvointi ja turvallisuus tulevat korostetusti huomioiduksi kurssien kokeellisessa osuudessa. Kestävä kehitys sekä teknologia ja yhteiskunta korostuvat kursseissa 4 ja 5. Aktiivinen kansalaisuuden ja yrittäjyyden sekä mediaosaamisen taitoja kehitetään jokaisessa kurssissa.

Arviointi

Kemiassa arvioinnin kohteena on kemiallisen tiedon ymmärtämisen ja sekä soveltamisen taito. Arvioinnissa tulee lisäksi ottaa huomioon kokeellisen tiedonhankinnan ja -käsittelytaitojen kehittyminen, johon kuuluvat

- havaintojen tekeminen, mittausten ja kokeiden suunnittelu ja toteutus
- työvälineiden ja reagenssien turvallinen käyttö
- tulosten esittäminen sekä suullisesti että kirjallisesti
- tulosten tulkitseminen, mallintaminen ja arviointi johtopäätösten tekeminen ja soveltaminen
- Kemiassa arvioinnin menetelminä käytetään kurssikokeita, osallistumisaktiivisuuden seuranta, kokeellista työskentelyä, työselostuksia, projektitöitä, esitelmiä tai tutkielmia.

Lisäksi opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti. Kemian kurssit KE1-KE5 ja KE7 arvioidaan numeroin ja kurssi KE6 suorituserkinnöin.

Valtakunnallinen pakollinen kurssi

KE1 Ihmisen ja elinympäristön kemia

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kuvan kemiasta, sen mahdollisuuksista ja merkityksestä
- syventää aiemmin opittujen kemian perusteiden ymmärtämistä kurssilla käsiteltävien asioiden yhteydessä
- osaa orgaanisten yhdisteiden rakenteita, niiden ominaisuuksia ja reaktioita sekä ymmärtää niiden merkityksen ihmiselle ja elinympäristölle
- tuntee erilaisia seoksia sekä niihin liittyviä käsitteitä
- kehittää tietojen esittämisessä ja keskustelussa tarvittavia valmiuksia
- oppii kokeellisen työskentelyn, kriittisen tiedonhankinnan ja -käsittelyn taitoja
- osaa tutkia kokeellisesti orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksia, reaktioita ja erotus- ja tunnistamismenetelmiä sekä osaa valmistaa liuoksia.

Keskeiset sisällöt

- orgaanisia yhdisteryhmiä kuten hiilivetyjä, orgaanisia happiyhdisteitä, orgaanisia typpiyhdisteitä sekä niiden ominaisuuksia ja sovelluksia
- orgaanisissa yhdisteissä esiintyvät sidokset sekä poolisuus
- erilaiset seokset, ainemäärä, pitoisuus orgaanisten yhdisteiden hapettumis- ja pelkistymisreaktioita sekä protoninsiirtoreaktioita

Valtakunnalliset syventävät kurssit

KE2 Kemian mikromaailma

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee aineen rakenteen ja ominaisuuksien välisiä yhteyksiä
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä erilaisia kemian malleja, taulukoita ja järjestelmiä
- ymmärtää orgaanisten yhdisteiden rakenteita ja tuntee rakenteen määrittämisessä käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen aineiden rakenteeseen, ominaisuuksiin ja reaktioihin liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- alkuaineiden ominaisuudet ja jaksollinen järjestelmä
- elektroniverhon rakenne ja atomiorbitaalit
- hapetuslukujen määräytyminen ja yhdisteen kaava
- kemiallinen sidos, sidosenergia ja aineen ominaisuudet
- atomiorbitaalien hybridisoituminen ja orgaanisten yhdisteiden sidos- ja avaruusrakenne
- isomeria

KE3 Reaktiot ja energia

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- ymmärtää kemiallisen reaktion tapahtumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä niiden merkityksen elinympäristössä
- ymmärtää energian sitoutumisen ja vapautumisen kemiallisissa reaktioissa sekä niiden merkityksen yhteiskunnassa
- osaa kirjoittaa reaktioyhtälöitä ja käsitellä reaktioita matemaattisesti
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen reaktioihin, reaktionopeuteen ja -mekanismeihin liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu
- epäorgaanisia ja orgaanisia reaktiotyyppejä, mekanismeja sekä sovelluksia stoikiometrisia laskuja, kaasujen yleinen tilanyhtälö
- energianmuutokset kemiallisessa reaktiossa • reaktionopeus ja siihen vaikuttavat tekijät

KE4 Metallit ja materiaalit

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- tuntee teollisesti merkittäviä raaka-aineita sekä niiden jalostusprosesseja
- tuntee hapettimia ja pelkistimiä ja niiden käyttöä sekä osaa kirjoittaa hapettumis-pelkistymisreaktioita
- osaa sähkökemiallisten ilmiöiden periaatteet sekä niihin liittyviä kvantitatiivisia sovelluksia
- tuntee erilaisia materiaaleja, niiden koostumusta, ominaisuuksia ja valmistusmenetelmiä sekä kulutustavaroiden ympäristövaikutusten arviointiin käytettäviä menetelmiä •osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen metalleihin ja sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- sähkökemiallinen jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- hapettumis-pelkistymisreaktiot metallit ja epämetallit sekä niiden happi- ja vety-yhdisteet
- bio- ja synteettiset polymeerit sekä komposiitit

KE5 Reaktiot ja tasapaino

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää reaktion tasapainotilan muodostumisen ja niihin liittyviä laskennallisia tasapainosovelluksia
- ymmärtää tasapainon merkityksen ja tutustuu tasapainoon teollisuuden prosesseissa ja luonnon ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- reaktiotasapaino
- happo-emästasapaino, vahvat ja heikot protolyytit, puskuriliuokset ja niiden merkitys
- liukoisuus ja liukoisuustasapaino
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset

Koulukohtaiset kurssit

KE6 Projektikurssi

Tavoitteet

Kurssin sisällöt vaihtelevat opiskelijaryhmän kiinnostuksen mukaan. Tavoitteena on, että kurssin aikana opiskelijat näkevät, miten kemiaa konkreettisesti sovelletaan yrityksissä ja teollisuuslaitoksissa sekä millaista koulutusta on eri asemassa olevilla työntekijöillä. Kurssin aikana opiskelijat perehtyvät syvällisesti joihinkin kemian ilmiöihin ja niitä selittäviin malleihin sekä sovelluksiin. Oppisisällöt ja opetusmenetelmät valitaan niin, että ne kannustavat luonnontieteiden opiskeluun ja hakeutumaan luonnontieteitä soveltaviin jatkokoulutuspaikkoihin.

Keskeiset sisällöt

- kemian kokeellisia töitä, mittauksia ja raportointia
- yritys- ja teollisuusvierailuja
- tutustumista jatkokoulutusmahdollisuuksiin
- mahdollinen tiedeopintomatka
- tehdään yhteistyötä perusopetuksen 5-6 luokkien kanssa kemian ilmiöihin tutustumalla
- kurssin sisällöt voivat vaihdella lukuvuosittain

KE7 Kemian kertauskurssi

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kootaan lukiokemian sisällöt kertaamalla keskeisiä periaatteita, vahvistamalla laskennallisia valmiuksia ennen ylioppilaskirjoituksia ja jatkokoulutuspaikkojen sisäänpääsykokeita.

4.3.9 USKONTO

Uskonnonopetuksen keskeinen tehtävä on perehdyttää opiskelija omaan uskontoonsa, sen kulttuuriperintöön sekä uskonnosta nousevaan elämäntarkasteluun ja eettiseen ajatteluun. Muihin uskontoihin tutustutaan niiden omista lähtökohdista käsin. Uskonnonopetuksessa uskontoa tarkastellaan laajasti osana kulttuuria ja yhteiskuntaa sekä yhteisön ja yksilön elämää. Uskonnonopetus on erilaisia näkemyksiä huomioon ottavaa ja yksilöllistä vakaumusta kunnioittavaa. Oppiaineen opetuksessa hyödynnetään viimeaikaista teologista ja uskontotieteellistä tutkimusta. Koska uskonto on osa kulttuuria ja yhteiskuntaa, uskonnonopetuksella on luontaiset kytkennät myös humanistis-yhteiskunnallisiin tieteisiin ja taideaineisiin. Uskonnonopetuksessa luodaan edellytykset ymmärtää uskontoja ja soveltaa tätä tietoa oman maailmankatsomuksen, kulttuurin ja yhteiskunnan jäsentämisessä sekä kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa käytetään hyväksi uskontojen omia lähteitä, tutkimusta ja eri medioiden välittämää ajankohtaista materiaalia. Opetuksessa painottuvat aktivoivat työtavat, joiden avulla uskonnon sisältöjä liitetään opiskelijoiden kokemusmaailmaan ja autetaan heitä prosessoimaan ja sisäistämään kurssien sisältöjä ja kasvamaan asetettujen tavoitteiden suuntaan.

Opetuksen tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa niin, että hän ymmärtää uskonnon merkityksen ja vaikutuksen niin yksityisen ihmisen ja yhteisön elämässä kuin yhteiskunnassa ja kulttuurissakin
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoa, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida erilaisia uskontoihin liittyviä kysymyksiä
- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään sekä arvostaa oman kulttuurinsa ja muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä
- kunnioittaa ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus ja pystyy elämään ja toimimaan eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ja uskovien ihmisten kanssa monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja maailmassa
- ymmärtää henkilökohtaisen vastuun merkityksen sekä tiedostaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavat arvot ja niiden merkityksen
- hallitsee uskonnollisiin ja moraalisiin kysymyksiin liittyviä keskustelu- ja ajattelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

Aihekokonaisuudet

Kaikille lukioille yhteisissä aihekokonaisuuksissa yrittäjäydessä korostetaan kurssisuunnittelua sekä suunnitelmien loppuun saattamista. Hyvinvointi, turvallisuus, kestävä kehitys ja mediaviestintä parhaiten näkyy kurssissa UE3 Ihmisen elämä ja etiikka. Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus sekä yhteiskunta tulee näkyviin kurssien UE2, UE4 ja UE 5 käsittelyssä.

Arviointi

Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu katsomuksellisten ajattelutaitojen hallintaan, joka tarkoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Opetuksessa opiskelijoita ohjataan arvioimaan asetettujen ja omien

tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan työn määrä ja laatu sekä opiskelijoiden yksilölliset taidot. Arvioinnin tulee kannustaa opiskelijoita oman työskentelynsä suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Pakolliset ja syventävät kurssit arvostellaan numeroin 4-10 sekä koulukohtaisessa kurssissa UE6 hyväksymismerkintä.

4.3.9.1 Evankelis-luterilainen uskonto

Suositteltava kurssien suoritusjärjestys

UE1, UE4, UE2, UE5, UE3, UE6

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

UE1 Uskonnon luonne ja merkitys

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, millainen ilmiö uskonto on, ja tuntee Raamatun ominaislaadun pyhän kirjallisuuden edustajana
- ymmärtää uskonnon yleismaailmallisen luonteen, uskonnoissa ilmenevät kysymyksenasettelut ja uskonnon nivoutumisen kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- saa aineksia ja käsitteellisiä välineitä oman maailmankatsomuksensa jäsentämiseen tuntee Raamatun vaikutuksen länsimaisessa kulttuurissa ja Raamatun tutkimuksen osana uskonnon tutkimusta
- oppii pyhyiden ymmärtämisen avulla kunnioittamaan ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus

Keskeiset sisällöt

- uskonnon määrittely ja tutkiminen
- uskonnon ydinkysymykset
- uskonto yhteisössä ja yksilön kokemuksessa
- Raamattu pyhänä kirjallisuutena
- yleispiirteet Raamatun synnystä ja sisällöstä
- Raamatun tutkimus- ja tulkintatavat
- Raamatun vaikutukset maailmankuvaan ja kulttuuriin

UE2 Kirkko, kulttuuri ja yhteiskunta

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, miten kristillinen kirkko on muotoutunut, levinnyt ja vaikuttanut ympäristöönsä eri aikoina ja miten se on ollut vuorovaikutuksessa aikansa kulttuurin ja yhteiskunnan kanssa
- tuntee kirkon opin rakentumisen, jumalanpalveluselämän ja taiteen vuorovaikutuksen, sekä kirkon poliittisen ja sosiaalisen merkityksen historian eri vaiheissa
- ymmärtää, miten kristinusko vaikuttaa erilaisina kirkkokuntina eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida erilaisten kristillisten perinteiden ilmenemistä nykyajassa ja ymmärtää näihin sisältyvän yhteisen, ekumeenisen perustan

Keskeiset sisällöt

- kristillisen kirkon synty
- alkukirkosta idän ja lännen kirkon eroon
- lännen kirkko keskiajalla
- idän kirkon kehitys
- reformaatio ja kirkkojen kehitys uudella ajalla
- nykyinen kristikunta ja kirkkojen rooli nykyajan maailmassa
- kirkkojen ja uskontojen välinen vuoropuhelu

UE3 Ihmisen elämä ja etiikka

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee eettisen kysymyksenasettelun ja ymmärtää elämänkysymysten ja eettisen pohdinnan merkityksen
- saa käsitteellisiä välineitä eettisten kysymysten tarkasteluun
- ymmärtää tekevänsä päivittäin moraalisia valintoja ja tietää olevansa vastuussa ratkaisuksistaan
- saa perustiedot ihmisen elämänkysymyksistä ja ajankohtaisista etiikan aiheista ja osaa kytkeä ne uskonnon kannalta keskeisiin kysymyksenasetteluihin
- ymmärtää Raamatun yhteyden elämänkysymyksiin ja etiikkaan
- ymmärtää kristinuskon ja etiikan yhteyden, erityisesti luterilaisen etiikan keskeisen sisällön ja kirkkojen eettisten kannanottojen taustalla olevia teologisia perusteita.

Keskeiset sisällöt

- ihmisen tärkeät elämänkysymykset: elämän tarkoitus, kärsimys, kuolema
- kristillinen käsitys Jumalasta, ihmisestä, luonnosta ja pelastumisesta

- hyvän ja pahan käsitteet
- kristillinen etiikka ja etiikan teorit
- yksilöeettisiä kysymyksiä
- yhteiskuntaeettisiä kysymyksiä

Valtakunnalliset syventävät kurssit

UE4 Uskontojen maailmat

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista ja eettistä perinnettä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan luonnonkansojen uskontojen yhteisiä piirteitä.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit ja rituaalit
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

UE5 Mihin suomalainen uskoo?

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon ilmenemismuodot Suomessa muinaissuomalaisesta uskonnosta nykypäivän uskonnollisuuteen
- ymmärtää Suomen uskonnollisista ja maailmankatsomuksellisista kysymyksistä käytyä keskustelua ja siihen liittyviä taustatekijöitä
- osaa jäsentää Suomen uskonnollisia liikkeitä niiden toiminnan ja opillisten korostusten näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- muinaissuomalainen uskonto
- Suomen kirkkohistorian yleislinjat
- luterilainen kirkko ja muut kristilliset kirkot nykypäivän Suomessa
- ei-kristilliset yhteisöt Suomessa
- kristinuskon vaikutus suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan

Koulukohtainen kurssi**UE6 Uskonnon kertauskurssi****Tavoitteet ja sisällöt**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija .

- osaa integroida uskonnon aihekokonaisuuksia muihin reaaliaineisiin
- kertauksen avulla pystyy palauttamaan mieleensä aikaisemmin opittuja kurssisisältöjä
- valmentaa opiskelijaa ylioppilaskokeen uskonnon ainerealia varten
- osaa seurata ajankohtaista uskonnollista ja katsomuksellista keskustelua.

4.3.9.2 Ortodoksinen uskonto**Valtakunnalliset pakolliset kurssit****UO1 Ortodoksinen maailma****Tavoitteet**

- Kurssin tavoitteena on, että opiskelija
- tuntee kirkon synnyn ja kehityksen sekä kirkon nykyisyyttä muovanneet tekijät
- ymmärtää oman kirkkonsa muotoutumisen historian kulussa
- tuntee ortodoksia paikalliskirkkoja sekä niiden historiallista ja kulttuurista merkitystä
- näkee oman uskonnollisen perinteensä osana historiallista ketjua.

Keskeiset sisällöt

- varhaiskirkko
- Bysantin aika – oppi ja hallinto määräytyvät
- idän ja lännen kirkon ero
- Venäjän kirkko ja muut ortodoksiset paikalliskirkot
- orientaaliset kirkot
- lännen kirkot

UO2 Uskonoppi ja etiikka

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ortodoksisen kirkon opin, lähteet ja perusteet
- hahmottaa eri kirkkojen opillisia eroja ja eriävään kehitykseen johtaneita syitä
- tuntee ortodoksisen ihmiskuvan ja etiikan perusteet sekä ymmärtää, kuinka näiden pohjalta kirkko voi muodostaa eettisiä kannanottoja uusiin esille tuleviin kysymyksiin
- ymmärtää, että eri maiden ortodoksiset kirkot voivat päätyä erilaisiin eettisiin tulkintoihin.

Keskeiset sisällöt

- Ortodoksisen opin lähteet ja pyhän käsite
- Pyhä Kolminaisuus
- Jumalansynnyttäjä
- pyhät ihmiset ja ajan pyhittäminen
- ortodoksinen ihmiskuva
- yksilö- ja yhteisöeettisiä kysymyksiä

UO3 Raamattutieto

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Raamatun synnyn ja rakenteen sekä taustalla vaikuttaneen kulttuurihistorian
- hahmottaa jumalakuvan kehityksen historian kulussa ja Raamatun sisällä sekä messiasodotuksen syntymisen ja täyttymisen Palestiinassa
- tuntee Raamatun käytön ortodoksisessa kirkossa ja sen liturgisessa elämässä
- ymmärtää eri Raamatun kirjojen merkityksen tämän päivän kristinuskolle ja erityisesti ortodoksiselle kirkolle sekä Raamatun merkityksen etiikan muotoutumisessa
- osaa omatoimisen Raamatun käytön.

Keskeiset sisällöt

- Jumala ja ihminen Pentateukissa
- viisaukirjallisuus
- profeetat ja messiasodotus
- evankeliumien synty ja niiden erityispiirteet
- Jeesuksen henkilö
- Apostolien tekojen kuvaus kirkon ensi vaiheista
- Paavali ja hänen kirjeensä

Valtakunnalliset syventävät kurssit

UO4 Uskontojen maailmat

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan kristillisperäisiä uskontoja ja uususkontoja.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit, rituaalit ja taide
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

UO5 Ortodoksinen Suomi

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon historian ja nykypäivän
- ymmärtää eri kirkkojen merkityksen suomalaisessa yhteiskunnallisessa kehityksessä
- hahmottaa uskonnon ilmenemisen taiteessa
- tuntee Suomessa elävää monikansallista ortodoksista kulttuuria
- osaa jäsentää nykyistä uskonnollista tilannetta Suomessa.

Keskeiset sisällöt

- Suomalainen muinaisusko
- ortodoksit idän ja lännen välissä
- katolisuudesta luterilaisuuteen
- itsenäisen Suomen ortodoksinen kirkko
- maahanmuuttajien ortodoksinen perinne – ykseys ja erilaisuus
- uskonnollinen tilanne nykypäivän Suomessa

4.3.9.3 Elämäkatsomustieto

Elämäkatsomustieto oppiaineena on perustaltaan monitieteinen. Filosofian ohella se hyödyntää niin ihmis-, yhteiskunta- kuin kulttuuritieteitäkin. Elämäkatsomustiedon opetuksessa ihmisiä pidetään luonnollisina, tajunnallisina ja kulttuurisina toimijoina, jotka luovat ja uusintavat merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä.

Elämäkatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisten mahdollisuutta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja tavoitteellisina. Oppiaineen opetuksessa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämäkatsomuksen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä hahmottumista.

Elämäkatsomustieto kartuttaa pohdiskelevasti ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, toiminnallista arviointikykyä ja tilannetajua, eettisiä valmiuksia ja suvaitsevaisuutta sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Katsomuksellisen arviointikyvyn kehittyminen on avain hyvään elämään sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti.

Opetuksen tavoitteet

- Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että
- opiskelija saa tukea pyrkimyksilleen
- rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää arvostelu-, harkinta ja toimintakykyään
- sisäistää ihmisoikeuksien, myönteisen monikulttuurisuuden, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävä kehityksen periaatteita.

Arviointi

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan sisällöllisen tiedon omaksumisen ja katsomuksellisen ymmärryksen kehittymisen lisäksi opiskelijan valmiutta tarkastella sekä ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti, taitavasti ja luovasti. Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan suvaitsevaisuutta, eri näkökulmien ja toisten katsomustapojen huomioimista.

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

ET 1 Hyvä elämä

Kurssilla pohditaan, mitä on hyvä elämä, millaisista aineksista identiteetti ja yksilöllinen elämä koostuvat ja millaiset mahdollisuudet ihmisillä on tavoitella hyvää elämää.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kasvattaa kykyään sitoutua valitsemiinsa moraalisiin periaatteisiin ja haluaan toimia arvostustensa mukaisesti
- kasvattaa valmiuttaan ja haluaan välittää ja kantaa vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta
- kehittää kykyään nähdä kokonaisuuksia yhä monimuotoisemmaksi käyvässä maailmassa ja näin vahvistaa kykyään muodostaa omaa identiteettiään ja elämäntapomustaan
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämäntapomuksia koskevia väitteitä
- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämäntapomustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tunteita suvaitsevaisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

Peruskäsitteet: elämäntapomus, elämäntapomustieto, hyvä elämä, minuus, identiteetti hyvä elämä: ihmisen perustarpeita, maallisia ja uskonnollisia hyvän elämän malleja

- ihmisen yksilöllisen olemassaolon peruskysymykset: vapaa tahto ja valinnat, syntyminen ja kuoleminen, optimismi, pessimismi ja realismi elämäntapomuksen keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- identiteetin muodostaminen ihmisen elämäntapomuksen aikana sekä eettiset valinnat eri elämäntapomuksen yksilöllinen elämä ennen sekä nykyisessä monien mahdollisuuksien yhteiskunnassa
- hyveitä ja paheita koskevia käsityksiä ennen ja nyt sekä niiden suhde elämäntapomuksiin ja tottumuksiin

ET 2 Maailmankuva

Kurssilla pohditaan maailmankuvan muodostumista ja maailmankuvien eroja. Kurssilla perehdytään maailman käsitteellistämisen tapoihin sekä tiedon ja eri yhteisöllisten instituutioiden merkitykseen siinä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan historiallisesti merkittäviä ja nykyajassa vaikuttavia maailmankuvia sekä kasvattaa tietämystään niiden perustalla olevista uskomusjärjestelmistä
- oppii kysymään ja arvioimaan väitteiden ja uskomusjärjestelmien perusteluja
- kehittää ymmärrystään eri instituutioiden merkityksestä maailmankuvan muokkaajina ja välittäjinä jäsentää omaa maailmankuvaansa samalla pitäen sen avoimena mielekkäälle keskustelulle.

Keskeiset sisällöt

Maailmankuvan, maailmankatsomuksen ja elämäntapomuksen käsitteet ja niiden keskinäinen suhde

- maailmankuvan rakenne ja ydinalueet: käsityksiä ihmisestä, yhteiskunnasta, kulttuurista ja luonnosta sekä todellisuuden rakenteesta
- maalliset ja uskonnolliset katsomukset maailmankuvan perustana: tieteiden, näennäistieteiden ja uskontojen rajankäynti

- koulu, media ja taide maailmankuvaa luovina ja välittävinä instituutioina länsimaisen maailmankuvan murrokset ja mullistajat
- kokemusten, arkikäsitteiden ja uskomusten synty ja tiedollinen luotettavuus
- maailmankuvien ja tiedon lähteiden järkipäiväinen arviointi

ET 3 Yksilö ja yhteisö

Kurssilla pohditaan yksilöä, yhteisöllisyyttä, yhteiskuntaa ja ihmisten välistä vuorovaikutusta. Kurssilla perehdytään oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja yksilölliselle identiteetille
- oppii arvioimaan omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä ja yhteiskunnassa, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä
- oppii tarkastelemaan yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toimintaa osana yhteiskunnallista vallankäyttöä
- oppii arvioimaan poliittisia keinoja ja päämääriä sekä kasvattaa kykyään ja haluaan rakentamaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen
- ymmärtää ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeudenmukaisuuden merkityksen hyvän yhteiskunnan ja tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

- ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys, yksityinen ja julkinen
- vallan käsite, vallan muodot ja valtasuhteet sekä erilaiset vaikuttamiskeinot teorioita yhteiskunnan rakenteesta ja muutoksesta
- hyvä kansalainen suomalaisena, eurooppalaisena ja maailmankansalaisena
- ihmisoikeudet ja niiden historia
- poliittiset ihanteet, ideologiat, utopiat ja demokratian muodot
- oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena, maailmanlaajuisena ja ekologisena kysymyksenä

Valtakunnalliset syventävät kurssit

ET 4 Kulttuuriperintö ja identiteetti

Kurssilla pohditaan kulttuuriperintöä hyvän elämän lähtökohtana ja hyvän elämän mittana sekä toisaalta jatkuvasti kehittyvänä ja muuttuvana ilmiönä. Kurssilla perehdytään sekä maailman että suomalaisen nyky-yhteiskunnan monikulttuurisuuteen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan kulttuuria merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana

- tutustuu erilaisiin kulttuuriperintöihin ja niihin liittyviin elämäntapoihin kehittää kykyään arvioida ihmisten käsityksiä ja tekoja suhteessa heidän omiin arvostuksiinsa ja uskomusjärjestelmiinsä
- oppii suvaitsevaisuutta erilaisia elämäkatsomuksellisia ratkaisuja ja identiteettivalintoja kohtaan
- perehtyy suomalaisen identiteetin ilmenemismuotoihin
- ymmärtää rasismia, muukalaisvihan ja syrjinnän ihmisoikeusloukkauksina.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys ennen ja nyt
- identiteetti, etnisuus ja kulttuuriperintö
- saamelaiset, suomalaiset ja eurooppalaiset kulttuuripiirteet ja niiden nykyinen merkitys
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus etninen ja kulttuurinen moninaisuus Suomessa ja maailmassa elämä monikulttuurisessa yhteiskunnassa
- etnosentrisyys sekä rasismia ja suvaitsevaisuuden historiaa

ET 5 Maailman selittäminen katsomuserinteissä

Kurssilla pohditaan erilaisia tapoja selittää maailmaa myyttisissä, uskonnollisissa ja katsomuksellisissa perinteissä. Kurssilla perehdytään erilaisten katsomusten syntyyn, historiaan ja tutkimukseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää herkkyyttään arvioida arvostuksissa ja uskomusjärjestelmissä esiintyviä eroja ja yhtäläisyyksiä
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämäkatsomuksia koskevia väitteitä
- tuntee eri kulttuureissa vaikuttavia ja tärkeitä pidettyjä uskomusjärjestelmiä ja elämäkatsomuksellisia ratkaisuja sekä kasvattaa tietämystään niiden taustoista sekä niiden välittymisestä nykyajassa
- ymmärtää myyttien ja uskonnollisten käsitysten historiallisen synnyn ja nykyisen merkityksen maailman ilmiöiden selittäjinä
- oppii hahmottamaan maailman selittämistä eurooppalaisessa kulttuuriperinnössä.

Keskeiset sisällöt

- maailman myyttinen selittäminen ennen ja nyt
- uskonnon ja uskonnollisuuden olemus
- uskontokritiikki: sosiologinen, moraalinen, antropologinen ja psykologinen
- ateismi ja agnostismi sekulaarin humanismin ja vapaa-ajattelun historiaa ja nykysuuntauksia
- humanismi ja kristinusko länsimaiden katsomuksellisina perusvirtauksina

Koulukohtainen kurssi**ET 6 Elämäkatsomustiedon kertauskurssi (1/2)****Tavoitteet**

Opiskelija valmentautuu ylioppilaskirjoitusten ainerealin kokeeseen. Hän tutustuu elämäkatsomustiedon keskeisiin sisältöihin ja tehtävätyyppeihin.

Keskeinen sisältö:

kerrataan elämäkatsomustiedon pakollisten ja syventävien kurssien keskeiset sisällöt

Suoritusohje: pakollisten kurssien jälkeen, ei itsenäistä suoritusta

Arviointi: suoritettu(S) hylätty (H)

4.3.10 FILOSOFIA

Filosofinen ajattelu käsittelee koko todellisuutta, sen monimuotoista hahmottamista sekä ihmisen toimintaa siinä. Filosofian erityisluonne on sen tavassa jäsentää ongelmia käsitteellisesti, järkipäisesti ja keskustellen. Filosofian opiskelu lukiossa tukee opiskelijoiden yksilöllistä kehitystä ja edistää yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia, joita tarvitaan muuttuvassa ja monimutkaisessa yhteiskunnassa. Filosofiasa opiskeltavat tiedolliset kokonaisuudet ovat välttämättömiä kulttuuriperinnön ja nykykulttuurin ymmärtämiseksi. Filosofian käytännön merkitys perustuu siihen, että opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Tietojen ja taitojen erikoistumisen vastapainona filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajempia käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset todellisuudesta, arvoista ja normeista voivat muodostaa keskenään johdonmukaisia kokonaisuuksia tai olla keskenään ristiriidassa. Filosofia kehittää arvostelukykyä. Filosofian opetus edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofiasa annetaan runsaasti tilaa opiskelijoiden yksilöllisten näkemysten muodostamiselle. Kun opiskelijat paneutuvat filosofian peruskysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Mutkikkaiden kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijoissa kykyä luottaa omiin yksilöllisiin mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeitakin ongelmia. Filosofian opiskelu tukee oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuullisiksi ja suvaitsevaisiksi kansalaisiksi.

Opetuksen tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja
- osaa jäsentää puhetta ja tekstiä käsitteellisesti sekä tunnistaa väitteitä ja niiden perusteluja
- ymmärtää erilaisten filosofisten käsitysten perusteluja sekä pystyy keskustelemaan niistä johdonmukaisesti ja järkevästi
- hallitsee yleissivistävät perustiedot sekä filosofian historiasta että nykysuuntauksista ja osaa suhteuttaa niitä yhteiskunnan ja kulttuurin ilmiöihin.

Aih kokonaisuudet

Kaikille lukioille yhteisissä aihekokonaisuuksissa yritteliäisyydessä korostetaan kurssikokonaisuuksien valintoja ja valittujen kurssien loppuun suorittamista. Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä kehitys tulee parhaiten esille kurssissa FI2. Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, yhteiskunta ja mediatuntemus parhaiten tulee käsitellyksi kurssissa FI4.

Arviointi

Filosofiasa arvioidaan käsitteiden ja teorioiden omaksumista sekä kykyä ilmaista omaa filosofista ajattelua. Opiskelijan suhde filosofisiin kysymyksiin on yksilöllinen, mutta kysymysten käsittelyn perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja järjestelmällisyys. Valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit arvostellaan numeroin 4-10, koulukohtaisessa kurssissa FI5 hyväksymismerkintä. Filosofian diplomikurssissa annetaan erillinen diplomitodistus.

Suosittelava kurssien suoritusjärjestys

FI1, FI2, FI3, FI4, FI5

Filosofian lukiodiplomi

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on syventää opiskelijoiden filosofian asiahallintaa ja luoda käytännön mahdollisuuksia eri lukioiden filosofian opiskelijoiden väliselle vuorovaikutukselle ja näin koko Oulun seudun filosofian opetukseen ja opiskeluun liittyvän kulttuurin kehittymiselle. Diplomin avulla pyritään edistämään opiskelijoiden valmiuksia siirtyä luontevasti lukion jälkeisiin jatko-opintoihin.

Keskeiset sisällöt

Valtakunnallinen pakollinen kurssi sekä syventävät ja koulukohtainen kurssi suoritettuna Itsenäinen tutustuminen johonkin filosofian historian klassikkoon Kaksi seuraavista vaihtoehdoista: Osallistuminen johonkin lukiolaisille suunnattuun filosofiaan liittyvään tapahtumaan. Jonkin filosofiaan liittyvän yliopistokurssin itsenäinen suorittaminen. Itsenäinen perusteltu esitys johonkin opiskelijan tärkeäksi kokemaan filosofiseen ongelmaan.

Valtakunnallinen pakollinen kurssi

FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja, ymmärtää, miten filosofiassa käsitteellistetään todellisuutta, tietämistä, toimintaa ja arvoja
- tunnistaa erilaisia filosofisia, tieteellisiä ja arkisia käsityksiä todellisuudesta, sen tietämisestä ja siinä toimimisesta
- hahmottaa kuvailevien ja normatiivisten väitteiden eroja ja osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta.

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofisten kysymysten luonne ja niiden suhde käytännöllisiin, tieteellisiin ja uskonnollisiin kysymyksiin, filosofian keskeiset osa-alueet
- todellisuuden luonnetta koskevia filosofisia perusnäkökantoja: hengen ja aineen suhde, vapaus ja välttämättömyys
- tietoa ja tietämistä koskevia filosofisia perusnäkökantoja ja niiden suhde tieteellisiin ja arkisiin näkökulmiin: tieto, totuus ja perustelu, käsitteellisen ja kokemuksellisen suhde tiedon muodostumisessa
- yksilön ja yhteiskunnan suhde filosofisena kysymyksenä, oikeudenmukaisuuden ja vapauden käsitteet
- hyvän ja oikean käsitteet, toimintaa ohjaavien moraalisten arvojen luonne ja suhde tosiasioihin sekä muihin arvoihin kuten kauneuteen, hyvää elämää ja onnellisuutta koskevia filosofisia näkökantoja

Valtakunnalliset syventävät kurssit

FI2 Filosofinen etiikka

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan tärkeimpiin ongelmiin, käsitteisiin ja teorioihin
- osaa arvioida elämää ja toimintaa moraalisisista näkökulmista sekä perustella arvioitaan etiikan käsittein
- kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja perusteitaan filosofisen etiikan välinein
- oppii kriittisyyttä ja suvaitsevaisuutta niin itseä kuin toisia kohtaan.

Keskeiset sisällöt

- moraali ja sitä pohtiva soveltava ja normatiivinen etiikka sekä metaetiikka
- moraalisia arvoja ja normeja koskevien vakaumusten erilaiset perustat, moraalin suhde oikeuteen ja uskontoon, järjen ja tunteiden asema moraalisisissa vakaumuksissa
- moraalisten arvojen ja normien objektiivisuus ja subjektiivisuus, kysymys eettisten perusteiden tiedollisuudesta ja eettisten totuuksien mahdollisuudesta
- klassisen hyve-etiikan sekä seuraus- ja velvollisuusetiikan perusteet
- filosofinen etiikka ja kysymys hyvästä elämästä

FI3 Tiedon ja todellisuuden filosofia

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa, mitä tieto ja tietäminen ovat filosofiassa, tieteessä ja arkielämässä
- osaa arvioida, millaisia kuvia todellisuuden perusrakenteesta muodostuu filosofiassa, tieteessä ja katsomuksissa
- oppii erittelemään ja arvioimaan kriittisesti tiedollisia uskomuksia ja väitteitä
- oppii hahmottamaan tieteellisen tutkimuksen ja päättelyn luonnetta.

Keskeiset sisällöt

- metafysiikan keskeisiä kysymyksiä ja peruskäsitteitä, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta, todellisuuden rakenne luonnontieteellisen, ihmistieteellisen ja käytännöllisen tiedon valossa
- totuuden luonne ja totuusteoriat
- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen
- tietäminen, ymmärtäminen ja tulkinta, käytännöllisen ja tieteellisen tiedon eroja ja yhtäläisyyksiä, tietäminen luonnontieteissä ja ihmistieteissä
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja sen metodologisia peruskäsitteitä

- argumentoinnin ja päättelyn perusteita

FI4 Yhteiskuntafilosofia

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin
- oppii hahmottamaan yhteiskunnan luonnetta ja sen keskeisten instituutioiden toimintaa
- osaa arvioida yhteiskunnallisen järjestyksen oikeutusta
- osaa jäsentää yhteiskunnan ja yksilön suhdetta sekä yhteiskunnallista ja poliittista toimintaa.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus
- yksilön oikeudet ja velvollisuudet, rikos ja rangaistus
- yhteiskuntajärjestyksen, vallan ja omistamisen oikeuttaminen: yhteiskuntasopimusteoriat, anarkismi ja yhteiskunnalliset utopiat
- poliittinen filosofia: konservatismiin, liberalismiin ja sosialismiin perusajatukset ja niiden yhteiskuntafilosofiset nykytulkinnat
- nykykulttuuriin liittyviä filosofisia kysymyksiä: sukupuoli ja sukupuolisuus, identiteetti ja identiteetin rakentuminen, toiseus, vieraus ja monikulttuurisuus

Koulukohtainen kurssi

FI5 Filosofian kertauskurssi

Tavoitteet ja sisällöt

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija osaa hahmottaa esteettisiä näkökulmia yleensä, ymmärtää kauneuteen, taiteeseen ja taiteen kritiikkiin liittyviä periaatteita sekä osaa integroida filosofian aihekokonaisuuksia muihin reaaliaineisiin. Kertauksen avulla opiskelija pystyy palauttamaan mieleensä aikaisemmin opittuja kurssisisältöjä, valmentautuu ylioppilaskokeen filosofian ainerealia varten ja osaa seurata ajankohtaista filosofista ja katsomuksellista keskustelua.

4.3.11 HISTORIA

Lukion historian opetus luo opiskelijalle edellytyksiä ymmärtää eri aikakausien luonnetta, oman aikansa ongelmia ja muutosprosesseja sekä auttaa häntä hahmottamaan kansainvälistä maailmaa. Historia on yksilöllistä, kansallista ja eurooppalaista identiteettiä luova oppiaine. Opetuksen lähtökohtana ovat historian luonne tieteenalana ja sen tiedon muodostumisen perusteet. Sen vuoksi huomiota kiinnitetään tietojen kriittiseen pohdintaan ja tulkintaan sekä pyritään ottamaan huomioon ilmiöiden moniperspektiivisyys. Historian keskeisiä käsitteitä ovat aika, muutos ja jatkuvuus sekä syy-yhteydet. Muutoksen analyysia korostavana oppiaineena historia luo mahdollisuuksia käsitellä tulevaisuutta sekä arvioida tulevaisuuteen liittyviä mahdollisuuksia. Opetuksessa korostetaan ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä inhimillisen kulttuurin laaja-alaisuutta, kulttuurien erilaisuuden ymmärtämistä ja kansainvälisen yhteisymmärryksen merkitystä. Oman maan menneisyyttä tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Opetuksen tavoitteet

Historian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan Suomen ja maailmanhistorian päälinjat ja keskeisimmät historialliset tapahtumat sekä niiden taustat ja seuraamukset
- näkee nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana, kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historian jatkumoon ja näin rakentamaan historiatietoisuuttaan
- osaa hankkia menneisyyttä koskevaa tietoa ja arvioida sitä kriittisesti sekä ymmärtää sen monitulkintaisuuden, suhteellisuuden ja syy-yhteyksien monisäikeisyyden
- osaa arvioida menneisyyden ihmisen toimintaa ja historiallisia ilmiöitä kunkin ajan omista lähtökohdista sekä nykyajan näkökulmasta
- ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden erilaisuutta
- saa aineksia ihmisoikeuksia ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan luomiseen sekä toimintaan vastuullisena kansalaisena.

Aihekokonaisuudet

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys
- hyvinvointi ja turvallisuus
- kestävä kehitys kulttuuri-identiteetti ja kulttuurin tuntemus
- teknologia ja yhteiskunta
- viestintä ja mediaosaaminen

Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historialle ominaiset taidot ja ajattelutavat sekä oppimäärän keskeisten sisältöjen hallinta. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsenyntyviä kokonaisuuksia, erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja tiedonlähteitä kriittisesti. Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä: kokeiden asemasta voidaan käyttää opintotehtäviä, tutkielmia ja muita vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

HI1 Ihminen, ympäristö ja kulttuuri

Kurssi tarkastelee ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta sekä tämän tuloksena tapahtunutta kulttuuriympäristön rakentumista ja kehittymistä esihistoriasta nykyaikaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen ja luonnon välisen riippuvuussuhteen osana kestävästä kehityksestä
- ymmärtää, miten ihminen käyttää luonnonvaroja toimeentulon lähteenä ja miten se vaikuttaa ympäristöön ja yhteiskuntarakenteeseen
- tuntee tuotantotalouden kehityslinjat ja vaikutukset elämäntapaan
- tietää väestönkasvun pääpiirteet ja siihen vaikuttavat tekijät.

Keskeiset sisällöt

Esihistoria – pyyntikulttuurin aika

- ihmisen kehitysvaiheet
- keräilijöiden ja metsästäjien elämäntapa

Maanviljely ja sen aiheuttamat muutokset

- työnjako ja kulttuurin synty
- suurten jokilaaksojen kulttuurit

Välimeren talousalue antiikin aikana

- Kreikan talouselämä
- Rooma – miljoonakaupunki ja imperiumi
- orjuus ja antiikin ajan tekniikka

Keskiajan talous- ja yhteiskuntajärjestelmä

- feodaaliyhteiskunta
- keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki

Löytöretket

- löytöretkien edellytykset ja seuraukset
- maailmantalouden syntyminen

Teollistuva maailma

- tekniset innovaatiot ja koneteollisuuden alkuvaiheet
- muutokset sukupuolten työnjaossa
- yhteiskunnalliset muutokset ja ympäristövaikutukset
- muutokset kaupunkirakenteessa

Globaali kulutusyhteiskunta

- raaka-aineiden ja markkinoiden jakaminen
- massatuotanto ja kulutusyhteiskunta
- sosialistinen suunnitelmatalous
- kolmannen maailman muotoutuminen
- kasvun rajat ja uudet haasteet

HI2 Eurooppalainen ihminen

Kurssi tarkastelee eurooppalaisen kulttuurin keskeisiä saavutuksia sekä eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muutosta ja sen taustalla vaikuttanutta tieteellistä ja aatehistoriallista kehitystä. Kurssilla tutustutaan eurooppalaisen kulttuurin tuotoksiin erityyppisen historiallisen lähdeaineiston avulla. Kulttuuri ymmärretään laaja-alaisena käsitteenä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, mistä eurooppalaisuus rakentuu tutustumalla Euroopan keskeiseen kulttuuriperintöön
- ymmärtää tieteen saavutusten merkityksen ihmisen maailmankuvan muokkaajana
- osaa analysoida kulttuuri-ilmiöitä aikakautensa ilmentäjinä
- tuntee yhteiskunnallisen kehityksen taustalla vaikuttavia aatehistoriallisia virtauksia
- tuntee eri aikakausien elämäntapoja ja maailmankuvaa

Keskeiset sisällöt

Antiikin aika

- demokratian synty
- antiikin kulttuuri

Keskiajan yhtenäiskulttuuri

- keskiajan ihmisen maailmankuva ja tapakulttuuri
- uskonnon merkitys kulttuurissa

Uuden ajan murros

- renessanssi ja tiedon vallankumous
- uskonpuhdistus
- barokki itsevaltiuden ja vastauskonpuhdistuksen ilmentäjänä
- luonnontieteellisen maailmankuvan synty

Valistuksen aikakausi

- valistusfilosofia ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja taiteeseen
- Yhdysvaltain itsenäistymisen ja Ranskan suuren vallankumouksen aatteellinen perintö

Aatteiden vuosisata

- keskeiset aatesuuntaukset ja taidevirtaukset
- tiede uskonnon haastajana
- porvariston vuosisata

Nyky aika

- kulttuurin pirstoutuminen
- populaarikulttuuri massaviihhteeksi

HI3 Kansainväliset suhteet

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä tapahtumia, taustoja ja muutoksia 1800-luvun lopulta lähtien. Kurssilla analysoidaan kansainvälisen politiikan ilmiöitä taloudellisen, aatteellisen ja valtapoliittisen kilpailun perusteella. Kurssin keskeisiä tarkastelunäkökulmia ovat demokratia vastakohtanaan diktatuuri.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen politiikan pääpiirteet ja teoriaa
- ymmärtää kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen perusteita • ymmärtää aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen vaikutuksen kansainvälisten suhteiden historiassa.

Keskeiset sisällöt

Suurvaltojen ylivalta pyrkimykset

- kansainvälisen politiikan peruskäsitteet
- imperialismin teoria ja käytännöt
- ensimmäinen maailmansota ja sen vaikutukset kansainväliseen politiikkaan

Maailmansotien välinen aika ja toinen maailmansota

- eurooppalaiset ääriliikkeet, demokratian kriisi ja kansanvainot
- toinen maailmansota seurausilmiöineen

Kylmä sota

- kylmän sodan teoriat: Yhdysvallat ja Neuvostoliitto kaksinapaisen maailman johtajina • kylmän sodan ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset rintamat
- kylmän sodan kriisien luonne
- Saksa kylmän sodan näyttämönä
- Kiinan rooli kansainvälisessä politiikassa

Uusi epävarmuuden aika

- Neuvostoliiton hajoaminen ja kaksinapaisuuden purkautuminen
- kansainväliset rauhanpyrkimykset

- kolmas maailma osana kansainvälistä politiikkaa
- Lähi-idän ongelmakenttä
- Yhdysvaltain aseman muutos kansainvälisessä politiikassa
- uudet kansainväliset rakenteet

HI4 Suomen historian käännekohtia

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja 1800-luvulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelukohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman muuttuminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset
- osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden.

Keskeiset sisällöt

Ruotsinajan perintö

Vallanvaihdos

- Suomen liittäminen Venäjään
- autonomian synty

Suomalaisuuden synty ja kansallinen herääminen

- aatteellinen ydin ja keskeiset vaikuttajat

Yhteiskunnallinen ja taloudellinen murros

- elinkeinorakenteen muuttuminen ja Suomen teollistuminen
- sääty-yhteiskunnan hajoaminen ja kansalaisyhteiskunnan synty
- sortokaudet ja kansanvallan synty

Suomen itsenäistymisprosessi

- Suomen itsenäistyminen
- sisällissota
- hallitusmuoto

Kahtiajaosta eheytymiseen

- oikeistoradikalismin nousu
- elintason nousu
- kulttuurista kulutustavaraa

Toinen maailmansota jälkiseurauksineen

- sodat ja jälleenrakentaminen
- ulkopolitiikan muutos

Hyvinvointivaltion rakentaminen

- rakennemuutos
- 1960- ja 1970-lukujen kulttuurinen ja yhteiskunnallinen muutos Suomen uusi kansainvälinen asema
- kytkeytyminen kansainväliseen talouteen kulttuurisesti, taloudellisesti ja poliittisesti
- suomalaisten tulevaisuus osana globaalia järjestelmää

Valtakunnalliset syventävät kurssit

HI5 Suomen vaiheet esihistoriasta autonomian aikaan

Kurssi tarkastelee Suomen historian keskeisiä kehityslinjoja ennen vuotta 1809 sekä suomalaista kulttuuriperintöä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maamme historialliset kehityslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen
- tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen
- ymmärtää suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin
- oppii arvostamaan suomalaista kulttuuriperintöä
- oppii yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta.

Keskeiset sisällöt

Esihistoria

- esihistoria ja tulkinnat suomalaisten ja saamelaisten alkuperästä
- asutus, elinehdot, uskonnot ja uskomukset sekä ulkoiset yhteydet

Suomen liittyminen länsieurooppalaiseen kulttuuriyhteisöön keskiajalla

- Suomi idän ja lännen välimaastossa
- sääty-yhteiskunnan synty
- asutus, elinkeinot, uskonnolliset ja poliittiset muutokset

Uuden ajan uudet tuulet

- • uskonpuhdistus ja keskusvallan voimistuminen

Suurvaltakausi

- suurvaltakauden vaikutukset Suomessa
- talous, väestö, koulutus

Vapauden ja hyödyn aika

- kulttuurillinen ja taloudellinen kehitys
- kustavilaiset uudistukset
- kansallisen tietoisuuden ensi askeleet

HI6 Kulttuurien kohtaaminen

Kurssilla tarkastellaan valinnaisesti jonkun tai joidenkin kulttuuripiirien ominaispiirteitä ja nykyaikaa sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Käsiteltävät kulttuurialueet valitaan Euroopan ulkopuolelta. Voidaan toteuttaa yhteistyössä Oulun Yliopiston historian laitoksen kanssa, jolloin kurssilla käsitellään monipuolisesti Japanin historiaa ja kulttuuria.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurin peruskäsitteitä ja oppii ymmärtämään omasta kulttuuristaan poikkeavan kulttuurin arvomaailmaa ja elämäntapaa
- ymmärtää henkisen kulttuurin, yhteiskuntarakenteen, talouselämän ja luonnonolosuhteiden keskinäisen riippuvuuden
- tuntee tarkasteltavan kulttuurin historiallisen kehityksen sekä sen vuorovaikutuksen muiden kulttuurien kanssa
- oppii analysoimaan kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa
- osaa ottaa huomioon kulttuuritaustojen erilaisuuden vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Tarkasteltavaksi kulttuurialueeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- Afrikka
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Intia
- islamin maailma
- Japani
- Kiina
- Korea
- Latinalainen Amerikka
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit
- Koulukohtainen kurssi

Koulukohtainen kurssi**HI7 Historian kertauskurssi****Kurssin tavoitteena on, että opiskelija**

- osaa integroida historian aihekokonaisuuksia muihin reaaliaineisiin
- kertaa aiemmin opiskeltujen kurssien keskeisiä sisältöjä
- valmistautuu ylioppilastutkinnon historian ainerealiin

4.3.12 YHTEISKUNTAOPPI

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijoiden käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta. Yhteiskunnan rakennetta ja keskeisiä ilmiöitä, valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisen yhteiskunnan, Euroopan ja maailman näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteiden sisällöistä. Se luo opiskelijoille edellytyksiä aktiiviseen ja kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan. Opetus perustuu keskeisiin yhteiskuntaeettisiin arvoihin, kuten oikeudenmukaisuuteen ja tasa-arvoon, sosiaaliseen vastuuseen, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, työn ja yrittäjyyden arvostukseen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen.

Opetuksen tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen historiallisen kehityksen tuloksena
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- on selvillä vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksista kansalaisyhteiskunnassa ja osaa myös käyttää niitä
- pystyy hankkimaan ajankohtaista tietoa eri lähteistä sekä arvioimaan kriittisesti verbaalista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- kykenee muodostamaan itselleen perustellun näkemyksen ristiriitaisista ja arvosidonnaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- saa edellytyksiä vastuuntuntoisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja suvaitsevan yhteiskuntakäsityksen rakentamiseen.

Aihekokonaisuudet

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys
- hyvinvointi ja turvallisuus
- kestävä kehitys
- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurin tuntemus
- teknologia ja yhteiskunta
- viestintä ja mediaosaaminen

Lukiodiplomi

Yhteiskuntaopin lukiodiplomi on mahdollista suorittaa Eurooppalaisuus ja Euroopan unioni kurssin yhteydessä (YH4).

Arviointi

Yhteiskuntaopin oppimisen arvioinnissa huomio kiinnitetään oppimäärän asiasisällön ja keskeisten käsitteiden hallintaan, opiskelijan valmiuteen ilmaista tietonsa jäsentyneesti sekä arvioida ja tulkita yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota kriittisesti. Näitä valmiuksia arvioidaan kurssien yhteydessä monipuolisten koetehtävien avulla tai käyttämällä vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

YH1 Yhteiskuntatieto

Kurssi perehdyttää valtiolliseen ja yhteiskunnalliseen järjestelmään ja keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet
- omaksuu tasapainoisen ja analyttisen näkökulman yhteiskuntaan
- tuntee hyvinvointiyhteiskunnan perusteet

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan kehitys

- Suomen väestörakenne
- hyvinvointivaltion rakentuminen
- hyvinvointivaltion mahdollisuudet

Valta

- valta käsitteenä ja vallankäytön muodot
- poliittiset järjestelmät

Vaikuttaminen

- demokratia ja kansalaisyhteiskunta
- globaali vaikuttaminen
- vaikuttamisen haasteet

Oikeusvaltio ja turvallisuusjärjestelmät

- perusoikeudet
- tuomio- ja järjestysvalta
- turvallisuuspolitiikka ja vaihtuvat uhkakuvat

Sosiaalipolitiikka

- tarkoitus, tehtävä ja muodot

YH2 Taloustieto

Kurssi johdattaa ymmärtämään talouselämän toimintaperiaatteita. Se pohjautuu taloustieteisiin ja käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kuluttajan, yritysten ja valtioiden näkökulmasta. Kurssilla tutustutaan talouselämään erityyppisten tilastojen ja muiden lähteiden avulla.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kansantalouden keskeisiin perusteisiin, käsitteisiin ja teorioihin
- tutustuu Suomen ja kansainvälisen talouselämän nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin
- saa taitoja tehdä jokapäiväisiä taloudellisia päätöksiä ja tarkastelee taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta
- tuntee työnteon ja yrittäjyyden merkityksen kansantaloudelle.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisten elinkeinot

- alkutuotanto
- teknologia ja teollistuminen
- palveluyhteiskunta

Taloudellinen toiminta ja yritykset

- talouden peruskäsitteet
- kysyntä, tarjonta ja tasapaino markkinatalouden perusteina
- kilpailu ja sen muodot
- yritystoiminta ja kuluttaja

Talouselämän vaihtelut ja häiriöt

- taloudellinen kasvu
- keynesiläisyys ja monetarismi talouden häiriöiden vaihtoehtoisina ratkaisumalleina

Rahapolitiikka ja rahoitusmarkkinat

- markkinoiden vapautuminen
- rahoitusmarkkinoiden rakenne
- rahapolitiikka ja korko

Julkinen talous ja talouspolitiikka

- verotus ja finanssipolitiikka
- politiikka ja markkinavoimat
- tulopolitiikka

Suomi kansainvälisessä kaupassa

- kansainvälistyvä talous ja Suomi
- globalisaation vaikutuksia

Suomen talouden tulevaisuudennäkymät

- uhkatekijät, mahdollisuudet ja kasvun rajat

Valtakunnalliset syventävät kurssit

YH3 Kansalaisen lakitieto

Kurssi antaa perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja opettaa opiskelijaa valvomaan omia oikeuksiaan sekä hoitamaan yksinkertaiset oikeustoimet itse.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskeisistä periaatteista
- saa perustiedot Suomen tuomioistuinlaitoksesta ja kansalaisen kannalta merkittävistä kansainvälisistä tuomioistuimista
- oppii hoitamaan itse tavanomaisimmat oikeusasiat
- tuntee oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana
- kykenee löytämään ja oppii käyttämään keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä
- haluaa toimia oikein ja lainmukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Lakitiedon perusteet

- Suomen oikeushistoria
- oikeusjärjestys ja oikeusjärjestelmä
- peruskäsitteet
- oikeudellisen tiedon hankkiminen

Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet

- perheoikeus
- työoikeus
- kuluttajansuoja
- velka, takaus ja maksukyvyttömyys
- asuminen
- muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin

Rikos- ja prosessioikeus

- oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
- rangaistukset
- kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen

YH4 Eurooppalaisuus ja Euroopan unioni

Kurssi perehdyttää opiskelijat Euroopan unionin toimintaan, yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa sekä kannustaa osallistumaan ajankohtaiseen Euroopan unionista käytävään keskusteluun.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa monipuolista ja syventävää tietoa Euroopan unionista ja sen toiminnasta
- oppii toimimaan Euroopan unionin kansalaisena
- tuntee Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja uhkia
- osaa hankkia Euroopan unionia ja kansalaisia koskevaa vertailevaa tietoa
- ymmärtää Euroopan yhdentymisen vaikutuksen oman elämänsä ja Suomen poliittisen järjestelmän kannalta.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen identiteetti

- yhteiset eurooppalaiset arvot
- Euroopan unionin kansalaisuus

Vaikuttaminen ja vallankäyttö Euroopan unionissa

- Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmä
- suomalaiset Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmässä
- erilaiset jäsenet

Euroopan unionin alueelliset vaikutukset

- nuorten opiskelu ja työnteko EU:ssa
- alueitten unioni kansalaisen näkökulmasta

Euroopan unionin haasteet

- EU:n laajeneminen
- yhteinen turvallisuuspolitiikka
- EU ja globaalit järjestelmä

Koulukohtainen kurssi

YH5 Yhteiskuntaopin kertauskurssi

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa integroida yhteiskuntaopin aihekokonaisuuksia muihin reaaliaineisiin
- kertaa aiemmin opiskeltujen kurssien keskeisiä sisältöjä
- valmistautuu ylioppilastutkinnon yhteiskuntaopin ainereaaliiin

4.3.13 PSYKOLOGIA

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskeleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan. Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiseen ja omakohtaiseen soveltamiseen. Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaalisiin, kulttuurisiin ja ajankohtaisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta. Opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedon muodostumista painottaen ajankohtaisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä sisältöjä

Opetuksen tavoitteet

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankintakeinoja sekä tietää psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon mahdollisuuksia ja rajoituksia
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen, opiskeluunsa sekä ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta
- kehittää valmiuksiaan sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan, yhteiskunnallisten ja kulttuurillisten muutosten – kuten teknologisen kehityksen – tunnistamiseen ja kohtaamiseen sekä erilaisista kulttuuritaustoista ja yhteiskunnallisista oloista tulevien ihmisten toiminnan ymmärtämiseen.

Aihekokonaisuudet

Kaikille lukioille yhteiset aihekokonaisuudet otetaan huomioon psykologian opetuksessa käsiteltävien aiheiden tarjoamien mahdollisuuksien mukaan. Kiinteästi oppiaineen sisältöihin liittyvät mm. hyvinvointi ja turvallisuus, kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus sekä viestintä ja mediaosaaminen.

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävään osaamiseen. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamista ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta. Opiskelijan tulee osoittaa, että hän on ymmärtänyt opiskelemaansa asiat ja että hän pystyy soveltamaan oppimaansa tietoa. Kurssit PS1-PS5 arvioidaan numeroin ja kurssit PS6 ja PS7 suoritusmerkinnällä.

Valtakunnallinen pakollinen kurssi

PS1 Psykkinen toiminta, oppiminen ja vuorovaikutus

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu psykologiaan tieteenä ja psykologian soveltamiseen yhteiskunnan eri alueilla
- ymmärtää erilaisia tapoja tutkia ja selittää ihmisen toimintaa
- tietää psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten emootio, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa näitä kuvaavien käsitteiden avulla
- ymmärtää oppimista psykologiseen tietoon tukeutuen ja osaa pohtia psykologisen tiedon avulla omaa opiskeluaan
- osaa soveltaa sosiaalipsykologista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen tarkastelussa ja ymmärtää itseään ryhmän jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- psykologia tieteenä: psykologian tutkimuskohteet ja sovellusalueet, psykologisen tiedon muodostuminen, keskeisiä lähestymistapoja psykologisten ilmiöiden selittämiseen
- psyykkisen toiminnan luonne: psykologian peruskäsitteitä, toimintaa ohjaavia psyykkisiä, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä
- oppimisen psykologian perusteet ja sovelluksia
- sosiaalipsykologian perusteita, kuten ryhmädynamiikka, roolit ja normit

Valtakunnalliset syventävät kurssit

PS2 Ihmisen psyykinen kehitys

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen perustana olevia psykologisia, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä ja näiden keskinäistä riippuvuutta
- tietää keskeisiä kehityspsykologisia teorioita ja osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa omaan elämäänsä
- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen jatkuvan monimuotoisena koko elämän ajan
- ymmärtää yksilön kehitykseen liittyviä mahdollisia ongelmia ja ymmärtää, että kehitykseen voidaan vaikuttaa
- ymmärtää, miten psyykkistä kehitystä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- yksilön psyykinen kehitys elämän eri vaiheissa

- psyykkisen kehityksen osa-alueet kehityspsykologisten teorioiden valossa
- psyykkisen kehityksen yhteydet biologisiin tekijöihin, esimerkiksi perintötekijöihin ja hermoston kehitykseen
- sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kulttuurin merkitys ihmisen psyykkisessä kehityksessä
- psyykkisen kehityksen ongelmia ja niihin vaikuttaminen
- psyykkisen kehityksen tutkiminen

PS3 Ihmisen tiedonkäsittelyn perusteet

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kognitiivisten perusprosessien, kuten tarkkaavaisuuden, havaitsemisen ja muistin toiminnan periaatteita
- ymmärtää vireystilan säätelyä ja sen merkitystä ihmisen hyvinvoinnin kannalta
- ymmärtää hermoston perusrakenteen ja toiminnan periaatteita sekä niiden yhteyden kognitiivisiin perustoimintoihin
- tietää, miten kognitiivisia perusprosesseja ja hermoston toimintaa tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- kognitiiviset perusprosessit
- vireystilan säätely, nukkuminen ja uni
- hermoston rakenne, hermosolun ja hermoverkkojen toiminta ja niiden yhteys psyykkisiin toimintoihin
- kognitiivisen toiminnan häiriöt ja aivovauriot sekä niiden kuntoutus
- kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimus ja sovelluksia

PS4 Motivaatio, tunteet ja älykäs toiminta

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen toiminnan olevan sekä tietoisien ohjauksen että tiedostamattomien tekijöiden vaikutuksen alaista
- tutustuu motivaation ja emootioiden perusteorioihin ja tietää, miten ihmisen motivaatiota ja emootioita koskeva tutkimustieto syntyy niiden pohjalta
- ymmärtää, miten motivaatio, emootiot ja kognitiiviset toiminnot muodostavat dynaamisen toimintaa ohjaavan kokonaisuuden
- ymmärtää, miten motivaatio ja emootiot ovat yhteydessä yksilön ja yhteisön hyvinvointiin
- ymmärtää tietoisuuden, ajattelun ja kielen merkityksen ihmisen toiminnassa

- ymmärtää taitavan ajattelun, älykkyyden, asiantuntijuuden ja luovuuden edellytyksiä ja kehittämismahdollisuuksia yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- eritasoiset motiivit sekä motivaation kehittäminen ja ylläpitäminen
- tunteet moniulotteisina prosesseina sekä niiden muodostuminen, ilmeneminen ja merkitys
- motivaation ja emootioiden perusteoria ja tutkimus
- motivaation, emootioiden ja kognitiivisten toimintojen keskinäiset vaikutukset ihmisen toiminnassa
- motivaation, emootioiden ja niiden säätelyn yhteys hyvinvointiin yksilö- ja yhteisötasolla
- motivaation ja tunteiden yhteydet sosiaalisiin ja kulttuurisiin tekijöihin sekä motivaation ja tunteiden biopsykologinen perusta
- korkeatasoinen kognitiivinen toiminta, kuten ajattelu, ongelmanratkaisu ja päätöksenteko

PS5 Persoonallisuus ja mielenterveys

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää persoonallisuuskäsitteen laaja-alaisuuden ja tietää, millaisin tutkimusmenetelmin persoonallisuutta koskeva tieto on syntynyt
- ymmärtää erilaisia lähestymistapoja persoonallisuuden kuvaamiseen
- ymmärtää mielenterveyden määrittelyn vaikeuden sekä sen, miten psyykkiset, biologiset, sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät ovat yhteydessä mielenterveyteen
- tietää keskeisiä mielenterveyden häiriöitä ja niiden erilaisia hoitomuotoja
- tietää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen keinoja.

Keskeiset sisällöt

- persoonallisuuspsykologian keskeisiä käsitteitä, esimerkiksi minuus ja identiteetti
- persoonallisuuden määrittely ja selittäminen psykologian eri näkökulmista
- persoonallisuuden tutkiminen
- mielenterveyteen vaikuttavat tekijät ja mielenterveyden häiriöt
- psykoterapia ja lääkehoito mielenterveyden ongelmien hoidossa
- psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitäminen

Koulukohtainen kurssi

PS6 Sosiaalipsykologia

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu sosiaalipsykologiaan tieteenalana
- tarkastelee ihmistä sosiaalisena toimijana sekä erilaisten ryhmien jäsenenä
- tiedostaa sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkityksen
- harjoittelee soveltamaan sosiaalipsykologista tietoa oman elämänsä jäsentämiseen

Keskeiset sisällöt

- sosiaalipsykologian tieteenä
- sosiaalipsykologian keskeisiä käsitteitä
- sosiaalinen kognitio
- ryhmät ja niiden toiminta
- ihminen ja vaikuttaminen

PS7 Psykologian kertauskurssi

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- täydentää sosiaalipsykologian tietoja esim. arvot, normit, viestintä, mediapsykologia
- kertaa lukion psykologian keskeiset sisällöt
- hahmottaa lukion psykologian oppimäärän tarjoaman tietokokonaisuuden
- tutustuu yo-tehtäviin sekä harjoittelee niihin vastaamista
- kykenee tietorakenteidensa pohjalta asiakokonaisuuksien yhdistelyyn ja prosessointiin

4.3.14 MUSIIKKI

- Jokainen opiskelija suorittaa lukioaikanaan yhden valtakunnallisen pakollisen musiikin kurssin ja vähintään 12 Madetojan musiikkilukion erityistehtävän mukaista musiikin kurssia. Valittaviin musiikin kursseihin tulee sisältyä musiikkitietoa, musiikin teoriaa ja säveltapailua sekä laulua ja soittoa.
- Opiskelija saa todistukseensa 4 musiikin arvosanaa, jotka ovat musiikkitiedon, musiikin teorian ja säveltapailun sekä laulun että soiton arvosanat. Musiikin teorian ja säveltapailun päättöarvosanan saaminen edellyttää vähintään kurssien TB1 (yleinen teoria) ja TB2 (yleinen säveltapailu) tai TA1 (laaja teoria) ja TA3 (laaja säveltapailu) suorittamista.
- Musiikkitiedon kurssien MT1-MT4 sisällöt kattavat musiikkiopistotason musiikin perusteet IV kurssia vastaavan oppimäärän.
- Yleisen musiikin teorian ja säveltapailun kurssien TB1, TB2 sisällöt kattavat musiikkioppilaitosten musiikin perustason musiikin perusteiden 1-5 vastaavan oppimäärän. Laajan teorian ja säveltapailun kurssien TA1, TA2, TA3 ja TA4 sisällöt kattavat musiikkiopistotason musiikin perusteet I-II kurssia vastaavan oppimäärän.
- Laulun ja soiton kurssit (LAA/SOA) toteutetaan luokkaopetuksena.
- Vuosittain opiskelija voi saada solistisen aineen opetusta sekä valita yhteismusisointi- ja musiikin ryhmäaineita. Soitin- ja lauluopinnot ovat yksilö- ja/tai ryhmäopetusta.
- Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa teoria-aineissa ja solistisissa aineissa kurssitutkintoja ja saada suorituksista todistukset.
- Madetojan musiikkilukiossa on mahdollisuus tehdä musiikin lukiodiplomi.
- Vuosittain Madetojan musiikkilukiossa järjestetään useita musiikkitilaisuuksia (konsertteja, matineoita jne.) sekä valmistetaan musiikkiprojekteja, jotka tarjoavat opiskelijoille esiintymismahdollisuuksia.

Opetuksen tavoitteet

Musiikinopetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja kykenee arvioimaan sitä sekä oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista
- oppii ilmaisemaan itseään musiikillisesti, laulaen ja soittaen
- kehittää taitoaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan
- syventää tietojaan musiikin eri tyyleistä, lajeista ja historiasta
- tunnistaa oman kulttuuri-identiteettinsä sekä oppii ymmärtämään musiikkikulttuurien monimuotoisuutta ja toimimaan kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa
- oppii ymmärtämään musiikin ja äänen merkitystä mediassa
- osaa toimia vastuullisesti ja pitkäjännitteisesti aktiivisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- osaa asettaa musiikinopiskelulleen tavoitteita ja arvioida niiden toteutumista.

Aihekokonaisuudet

Madetojan musiikkilukion erityistehtävän mukaiset musiikin kurssit tarjoavat laajan tarttumapinnan lukioille yhteisiin aihekokonaisuuksiin, joista painottuvat kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, hyvinvointi, teknologia, viestintä- ja mediaosaaminen sekä yrittäjäyys.

Musiikin lukiodiplomi

Lukiolaisella on mahdollisuus suorittaa taito- ja taideaineissa lukiodiplomi. Se on näyttö erityisosaamisesta ja harrastamisesta, ja siitä annettava todistus on päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen liite. Musiikin lukiodiplomi pohjaa opiskelijan lukioaikaisiin suorituksiin ja näyttöihin. Suorittaminen voi olla eduksi haettaessa jatkokoulutuspaikkoihin.

Arviointi

Musiikinopetus tarjoaa samanaikaisesti useita tapoja kehittää opiskelijoiden muusikkoutta ja musiikillista osaamista. Kukin opiskelija syventää musiikillisia valmiuksiaan sekä itsenäisesti että yhdessä ryhmän kanssa. Nämä musiikinopiskelun erityispiirteet edellyttävät jatkuvaa ja monipuolista arviointia, jolla suunnataan ja tarkennetaan oppimisprosessin kulkua. Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan musiikillista edistymistä ja hänen musiikkisuhteensa syventymistä. Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Opiskelijan itsearviointi on olennainen osa arviointia. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan. Valtakunnallinen pakollinen musiikin kurssi, musiikkitiedon kurssit, teorian ja säveltapailun kurssit ja laulun ja soiton kurssit arvioidaan numeroin, paitsi teorian kurssit TA7, TA8 ja TA9 arvioidaan suoritusmerkinnöin ja solistiset aineet, yhteismusisointi- ja musiikin ryhmäaineet arvioidaan suoritusmerkinnöin.

Valtakunnallinen pakollinen kurssi

MU1 Musiikki ja minä

Tavoitteet:

Opiskelija löytää oman tapansa toimia musiikin alueella. Hän pohtii oman musiikkisuhteensa kautta musiikin merkitystä ihmiselle ja ihmisten väliselle vuorovaikutukselle. Hän tutkii omia mahdollisuuksiaan musiikin tekijänä ja tulkitsijana, kuuntelijana sekä kulttuuripalveluiden käyttäjänä. Jokainen nuori muusikko löytää oman tapansa toimia musiikin laajassa kentässä.

Keskeiset sisällöt:

Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ilmaisun välineenä ja oppii tarkkailemaan ääniympäristöään sekä perehtyy kuulonhuoltoon. Kurssilla syvennetään musiikin peruskäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla ja tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan (esim. Leevi Madetoja).

ERITYISTEHTÄVÄN MUKAISET KOULUKOHTAISET KURSSIT

4.3.14.1 Musiikkitieto

MT1 Vanhat sivistuskansat, keskiaika, renessanssi ja barokki

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin tavoitteena on musiikin tiedollisen aineksen omaksuminen, kriittinen vastaanottaminen ja tuottaminen. Kurssilla perehdytään länsimaisen taidemusiikin historiaan ajanjaksolla 0-1750 eli vanhoista sivistuskansoista alkaen aina barokin päättymiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat yksiaänisen musiikin aika ja moniäänisyyden kehitys (0-1600) ja harmoninen yleistekniikka (1600-1750). Kurssilla käsitellään myös Suomen musiikin historiaa ja nuottikirjoituksen vaiheita tällä ajanjaksolla.

Työtavat

Musiikin kuuntelu, analysointi ja tuottaminen

MT2 Klassismi

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin tavoitteena on musiikin tiedollisen aineksen omaksuminen, kriittinen vastaanottaminen ja tuottaminen. Kurssilla perehdytään länsimaisen taidemusiikin historiaan ajanjaksolla 1750-1820. Keskeisinä sisältöinä ovat soitinmusiikin pöörakenteet (sonaatti, sinfonia, solistikonsertto ja jousikvartetto) ja wieniläisklassikot Haydn, Mozart ja Beethoven. Kurssilla käsitellään myös Suomen musiikin historiaa ja nuottikirjoituksen vaiheita tällä ajanjaksolla.

Työtavat

Musiikin kuuntelu, analysointi ja tuottaminen

MT3 Romantiikka ja kansallisromantiikka

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin tavoitteena on musiikin tiedollisen aineksen omaksuminen, kriittinen vastaanottaminen ja tuottaminen. Kurssilla perehdytään länsimaisen taidemusiikin historiaan ja kansallisiin virtauksiin ajanjaksolla 1800-luku ja 1900-luvun alku. Keskeisinä sisältöinä ovat Lied, ooppera ja operetti, runolliset pienoiskuvat, taiturisävellykset, virtuositeetti, tanssit, sinfonia, musiikin peruselementtien kehittyminen, orkesterin koon kasvu ja ohjelmamusiikki. Kurssilla käsitellään myös Suomen musiikin historiaa ja nuottikirjoituksen vaiheita tällä ajanjaksolla.

Työtavat

Musiikin kuuntelu, analysointi ja tuottaminen

MT4 Ismit ja oman aikamme musiikki

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin tavoitteena on musiikin tiedollisen aineksen omaksuminen, kriittinen vastaanottaminen ja tuottaminen. Kurssilla perehdytään länsimaisen taidemusiikin historiaan 1900-luvun alusta nykypäivään. Keskeisinä sisältöinä ovat 1900-luvun ismit (impressionismi, ekspressionismi,

uusklassismi, nationalismi, minimalismi, postmodernismi jne.) näiden tyyliuuntausten sekoittuminen ja musiikilliset kokeilut. Kurssilla käsitellään myös Suomen musiikinhistoriaa ja nuottikirjoituksen vaiheita tällä ajanjaksolla.

Työtavat

Musiikin kuuntelu, analysointi ja tuottaminen

MT5 Maailman musiikkikulttuurit ja kansanperinne**Tavoitteet ja keskeiset sisällöt**

Kurssin tavoitteena on musiikin tiedollisen aineksen omaksuminen, kriittinen vastaanottaminen ja tuottaminen. Kurssilla perehdytään suomalaisen kansanperinteen ja vieraiden musiikkikulttuureiden ominaispiirteisiin ja historiaan. Keskeisinä sisältöinä ovat musiikin elementtien tarkastelu (melodia, rytmi, muoto, harmonia, sointiväri) ja niiden vertailu etnomusikologisesta näkökulmasta.

Työtavat

Musiikin kuuntelu, analysointi ja tuottaminen

MT6 Musiikin produktiivinen kurssi**Tavoitteet ja keskeiset sisällöt**

Kurssin tavoitteena on musiikin tiedollisen aineksen omaksuminen, kriittinen vastaanottaminen ja tuottaminen. Kurssilla valmistetaan esitys vuosittain vaihtuvalla teemalla.

Työtavat

Musiikin kuuntelu, analysointi ja tuottaminen

MT7 Jazz- ja popmusiikin historia**Tavoitteet ja keskeiset sisällöt:**

Kurssin tavoitteena on musiikin tiedollisen aineksen omaksuminen, kriittinen vastaanottaminen ja tuottaminen. Kurssilla perehdytään jazz- ja popmusiikin historiaan ja tyylikausiin 1890-luvulta nykypäivään. Keskeisinä sisältöinä ovat bluesin synty, jazzin eri tyylikaudet ja popmusiikin vaiheet 1950-luvulta nykypäivään

Työtavat

Musiikin kuuntelu, analysointi ja tuottaminen

4.3.14.2 Musiikin teoria ja säveltapailu

Musiikin perustaso

Musiikin teoriasta (TB) ja säveltapailusta (SB) annetaan erilliset arvosanat. Suoritettuaan kurssit TB1 ja SB1 hyväksytysti opiskelija on suorittanut musiikkiopistotason musiikin perusteet 1 – 5 vastaavan oppimäärän

TB1 Teorian peruskurssi

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt:

Kurssin tavoitteena on antaa perustietoja musiikin merkitsemistavoista ja teoreettisista lainalaisuuksista sekä valmiuksia tuottaa ja kuullen tunnistaa tavallisimpia musiikillisia ilmiöitä. Keskeisinä sisältöinä ovat nuottien nimet ja oktaavialat g- ja f-avaimella, duurien ja mollien etumerkinnot ja asteikot, intervallien tunnistaminen ja muodostaminen oktaaviin saakka, 3-sointujen astemerkintä, käännökset, asema ja reaalisoitumerkit ja musiikin terminologiaa. Kurssi vastaa musiikkioppilaitosten musiikin perusteet 1-5 kurssien oppimääriä.

Työtavat

Opetus pyritään toteuttamaan vuorovaikutuksessa instrumentti- ja yhteismusisointitaitojen opetuksen kanssa.

SB1 Säveltapailun peruskurssi

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt:

Kurssin tavoitteena on antaa perustietoja musiikin merkitsemistavoista ja teoreettisista lainalaisuuksista sekä valmiuksia tuottaa ja kuullen tunnistaa tavallisimpia musiikillisia ilmiöitä. Keskeisinä sisältöinä ovat melodia- ja rytmitapailu sekä melodia- ja rytmisanelu, intervallien laulaminen ja tunnistaminen kuulemalla ja kääntämättömien kolmisointujen laulaminen ja tunnistaminen kuulemalla. Kurssi vastaa musiikkioppilaitosten musiikin perusteet 1-5 kurssien oppimääriä.

Työtavat

Opetus pyritään toteuttamaan vuorovaikutuksessa instrumentti- ja yhteismusisointitaitojen opetuksen kanssa.

Laaja musiikin teoria ja säveltapailu (musiikkiopistotaso)

Musiikin teoriasta (TA) ja säveltapailusta (SA) annetaan erilliset arvosanat Päättöarvosanan saaminen edellyttää vähintään kurssien TA1 (laaja teoria) ja SA1 (laaja säveltapailu) suorittamista.

Suoritettuaan kurssit TA1, TA2, SA1 ja SA2 hyväksytysti opiskelija on suorittanut musiikkiopistotason musiikin perusteet I – II kurssit.

TA1 ja TA2 Musiikin teoria

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssien tavoitteena on antaa perustietoa musiikin rakenteista ja niiden merkitsemisestä. Opiskelija osaa hahmottaa musiikkia sekä kuulemisen että notaation pohjalta ja kykenee soveltamaan tyylien tuntemusta musiikin esittämisessä. Keskeisinä sisältöinä ovat nuotit, tauot, oktaavialat, g-,f- ja c-avaimilla, duurit, mollit, moodit ja bluesasteikko, intervallit desimiin saakka laatuineen, kolmi-, neli- ja viisisoinnut sekä yleisimmät muunnosoinnut ja näiden analysoiminen astemerkein ja reaalisointumerkein, modulaatiot, terminologia ja pienoismuodot. Kurssit vastaavat musiikkiopistotason musiikin perusteet I oppimäärää.

Työtavat

Opetus pyritään toteuttamaan vuorovaikutuksessa instrumentti- ja yhteismusisointitaitojen opetuksen kanssa

SA1 ja SA2 Säveltapailu

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Säveltapailukurssien tavoitteena on laajentaa ja syventää jo opittuja tietoja ja taitoja. Keskeisinä sisältöinä ovat säveltapailua, rytmilukua, intervallien ja sointujen tunnistaminen kuulemalla, melodia- ja rytmidiktaatteja sekä kadenssien kirjoittaminen. Kurssit vastaavat musiikkiopistotason musiikin perusteet I oppimäärää.

Työtavat:

Opetus pyritään toteuttamaan vuorovaikutuksessa instrumentti- ja yhteismusisointitaitojen opetuksen kanssa

TA3 ja TA4 Kenraalibasson kirjoitus ja soitto

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt: Kurssin tavoitteena on tutustuttaa opiskelija yleisimpiin musiikin harmonisiin ilmiöihin. Kenraalibassossa kirjoitetaan ja soitetaan moniäänisiä sointusatsuja kenraalibasso-, aste- ja reaalisointumerkein. Kurssien suorittaminen edellyttää musiikin teorian perustietojen hallintaa. Suoritettuaan kurssit TA5 ja TA6 hyväksytysti opiskelija on suorittanut musiikkiopistotason musiikin perusteet III kurssin.

TA5 Soinnutus

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt:

Kurssin tavoitteena on oppia soinnuttamaan monenlaisia duurissa tai mollissa liikkuvia melodioita. Kurssilla perehdytään melodioiden soinnuttamiseen perinteisellä tonaalisella tyyllillä. Sisältö on kehitetty harmonian yleisten lainalaisuuksien opettelemista varten. Tutustumisen kohteena ovat yleisimmät sointukierrot sekä äänenkuljetuksen keskeisimmät periaatteet.

TA6 Transkriptio

Tavoitteet ja sisällöt: Kurssin tavoitteena on oppia nuotintamaan musiikkia kuullun perusteella.

TA7 Sovitustekniikka

Tavoitteet ja sisällöt: Kurssin tavoitteena on oppia tekemään erilaisia ja eri tyyllisiä sovituksia erilaisille kokoonpanoille.

Laulu ja soitto

LAA1	Laulu	SOA1	Soitto
LAA2	Laulu	SOA2	Soitto
LAA3	Laulu	SOA3	Soitto

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin tavoitteena on kehittää opiskelijoista luovia ja esiintymiskykyisiä. Laulu ja soitto on ryhmissä tapahtuvaa musisointia, joka tarjoaa musiikin voimavaroja antavan kokemuksen.

Keskeisenä ohjelmistona ovat ajankohtaiset ja perinteiset laulut integroiden musiikkitietoon.

Jokaisen kurssin laajuus on 0.5 kurssia.

Arviointi:

numeroarviointi. Laulun ja soiton arvosana määräytyy suoritusnäytteen ja pienryhmäopettajan arvioinnin perusteella. Positiiviseen arviointiin vaikuttavat taidon lisäksi aktiivisuus, harrastuneisuus opinnoissa ja edistyminen.

4.3.14.3 Solistiset aineet

Vuosittain opiskelija voi saada solistisen aineen opetusta (1. ja 3. vuosikurssi 1 solistinen aine ja 2. vuosikurssi 1-2 solistista ainetta).

Soitinopetus

Alttoviulu (sAV)
Harmonikka (sHA)
Huilu (sHU)
Kitara (sKI)
Klarinetti (sKL)
Kontrabasso (sKB)
Käyrätorvi (sKÄ)
Lyömäsoittimet (sLS)
Oboe (sOB)
Pasuuna (sPA)
Piano (sPI)
Saksofoni (sSA)
Sello (sSE)
Sähköbasso (sSB)
Sähkökitara (sSK)
Trumpetti (sTR)
Urut (sUR)
Viulu (sVI)

Jokin muu, mikä?

Tavoitteet

Kurssien tavoitteena on kehittää opiskelijoiden musiikillisia taitoja jokaisen omista lähtökohdista sekä yksilönä että ryhmissä.

Keskeiset sisällöt

Kurssien keskeisenä sisältönä on opiskelijan tasoon soveltuva laaja-alainen ohjelmisto (klassinen musiikki, viihdemusiikki, kansanmusiikki, pop, jazz). Opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa kurssitutkintoja.

Arviointi:

suoritusmerkintä

Vapaa säestys (sVS)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on antaa käytännön valmiuksia reaalisointumerkeistä säestämiseen.

Keskeiset sisällöt

Ohjelmistona käytetään rytmi-, kansan- ja taidemusiikkia sekä muuta eri käytännön tilanteissa tarvittavaa musiikkia. Keskeisenä sisältönä on mm. improvisointi, soinnuttaminen, peruskompit ja kuulonvaraisen musiikin tuottaminen.

Arviointi:

suoritusmerkintä

Laulunopetus

Klassinen yksinlaulu (sYL)

Tavoitteet

Laulamisen perustekniikan omaksuminen ja valmiuksien saaminen tekniikan ja tulkinnan kehittämiseen.

Keskeiset sisällöt

Perehdytään luonnolliseen ja vapaaseen äänenkäyttöön puheessa ja laulussa. Työtapoina ovat kehon hallinnan, hengitystekniikan, resonanssin ja artikulaation harjoittaminen. Kurssilla opetellaan opiskelijan lähtötasosta riippuen mm. kotimaisia yksinlauluja ja kansanlauluja, helpohkoja saksankielisiä liedejä sekä varhaisklassisia italiantielisiä lauluja ja aarioita 1500 - 1600-luvuilta ja/tai opiskelijan oman mielenkiinnon mukaisia lauluja.

Arviointi:

suoritusmerkintä

Pop-laulu (sPL)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on perehtyä kevyen musiikin lauluohjelmistoon ja kehittää opiskelijaa vapautuneeseen ilmaisuun ja tulkintaan laulaessaan.

Keskeiset sisällöt

Ohjelmistona käytetään eri tyyllisiä lauluja (esim. pop, iskelmä, rock, jazz jne.), etupäässä opiskelijan oman mielenkiinnon mukaan.

Arviointi:

suoritusmerkintä

4.3.14.4 Yhteismusisointi

Vuosittain opiskelija voi valita yhteismusisointiaineita alla olevasta valikoimasta.

Bändityöskentely (yBT)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on opettaa opiskelijaa työskentelemään yhtyeessä, antaa opiskelijalle mahdollisuus soittaa eri bändityöskentelyssä käytettäviä instrumentteja, kehittää opiskelijan afroamerikkalaisen musiikin tyylien tuntemusta, perehdyttää opiskelija bändityöskentelyssä käytettäviin laitteisiin ja antaa opiskelijalle esiintymiskokemusta.

Keskeiset sisällöt

Kurssin keskeisenä sisältönä on ohjattu sekä itsenäinen työskentely, valmiin kirjoitetun materiaalin ja kuulonvaraisen musiikin tuottaminen, esiintymistilanteisiin valmentautuminen ja bändityöskentelyssä käytettävien laitteiden hallinta.

Arviointi:

suoritusmerkintä

Jazz (yBJ)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on antaa opiskelijoille tarvittavat perustiedot jazzrytmiikasta ja harmoniasta, tutustuttaa opiskelijat improvisointiin ja rohkaista opiskelijaa esiintymään improvisoimalla.

Keskeiset sisällöt

Keskeisenä sisältönä kurssilla on improvisointi, harmonian opettelu ja jazzohjelmistoon perehtyminen.

Arviointi:

suoritusmerkintä

Kamarimusiikki (yKM)

Tavoitteet

Kamarimusiikkiopetuksen tavoitteena on kehittää opiskelijan musiikillista ajattelua, oppia yhteismusisointia ja eri tyyliuuntien ohjelmistoa ja antaa opiskelijalle esiintymiskoulutusta- ja kokemusta.

Keskeiset sisällöt

Kamarimusiikkiopetuksessa harjoitetaan ohjelmistoa erilaisiin esiintymistilaisuuksiin, mm. konsertteihin ja pienimuotoisiin koulun matineoihin. Kamarimusiikkiryhmät muodostetaan opiskelijoiden perusvalmiuksien mukaisesti ja koulun toimintaedellytykset huomioon ottaen. Ryhmien kokoonpanot voivat vaihdella vuosittain. Ryhmät muodostetaan lähinnä orkesterisoitinten soittajista ja pianisteista. Projektikohtaisesti tai musiikkityylin mukaan voidaan muodostaa myös muunlaisia kokoonpanoja.

Arviointi:

suoritusmerkintä

Kansanmusiikki (yKN)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on antaa opiskelijalle monipuoliset valmiudet osallistua ryhmässä omalla instrumentillaan tyyllisesti erilaisten kansanmusiikkiteosten tuottamiseen ja antaa opiskelijalle esiintymiskoulutusta- ja kokemusta.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla tutustutaan suomalaiseen kansanmusiikkiin eri aikakausilta ja valikoivasti myös ulkomaiseen kansanmusiikkiin. Ryhmä valmistaa ohjelmistoa koulun perinteitä vaaliviin juhliin ja muihin tilaisuuksiin.

Arviointi:

suoritusmerkintä

Lauluklubin yhtye (yLB)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on harjoittaa ohjelmisto konserttia varten, jossa yhtye säestää laulajia.

Keskeiset sisällöt

Keskeisenä sisältönä on tutustua afroamerikkalaiseen musiikkiin ja kehittää oman instrumentin hallintaa ja yhtyesoitotaitoja.

Arviointi:

suoritusmerkintä

Tanssiorkesteri (yTO)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on antaa opiskelijalle monipuoliset valmiudet osallistua omalla instrumentillaan monipuolisen tanssimusiikkiohjelmiston tuottamiseen, antaa sähköiseen äänentoistoon liittyvää laitekoulutusta ja opiskelijalle esiintymiskoulutusta ja – kokemusta.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla tutustutaan länsimaiseen tanssimusiikin eri tyyleihin, toimitaan orkesterissa ryhmän jäsenenä, omaksutaan sekä kirjoitettua että soivaa materiaalia ja opetellaan transkription alkeita. Ryhmä työskentelee myös itsenäisesti ja harjoittelee esiintymistilanteisiin.

Arviointi: suoritusmerkintä

Kuorotoiminta

Kuorotoiminnan tavoitteena on harjaantua kuorossa laulamiseen ja tutustua monipuolisesti kuorolauluohjelmistoon.

Sekakuoro (ySE)

Tavoitteet

Tavoitteena on perehdyttää opiskelijat monipuolisesti yksi- ja moniääniseen kuorolauluun ja – ilmaisuun.

Keskeiset sisällöt

Keskeisenä sisältönä on mahdollisimman laaja-alainen ohjelmisto vanhan ajan musiikista tähän päivään.

Arviointi:

suoritusmerkintä

Tyttökuoro (yTY)

Tavoitteet

Tavoitteena on harjaantua kuorossa laulamiseen, oman äänen hallintaan, kansalaulajien huomioon ottamiseen kamarimusiikin tavoin, erilaisiin vanhan- ja nykymusiikin vaatimiin äänentuottotapoihin sekä mahdollisuuksien mukaan perehtyä uuden musiikin notaatioon.

Keskeiset sisällöt

Kuorossa perehdytään laulaen musiikin aikakausiin keskiajalta nykypäivään, kiinnitetään huomiota eri kielten fonetiikkaan, opitaan lavaesiintymistä ja tutustutaan keskeiseen suomalaiseen nais- ja nuorisokuoro-ohjelmistoon.

Arviointi: suoritusmerkintä

Yhtyelaulutoiminta

Yhtyelaulamisen tavoitteena on harjaantua yhtyeessä laulamiseen ja tutustua keskeiseen yhtyelauluohjelmistoon.

Yhtyelaulu, klassinen (yYK)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on harjaantua yhtyeessä laulamiseen ja tutustua keskeiseen yhtyelauluohjelmistoon.

Keskeiset sisällöt

Opiskelija perehtyy yhtyelauluun harjoittamalla ja esittämällä eri kokoonpanoille soveltuvaa materiaalia, oppii kontrolloimaan laulamista suhteessa yhtyeen muihin jäseniin ja tutustuu käyttökelpoiseen yhtyelauluohjelmistoon.

Arviointi:

suoritusmerkintä

Yhtyelaulu, pop (yYP)

Ryhmän koko: 2,3,4 tai useampi laulaja

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on kehittää lauluyhtyeessä toimimisen taitoja ja valmentaa yhtye koulun eri esiintymistilaisuuksiin (esim. pop-jazz-klubi)

Keskeiset sisällöt

Opiskelija harjoittelee eri tyyliä lauluja. Harjoituskohteina ovat mm: sointujen sävelpuhtaus, eri äänten balanssi, yhtenäinen artikulaatio, fraseeraus ja tekstin tulkinta.

Arviointi: suoritusmerkintä

Yhtyelaulu, viihde (yYV)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on yhtyelaulun perustekniikan omaksuminen ja tutustua keskeiseen yhtyelauluohjelmistoon.

Keskeiset sisällöt

Keskeisenä sisältönä on viihdemusiikin ohjelmisto sekä perehtyminen jazzfraseeraukseen, jazzrytmiikkaan ja jazzharmoniaan. Työtapoina ovat kehon hallinnan, hengitystekniikan, resonanssin ja artikulaation harjoittaminen.

Arviointi:

suoritusmerkintä

Orkesteritoiminta

Orkesteritoiminnan tavoitteena on harjaantua orkesterissa soittamiseen ja tutustua orkesteriohjelmistoon.

Jousiorkesteri (yJO)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on kehittää jousiorkesterimusiikin eri tyylien tuntemusta ja orkesterisoittamisessa tarvittavia yhteissoittovalmiuksia.

Keskeiset sisällöt

Keskeisen ohjelmiston muodostavat orkestereille sekä orkesterille ja solistille sävelletty eri tyylikausien musiikki. Omien konserttien ohella orkesteri valmistaa ohjelmistoa koulun perinteitä vaaliviin juhliin ja muihin tilaisuuksiin. Orkesteri tekee yhteistyötä myös koulun kuorojen kanssa.

Arviointi:

suoritusmerkintä

Orkesteri (yOR)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on kehittää sekä oman että toisten soitinryhmien kuulemista yhtenäisen fraseerauksen, artikulaation, intonaation ja soinnin saavuttamiseksi ja oppia ymmärtämään orkesterin, yksittäisen soittajan ja kapellimestarin välistä erityistä suhdetta harjoitus- ja esitystilanteessa.

Keskeiset sisällöt

Orkesterin keskeisen ohjelmiston muodostavat eri aikakausien klassiset orkesteriteokset. Omien konserttien ohella orkesteri valmistaa ohjelmistoa koulun perinteitä vaaliviin juhliin ja muihin tilaisuuksiin. Orkesteri tekee yhteistyötä myös koulun kuorojen kanssa.

Arviointi:

suoritusmerkintä

Puhallinorkesteri (yPU)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on oppia puhallinorkesterisoitossa tarvittavia yhteissoittovalmiuksia, kehittää sekä oman että toisten soitinryhmien kuulemista yhtenäisen fraseerauksen ja soinnin saavuttamiseksi ja oppia ymmärtämään orkesterin, yksittäisen soittajan ja kapellimestarin välistä erityistä suhdetta harjoitus- ja esitystilanteessa.

Keskeiset sisällöt

Keskeisen ohjelmiston muodostaa puhallinorkesterille sävelletty ohjelmisto. Puhallinorkesteri valmistaa ohjelmistoa koulun omiin tilaisuuksiin. Ohjelmiston valintaan vaikuttavat vuosittain puhallinorkesterin kokoonpano ja opiskelijoiden soittotekniset valmiudet. Mahdollisimman monipuolisen ohjelmiston valinnassa pyritään ottamaan huomioon myös opiskelijoiden toiveet.

Arviointi:

suoritusmerkintä

4.3.14.5 Musiikin ryhmäaineet

Kuoronjohto (rKJ)

Tavoitteet

Tavoitteena on perehdyttää opiskelijat ns. harjoituskuoroa käyttäen kuoronjohdon alkeisiin.

Keskeiset sisällöt

Keskeisenä sisältönä on tyyliltään ja ajaltaan laaja-alaista ohjelmistoa käyttäen kuoropartituurin soitto, kuorostemmojen laulaminen, ääniraudan käyttö, tavallisimpien lyöntikaavojen oppiminen ja harjoituskuoron johtaminen.

Arviointi:

suoritusmerkintä

Musiikkiteatteri (rMU)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on kokonaisvaltainen taiteellinen oppimisprosessi, jossa opiskelija soveltaa ja kehittää musiikillista ja ilmaisullista osaamistaan omista lähtökohdistaan käsin ja löytää omat vahvuutensa. Tärkeintä on henkilökohtainen oppimisprosessi, oman ja toisen tekemän työn arvostaminen, muiden huomioon ottaminen ja rohkeus toimia ryhmässä.

Keskeiset sisällöt

Keskeisenä sisältönä on tutustua oppilaskeskeisiin ja toiminnallisiin työtapoihin musiikkiteatterin tekemisessä. Kurssilla tehdään teatterityön perusharjoitteita, improvisaatioita, äänenkäyttöharjoituksia ja perehdytään musiikin keinoihin draamassa. Kurssilla valmistetaan musiikkiteatteriesitys sisältäen roolityön, lavastuksen, puvustuksen, musiikin, koreografian, valot ja tiedotuksen.

Arviointi:

suoritusmerkintä

Musiikkiteknologia (rST)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on johdattaa opiskelijat äänen fysiologiaan, äänitekniikkaan ja musiikkituotantoon sekä äänentoistolaitteiston toimintaan ja peruskäyttöön.

Keskeiset sisällöt

Keskeisenä sisältönä on perehtyä eri työtapoihin, välineisiin ja musiikkiteknologian antamiin mahdollisuuksiin musiikin tekemisen työ- ja apuvälineenä.

Arviointi:

suoritusmerkintä

Musiikkiteknologia, nuotinnus (rMT)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on antaa valmius nuotinnusten tekoon käyttäen apuna ”Sibelius” nuotinnusohjelmaa.

Keskeiset sisällöt

Kurssin sisältö muodostuu työasematyöskentelystä ja materiaalina on opettajan oma materiaali.

Arviointi:

suoritusmerkintä

Sävellystyöpaja (rSÄ)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on oppia laulunkirjoittamisen perusteita, saada kokonaiskuva laulunkirjoittamisesta vaadittavista tiedoista ja taidoista sekä oman jatkokehityksensä kannalta keskeisistä oppimateriaaleista. Tavoitteena on saada valmiiksi itse tehty sävellys.

Keskeiset sisällöt

Kurssin keskeisenä sisältönä on laulunkirjoittamisen peruselementit (melodia, harmonia, rytmiikka, muoto ja lyriikka), tekijänoikeusjärjestöjen esittely, sävellyksen sovittaminen jonkinlaiselle kokoonpanolle sekä sävellyksen esittäminen.

Suoritustapa

Opetusmenetelminä kursilla ovat ryhmäopetus, yksilöopetus ja itsenäinen/pienryhmätyöskentely

Arviointi: suoritusmerkintä

4.3.15 KUVATAIDE

Lukion kuvataideopetuksessa opiskelija oppii tulkitsemaan, arvostamaan ja arvottamaan omaa ja muiden kuvallista kulttuuria. Kuvataideopetuksen tarkoituksena on kehittää opiskelijan ymmärrystä yhteiskunnan ja ympäristön visuaalisista ilmiöistä ja niiden merkityksistä. Omakohtainen taiteellinen työskentely antaa opiskelijalle mahdollisuuden taiteesta nauttimiseen, onnistumisen kokemuksiin ja itselle tärkeiden asioiden ilmaisemiseen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan mielikuvituksen, luovan ajattelun ja assosiaatiokyvyn kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan ja perustelevaan esteettisiä ja eettisiä arvovalintojaan omassa elämässä, kuvataiteessa, mediassa ja kulttuuriympäristössä. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää taiteen merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa. Opetuksessa syvennetään visuaalisen kulttuurin yleissivistyksen perusteet ja luodaan riittävät edellytykset jatko-opinnoille.

Opetuksen sisältöjä ovat kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu, taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen, ympäristön suunnittelu, arkkitehtuuri ja muotoilu sekä median visuaaliset tekstit.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, jossa taidolliset ja tiedolliset sisällöt täydentävät toisiaan. Oppisisällöistä rakennetaan teemallisia kokonaisuuksia ja opetuksessa tehdään yhteistyötä eri taiteen- ja tieteenalojen kanssa. Opetuksen lähtökohtana on opiskelijan oma kokemus, jonka pohjalta opiskelija toteuttaa monipuolisia kuvien tuottamis- ja tulkintaprosesseja. Oppiaineiden välistä yhteistyötä tehdään kouluympäristön viihtyvyyden ja kulttuuritoiminnan lisäämiseksi. Opiskelija hankkii projekti- ja kulttuuriosaamista työskennellessään yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa.

Opetuksen tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja arvottamaan kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria omassa elämässään ja yhteiskunnassa
- tuntee kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin keskeisiä käsitteitä ja osaa käyttää niitä taideteosten, visuaalisten viestien sekä omien ja toisten töiden tulkinnassa, arvioinnissa ja työskentelyprosessin kuvailussa
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn ja itsearviointiin sekä yhteistyöhön
- oppii valitsemaan ja käyttämään tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja, tekniikoita ja välineitä kuvallisessa ilmaisussaan
- tuntee nykytaidetta ja kuvataiteen historiaa
- ymmärtää mediakulttuuria ja sen vaikutusta ihmiseen ja yhteiskuntaan
- oppii mediatuotannon visuaalisen sisällön suunnittelua, tuottamista ja esteettistä arviointia ja osaa soveltaa mediateknologiaa omassa kuvallisessa työskentelyssään
- tuntee arkkitehtuurin, muotoilun ja esinekulttuurin visuaalista kieltä ja historiaa
- tiedostaa oman toimintansa vaikutukset luontoon, kulttuurimaisemaan, rakennettuun ympäristöön ja niitä koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon
- osaa käyttää ja arvostaa kulttuuripalveluja.

Aihekokonaisuudet

Kuvataide tukee opiskelijan itsetunnon ja identiteetin kehittymistä kaikissa kursseissa.

Kuvataiteessa keskeisiä aihekokonaisuuksia ovat varsinkin aktiivinen kansalaisuus, kestävä kehitys,

kulttuuri-identiteetti ja kulttuurin tuntemus, yhteiskunta, viestintä ja mediaosaaminen. Kaikki nämä keskeiset aihekokonaisuudet sisältyvät kaikkien kurssien sisältöihin.

Arviointi

Kuvataiteen arviointi on pitkäkestoista ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tulee antaa tietoa opiskelijan edistymisestä ja samalla kannustaa häntä ilmaisemaan itseään rohkeasti luottaen omaan kuvalliseen ilmaisuunsa. Kuvataideopetuksen tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja. Arvioinnin kohteina ovat työprosessit, työskentelyn tulokset, sisällölliset, ilmaisulliset ja tekniset taidot ja kyky soveltaa teoretietoja omassa ilmaisussaan. Kuvataidekurssien arvioinnissa otetaan huomioon kuvalliset ja kirjalliset yksilö- ja ryhmätehtävät, luonnokset, itsenäisesti suoritettavat tehtävät ja yleinen aktiivisuus.

Valtakunnalliset pakolliset ja valtakunnalliset syventävät arvioidaan numeroin.

Suoritusjärjestys

Opiskelija voi suorittaa kurssit haluamassaan järjestyksessä.

Valtakunnallinen pakollinen kurssit

KU1 Minä, kuva ja kulttuuri

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee visuaalisen kulttuurin sisältöjä ja perusteita oppii ilmaisemaan itseään kuvataiteen keinoin ja tekemään omakohtaisia ratkaisuja
- oppii käyttämään taiteen käsitteistöä tarkastellessaan ja arvioidessaan omia, muiden opiskelijoiden, taiteen ja median kuvia
- oppii tarkastelemaan visuaalisen kulttuurin ilmiöitä kriittisesti ja tulkitsemaan niiden sisältöjä, muotoja ja merkityksiä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä soveltamaan oppimaansa omassa työskentelyssään
- ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

Mitä taide on: taide yksilön ja yhteiskunnan kannalta ja erilaiset taidekäsitteet kuvan valta ja vallan kuva kulttuurissa

Taide kulttuurin tulkina: suomalaisuus, pohjoismaisuus, eurooppalaisuus ja Euroopan ulkopuolisia kulttuureita

Oma kuvallinen ilmaisu: piirtäminen, maalaaminen, kolmiulotteinen työskentely, digitaalisen kuvan käyttö

Kuvan rakentamisen keinot: sommittelu, muoto, väri, liike, tila ja aika kuvan tulkinta ja analysointi kuvallisilla ja sanallisilla keinoilla, analysointitapoihin, kuten formalistiseen, semioottiseen, ikonografiseen ja reseptioanalyttiseen tulkintaan tutustuminen

KU2 Ympäristö, paikka ja tila

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii muotoilun ja arkkitehtuurin perusteita, ilmaisutapoja, materiaalituntemusta, estetiikkaa ja suunnitteluprosesseja
- oppii ympäristön suunnittelussa ja muotoilussa tekemään havaintoja eri näkökulmista, kuten esteettiseltä ja eettiseltä sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehityksen kannalta
- oppii tarkastelemaan ympäristöä luonnonvaraisena, rakennettuna, sosiaalisena ja psyykkisenä ilmiönä sekä kulttuurisena viestinä
- ymmärtää yhteisö- ja ympäristötaiteen merkityksen ympäristösuunnittelussa ja laajemmin visuaalisessa kulttuurissa.

Keskeiset sisällöt

- tila käsitteenä: tilan kokeminen psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisena paikkana
- arkkitehtuurin ja muotoilun peruskäsitteet: mittakaava, liike, tila, suhdejärjestelmät, rakenne, väri, muoto ja materiaali
- maisema, rakennus, esine ja taideteos materiaalisena, henkisenä, esteettisenä ja oman aikansa kulttuurihistoriallisena viestinä
- arkkitehtuuri ja muotoilu kulttuurisesti kestävä kehityksen ja talouselämän näkökulmasta
- mallintaminen, havainnekuvat, pienoismallit ja materiaalikokeilut

Valtakunnalliset syventävät kurssit

KU3 Media ja kuvien viestit

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii erittelemään ja tulkitsemaan median kuvaaman maailman suhdetta kulttuuriin ja todellisuuteen
- ymmärtää kuvailmaisun vaikutuskeinoja mediassa
- oppii käyttämään erilaisia kuvia ja tekniikoita eri viestintäympäristöissä oman ilmaisunsa välineenä
- oppii analysoimaan ja kehittämään omaa mediasuhdettaan.

Keskeiset sisällöt

- kuva mediassa: kuvajournalismi, mainonta, viihteen kuvat, populaarikulttuuri, sarjakuva, www-sivujen ja tietokonepelien kuvailmaisuus
- graafinen suunnittelu: taitto, typografia, kuvan muokkaus- ja siirtomenetelmät
- mediakuvien aatekriittinen ja kulttuurinen tarkastelu eri aikoina, paikoissa ja osakulttuureissa
- valokuva mediassa

- elokuva ja video: perinteinen ja uudistuva kuvakerronta visuaalisuus tuotteistamisessa ja tuotemerkkien luomisessa

KU4 Taiteen kuvista omiin kuviin

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa kuvataiteen historian pääpiirteitä teemallisesti ja kronologisesti
- ymmärtää kuvataiteen sisältöjä ja ilmaisutapoja eri aikoina ja eri kulttuureissa
- käyttää omassa ilmaisussaan hyväkseen taiteen tuntemustaan
- oppii työskentelemään itsenäisesti ja harjaantuu pohdiskelemaan, sanalliseen itsearviointiin.

Keskeiset sisällöt

- taidekuvan tulkinta ja analyysi kuvin ja sanoin
- eri aikakausien kulttuuristen merkitysten ja käsitysten ilmeneminen kuvataiteessa
- aiheen kehittäminen ja luonnostelu osana taiteellista luomisprosessia
- kuvan sisältö ja muoto taiteilijan ja kulttuurin viestinä, sommittelu, kuten: väri, valo, varjo ja liike sekä illusorisuus ja kolmiulotteisuus sekä pinnan rakenne ja materiaali

KU5 Nykytaiteen työpaja

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii seuraamaan ja arvioimaan nykytaiteen ajankohtaisia ilmiöitä oppii havaitsemaan ja oivaltamaan visuaalisia merkityksiä ympäristössä sekä soveltamaan havaintojaan omassa ilmaisussaan
- oppii ymmärtämään ja käyttämään nykytaiteen keinoja työskennellessään erilaisten ilmiöiden parissa harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn.

Keskeiset sisällöt

- mitä nykytaide on
- nykytaiteen taustalla vaikuttavat ilmiöt ja erilaiset taidekäsitteet
- nykytaide ja kulttuurien välinen vuorovaikutus
- visuaaliset alakulttuurit taiteiden väliset projektit koulussa tai koulun ulkopuolella
- oman produktion toteuttaminen
- visuaaliset ammatit yhteiskunnassa ja taidealan organisaatioita

Lukiolaisella on mahdollisuus suorittaa taito- ja taideaineissa lukiodiplomi. Se on näyttö erityisosaamisesta ja harrastuneisuudesta, ja siitä annettava todistus on lukion päättötodistuksen liite. Suorittamisesta voi olla etua tiettyihin jatkokoulutuspaikkoihin haettaessa.

4.3.16 LIIKUNTA

Liikunnanopetuksen tehtävänä on edistää terveellistä ja aktiivista elämäntapaa sekä ohjata opiskelijaa ymmärtämään liikunnan merkitys fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille. Liikunnan myönteiset kokemukset vahvistavat psyykkistä vireystilaa ja jaksamista koulutyössä. Liikunnassa opiskelija ilmaisee itseään ja kokee elämyksiä. Se on toiminnallinen oppiaine, jossa kehitetään opiskelijoiden fyysis-motorisia ominaisuuksia sekä tuetaan heidän tasapainoista kasvuaan ja kehitystään. Liikunnan avulla vahvistetaan sosiaalisia taitoja ja yhteenkuuluvuutta, ohjataan vastuullisuuteen ja reilun pelin hengen ymmärtämiseen sekä hyviin tapoihin. Liikunnanopetus tukeutuu eettiseen ja esteettiseen arvopohjaan. Fyysisen kunnon harjoittamisen ja seurannan avulla opiskelijaa ohjataan ymmärtämään hyvän kunnon merkitys jaksamiselle ja työkyvylle. Monipuolisella liikunnan opetuksella luodaan valmiuksia omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen.

Liikuntaa opetetaan monipuolisesti ottaen huomioon vuodenajat ja paikalliset olosuhteet. Opetusjärjestelyinä käytetään yksilö-, pienryhmä- sekä ryhmäopetusta. Suomalaisen liikuntakulttuurin perinteet otetaan huomioon valittaessa liikuntamuotoja. Erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille opetusta eriytetään yksilöllisten tarpeiden pohjalta. Opetuksen toteuttamisessa otetaan huomioon turvallisuus, monikulttuurisen oppilasaineen erityistarpeet sekä uskonnollinen vakaumus.

Opetuksen tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija kehittää taitojaan ja tietojään eri liikuntamuodoissa saa valmiuksia omaehtoiseen liikuntaharrastukseen osaa arvioida omaa fyysistä kuntoaan sekä asettaa itselleen tavoitteita toimii hyvien tapojen mukaisesti, noudattaa sovittuja sääntöjä sekä osaa liikkua luonnonarvoja kunnioittaen osaa työskennellä rakentavasti, turvallisesti ja vastuullisesti sekä itsenäisesti että ryhmässä.

Aihekokonaisuudet

Liikunnan opetuksessa aihekokonaisuudet otetaan huomioon oppiaineeseen luontuvalla tavalla mm. tutustumalla monipuolisesti eri maista lähtöisin oleviin liikuntamuotoihin. Liikunnan avulla voidaan vahvistaa yksilön ja koko kouluyhteisön psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Uusiin lajeihin tutustuminen tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden tutustua paikallisiin liikuntayrityksiin ja niiden harjoittamaan toimintaan.

Liikunnan lukiodiplomi

Lukiolaisella on mahdollisuus suorittaa taito- ja taideaineissa lukiodiplomi. Se on näyttö erityisosaamisesta ja harrastamisesta ja siitä annettava todistus on päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen liite. Liikunnan lukiodiplomi pohjaa lukioaikaisin suorituksiin ja näyttöihin. Suorittaminen voi olla eduksi haettaessa jatkokoulutuspaikkoihin.

Arviointi

Liikunnan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan aktiivisuus, vastuullisuus ja asennoituminen sekä taidot, tiedot ja toimintakyky. Kaikki kurssit arvioidaan numerolla.

Valtakunnalliset pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla syvennetään peruskoulussa opittuja taitoja ja tietoja sekä annetaan mahdollisuus tutustua uusiin lajeihin. Tarvittaessa opetusta eriytetään opiskelijalähtöisesti. Kurssien suunnittelussa tulee ottaa huomioon vuodenajat niin, että pakollisten kurssien aikana pyritään

harjoittamaan kesä- ja talviliikuntaa sekä sisä- ja ulkoliikuntaa. Opetuksessa tulee korostaa liikunnan vaikutusta terveyteen ja hyvinvointiin. Opiskelussa huomioidaan turvallisuus ryhmiä muodostettaessa.

LI1 Taitoa ja kuntoa

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- jatkaa peruskoulussa opittujen liikuntataitojen syventämistä ja harjoittamista
- saa ohjausta monipuoliseen liikuntaan
- saa myönteisiä liikuntakokemuksia
- tutustuu mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntalajeihin
- ymmärtää monipuolisen fyysisen kunnan harjoittamisen periaatteet ja toimii terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävästi.

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnan harjoittelu, oman fyysisen kunnan mittaaminen ja arviointi (esim. Cooperin testi ja lihaskuntotestit)
- lihashuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit voimistelu eri muodoissaan
- tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- uinti ja vesipelustus
- yleisurheilu
- suunnistus ja luontoliikunta

LI2 Liikuntaa yhdessä ja erikseen

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- monipuolistaa lajitaitojaan ja -tietojaan
- saa perustiedot kunto-ohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen
- saa ohjausta henkilökohtaisen, terveyttä edistävän liikuntaharrastuksen aktivoimiseen
- oppii vastuulliseen toimintaan itsenäisesti ja ryhmässä
- oppii arvostamaan ja ylläpitämään terveyttä ja työkykyä
- kehittyä sosiaalisessa kanssakäymisessä.

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnan harjoittelu, mittaaminen ja arviointi (esim. Cooperin testi ja lihaskuntotestit)

- lihashuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit voimistelu eri muodoissaan
- tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- kuntouinti ja vesiliikunta
- luontoliikunta
- jokin uusi liikuntalaji

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kurssien tavoitteena on opiskelijälähtöisyyden korostuminen, yhteistoiminnallisuuden edistäminen ja koulun yhteishengen vahvistaminen. Syventävien kurssin sisältöjen tarkentaminen tapahtuu opiskelijoiden kanssa yhdessä.

LI3 Virkisty liikunnasta

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Kurssi koostuu yhdestä tai useammasta liikuntamuodosta. Opettaja tarkentaa yhdessä opiskelijaryhmän kanssa kurssin sisällön.

LI4 Yhdessä liikkuen

Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden yhteisiä liikuntaharrastuksia. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän yhteistoiminta. Kurssin sisältönä ovat vanhat tanssit ja abitanssit tai jokin muu yhdessä toteutettava liikunta.

LI5 Kuntoliikunta

Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan tehostaminen, oman kunnon kohottaminen ja seuraaminen sekä jatkuvan liikunnan harrastamisen merkityksen oivaltaminen. Opiskelijat laativat henkilökohtaisen liikuntasuunnitelman kurssille, joka toteutetaan sekä itsenäisesti että ryhmässä. Opettaja tarkentaa sisällön yhdessä opiskelijaryhmän kanssa.

Koulukohtainen kurssi

LI 6 Palloilukurssi

Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan tehostaminen sekä palloilun lajitaitojen ja -tietojen lisääminen. Opiskelijat voivat tutustua eri lajien kilpailutoimintaan osallistumalla Oulun koulujen välisiin turnauksiin. Viikoittainen kokoontuminen esim. liikuntakerhossa mahdollistaa myös poissaolojen korvauksen. Opettaja tarkentaa kurssin sisällön yhdessä opiskelijoiden kanssa.

4.3.17 TERVEYSTIETO

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan nojautuva oppiaine, jonka tarkoitus on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Tämä osaaminen ilmenee tiedollisina, sosiaalisina, tunteiden käsittelyä ohjaavina, toiminnallisina, eettisinä sekä tiedonhankintavalmiuksina. Terveysosaamiseen kuuluu valmius ottaa vastuuta oman ja toisten terveyden edistämisestä. Lukion terveystiedon opetuksessa terveyttä ja sairautta sekä terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä ja hoitoa tarkastellaan yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena työ- ja toimintakykynä. Lukion terveystiedon opiskelussa terveyteen ja sairauksiin liittyviä ilmiöitä tarkastellaan tutkimus- ja kokemustiedon avulla. Tärkeää on myös terveyttä koskeva arvopohdinta.

Pakollisen kurssin aikana opiskelija perehtyy terveyteen ja sairauksiin vaikuttaviin tekijöihin kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyyn sekä työ- ja toimintakyvyn edistämisen näkökulmasta. Keskeistä on myös itsehoitovalmiuksien kehittäminen.

Syventävillä kursseilla perehdytään seikkaperäisemmin nuoren arkielämässään tarvitsemiin terveysresursseihin, terveystottumuksiin ja selviytymisen keinoihin sekä terveystietämisen käsittelyyn vastuullisen aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta. Terveyteen ja sairauksiin liittyviä tekijöitä ja niihin vaikutusmahdollisuuksia tarkastellaan tutkimuksen, terveydenhuollon ammattikäytäntöjen, palvelujen käytön sekä historiallisen ja yhteiskunnallisen kehityksen näkökulmasta.

Opetuksen tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää työ- ja toimintakyvyn, turvallisuuden sekä sairauksien ehkäisyä ja terveyden edistämisen merkityksen
- osaa käyttää terveyden edistämiseen, terveyteen ja sairauteen liittyviä keskeisiä käsitteitä
- ymmärtää sairauksien, erityisesti kansantautien ja tartuntatautien, ehkäisyä ja hoitoa koskevia mahdollisuuksia yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- pohtii terveyttä koskevia arvokysymyksiä ja osaa perustella omia valintojaan ja oppii arvostamaan terveyttä voimavarana sekä edistämään terveyttä tuntee kansanterveyden historiallista kehitystä ja väestöryhmien välisten terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä
- tuntee terveyden- ja sosiaalihuollon peruspalveluja sekä kansanterveyteen liittyvää kansalaistoimintaa
- perehtyy terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin sekä osaa kriittisesti arvioida ja tulkita terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa ja erilaisia terveystietämiseen liittyviä ilmiöitä.

Aih kokonaisuudet

Terveystiedon opetuksessa aihekokonaisuudet otetaan huomioon oppiaineeseen luontuvalla tavalla terveysosaamista kehittämällä. Tämä toteutuu ottamalla vastuuta oman ja toisten terveyden edistämisestä. Terveyteen ja sairauksiin liittyviä asioita käsitellään eri aihepiireittäin fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen työ- ja toimintakyvyn kautta Itsehoitovalmiuksia kehittämällä opiskelija voi lisätä henkilökohtaista hyvinvointia ja turvallisuutta. Eri sisältöalueiden avulla tarkastellaan terveysongelmia selittäviä kulttuurisia, psykologisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä. Kursseilla

pyritään kehittämään myös eri aihealueittain tutkimustiedon ja median terveydestä välittämien mielikuvien kriittistä lukutaitoa.

Arviointi

Arvioinnissa korostetaan terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ymmärtämistä ja soveltamista. Huomio kiinnitetään siihen, miten opiskelija osaa käyttää ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa. Arvioinnin kohteena on opiskelijan valmius terveyttä ja sairautta koskevaan eettiseen arvopohdintaan ja taito perustella omia terveysvalintoja sekä taito arvioida yhteisössä tehtyjä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Terveystiedon arvioinnissa voidaan käyttää kurssikokeita, yksilö- ja ryhmätehtäviä, portfolioita, esitelmiä, pienimuotoisia kartoituksia ja tutkimuksia sekä toiminnallisia tehtäviä.

Valtakunnallinen pakollinen kurssi

TE1 Terveyden perusteet

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen työ- ja toimintakykyyn sekä työ- ja muuhun turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osaa arvioida niiden toteutumista omassa elämäntavassaan ja ympäristössään
- tietää kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyn merkityksen yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta sekä oppii pohtimaan niiden ehkäisyyn liittyviä ratkaisuja yhteiskunnassa
- tunnistaa terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä
- osaa hankkia, käyttää ja arvioida terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä pohtia terveyskulttuuriin ja teknologiseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä terveystieteen näkökulmasta
- tuntee keskeiset terveyden ja sosiaalihuollon palvelut.

Keskeiset sisällöt

- työ- ja toimintakykyyn sekä turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä: ravitsemus, uni, lepo ja kuormitus, terveysliikunta, mielenterveys, sosiaalinen tuki, työhyvinvointi, työturvallisuus, turvallisuus kotona ja vapaa-aikana, ympäristön terveys
- seksuaaliterveys, parisuhde, perhe ja sukupolvien sosiaalinen perintö kansantaudit ja yleisimmät tartuntataudit sekä niihin liittyvät riski- ja suojaavat tekijät sekä niihin vaikuttaminen
- sairauksien ja vammojen itsehoito, ensiapu ja avun hakeminen terveyserot maailmassa, terveyseroihin vaikuttaviin tekijöihin tutustuminen
- terveystietojen tiedonhankintamenetelmiä sekä terveyttä koskevan viestinnän, mainonnan ja markkinoinnin kriittinen tulkinta
- terveydenhuolto- ja hyvinvointipalvelujen käyttö, kansalaistoiminta kansanterveystyössä

Valtakunnalliset syventävät kurssit

TE2 Nuoret, terveys, ja arkielämä

Kurssilla syvennetään pakollisen kurssin tavoitteita nuoren arkielämän terveystottumuksien ja selviytymisen keinojen osalta. Eri sisältöalueiden avulla tarkastellaan terveysongelmia selittäviä kulttuurisia, psykologisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä ja niiden tulkintoja. Lisäksi perehdytään käsitykseen itsestä ja muista fyysisellä, psyykkisellä ja sosiaalisella tasolla. Erityisesti korostetaan terveyden ylläpitoon liittyvää vastuullisuutta. Työskentelyssä korostuvat arvopohdinta, yksilö- ja ryhmäharjoitukset, draama ja sosiaalisten taitojen harjoittelu sekä keskustelu- ja argumentaatiotaitoja kehittävät työmuodot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan elämäänsä aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta
- osaa pohtia ja tarkastella terveyteen ja sairauteen liittyviä arvoja ja arvostuksia
- osaa perustella omia valintojaan terveyden näkökulmasta ja arvioida elämäntapaan ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille
- osaa kuvata koettua terveyttä ja terveysongelmia selittäviä ilmiöitä ja niiden erilaisia tulkintoja.

Keskeiset sisällöt

- itsetuntemus, aikuistuminen, sosiaalisen tuen merkitys perheessä ja lähiyhteisössä vanhemmuuteen ja perhe-elämään valmentautuminen elämänilo, mielenterveyden ylläpitäminen ja jaksaminen, masennuksen ja kriisien kohtaaminen
- ruuan terveydelliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset merkitykset sekä painonhallinta, terveystoiminta, syömishäiriöt
- fyysinen ja psyykinen turvallisuus, väkivallaton viestintä
- seksuaaliterveys terveysongelmia selittäviin kulttuurisiin, psykologisiin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja niiden tulkintoihin tutustuminen, esimerkiksi elämän mielekkyyden kokeminen, ruumiinkuva/kehollisuus, mielihyvä ja riippuvuudet nykyaikana
- tupakka, alkoholi ja huumeet yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalista näkökulmasta

TE3 Terveys ja tutkimus

Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttaviin historiallisiin tekijöihin ja näkökulmiin, terveyden ja sairauden tutkimiseen sekä kuolleisuuteen ja sairastavuuteen liittyviin kehityslinjoihin. Kurssilla käsitellään myös terveydenhuollossa ja itsehoitona toteutettaviin tavallisimpiin tutkimuksiin, niiden tulosten tulkintaan ja johtopäätöksiin. Lisäksi perehdytään pakollisen kurssin tavoitteita syventäen terveydenhuollon eri käytäntöihin, terveystalvelujen tarjontaan sekä yksilön asemaan terveyden- ja sairaudenhoidossa. Työskentelyssä korostuvat toiminnallisuus, tekemällä oppiminen, tutkiva oppiminen ja vierailukäynnit.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa pohtia kansanterveystieteen ja ehkäisevän terveydenhuollon kehityksen päälinjoja kansallisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa hankkia, arvioida ja tulkita terveyteen ja sairauksiin liittyvää tutkimus- ja arkitietoa
- toteuttaa pienimuotoisia terveys-/terveyskäyttämiskartoituksia omassa opiskeluympäristössään
- osaa käyttää terveydenhuollon palveluja sekä tuntee asiakkaan ja potilaan oikeudet
- osaa pohtia ja arvioida teknologisen kehityksen merkitystä terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- terveyden edistämiseen, sairauksien tunnistamiseen ja ehkäisyyn liittyviä eri aikakausien menetelmiä
- terveyskäyttämisen ja koetun terveyden tutkiminen: fyysisen ja psyykkisen työ- ja toimintakyvyn mittaaminen, ergonomiamittaukset, työhyvinvointi ja siihen vaikuttavat tekijät
- terveydenhuollon ja hyvinvointipalvelujen käytäntöjä, asiakkaan ja potilaan oikeudet tutkimustiedon ja median terveydestä välittämien mielikuvien kriittinen lukutaito, medikalisaatio
- terveystottumusten arvioiminen ja seuranta sekä tutkimusten tekeminen

Koulukohtainen kurssi

TE4 Terveystiedon kertauskurssi

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa aiemmin opiskeltujen kurssien keskeisiä sisältöjä
- saa valmiuksia ylioppilaskirjoituksia ja jatko-opintoihin hakemista varten

Arviointi : TE1 - TE3 arvioidaan numeroin ja TE4 suoritusmerkinnällä

4.3.18 OPINTO-OHJAUS

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa lukioaikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalla on riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämään. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko lukiokoulutuksen ajan kestävä jatkumo, jonka aikana opinto-ohjauksen kurssit tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden hankkia perustiedot ja taidot, joiden varassa heidän on mahdollista suunnitella jatko-opintoja ja pohtia ammatillista suuntautumista. Valinta- tai muissa ongelmatilanteissa sekä päätöksentekotaitojensa kehittämiseksi opiskelijoiden tulee saada henkilökohtaista tai pienryhmäohjausta. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan tulee voida keskustella opintoihinsa, koulutusvalintoihinsa sekä ammatti- ja urasuunnitteluunsa, tulevaisuuteensa ja elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus käsitellä pienryhmissä asioita, jotka ovat muiden opiskelijoiden kanssa jaettavissa olevia ja joiden esille ottaminen ryhmässä on mielekästä. Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea ja auttaa erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita myös opintoihin liittyvissä käytännön kysymyksissä.

Opinto-ohjauksen tavoitteet

Opinto-ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa itsenäisyyteen ja vastuullisuuteen siten, että hän pystyy suunnittelemaan oman henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa, tunnistamaan opiskeluunsa liittyviä ongelmia ja etsimään tietoa, miten hän saa apua näihin ongelmiin. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy opiskelemaan täysipainoisesti koko lukion ajan, kykenee kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan sekä löytämään omat yksilölliset oppimisen tapansa ja vahvuutensa opiskelijana. Opiskelijaa tulee ohjata hankkimaan tietoa ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutus- ja ammatinvalintaan liittyvät hakuoppaat ja muut tietolähteet sekä osaa käyttää tietoverkoissa olevaa informaatiota itsenäisesti jatko-opintoihin hakeutumisen tukena. Opiskelijaa tulee ohjata ja tukea elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidoissa. Opiskelijan tulee saada ohjausta jatko-opintojen suunnittelussa ja päätöksenteossa siten, että hänellä on tietoa opiskeluvaihtoehtoista lukion jälkeen ja että hän tuntee toisen asteen ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen keskeisen koulutustarjonnan. Tarkoituksena on, että opiskelijalla on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin välittömästi lukio-opintojen jälkeen. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy ammatillisen suuntautumisen etsimisessä ja päätöksenteossa arvioimaan realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri vaiheissa. Tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee valintojaan tarkoituksenmukaisella tavalla ottaen koko ajan huomioon jatko-opintosuunnitelmansa. Opinto-ohjauksen tehtävänä on välittää tietoa työ- ja elinkeinoelämästä sekä yrittäjyydestä. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus tutustua eri ammatteihin ja työelämään sekä opiskeluun muissa oppilaitoksissa. Opiskelijaa tulee ohjata siten, että hän osaa etsiä tietoa muiden maiden tarjoamista opiskelumahdollisuuksista ja työskentelystä ulkomailla.

Aihekokonaisuudet

Kaikille lukioille yhteisistä aihekokonaisuuksista aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, hyvinvointi ja turvallisuus, kestävä kehitys, kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, teknologia ja yhteiskunta sekä viestintä ja mediaosaaminen liittyvät kiinteästi opinto-ohjauksen tavoitteisiin ja sisältöihin. Henkilökohtaisissa ohjaustilanteissa aihekokonaisuudet voivat tulla esille pohdittaessa opiskelijoiden jatko-opintosuunnitelmia.

Arviointi

Molemmat kurssit arvioidaan suoritusmerkinnöin.

Suoritusjärjestys

OP2 suoritetaan ennen OP1:tä.

Valtakunnallinen pakollinen kurssi

OP1 Koulutus, työ ja tulevaisuus

Tavoitteet

Opinto-ohjauksen pakollisen kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa lukio-opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Kurssiin liittyen järjestetään tutustumista työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin. Opinto-ohjauksen kurssilla tulee käsitellä kaikille opiskelijoille yhteisiä, lukio-opintoihin, ylioppilastutkintoon, jatko-opintoihin, ammatti- ja urasuunnitteluun liittyviä kysymyksiä sekä kulloinkin lukio-opintojen kannalta ajankohtaisia asioita.

Keskeiset sisällöt

- opintojen rakentuminen ja omien opiskelutaitojen kehittäminen
- itsetuntemus
- omien toimintamallien ja vahvuuksien tunnistaminen • työelämätietous
- ylioppilastutkinto
- ammatillinen suuntautuminen ja jatko-opintojen pohtiminen
- jatko-opintoihin hakeutuminen
- työelämään siirtyminen

Valtakunnallinen syventävä kurssi

OP2 Opiskelu, työelämä ja ammatinvalinta

Opinto-ohjauksen syventävän kurssin tavoitteena on lisätä opiskelijan, opiskeluvalmiuksia, parantaa hänen itsetuntemustaan ja ohjata häntä perehtymään jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta sellaisiin keskeisiin kysymyksiin, joihin muussa ohjauksessa ei ole mahdollista syventyä.

Keskeiset sisällöt

- opiskelutaitojen harjoittelu
- itsetuntemuksen vahvistaminen
- jatkokoulutussuunnitelmien pohdinta
- työelämään tutustuminen

Koulukohtaiset kurssit

OP3 Lukio-opintoihin perehtyminen

Kurssin tavoitteena on tutustuttaa opiskelija lukio-opintoihin, tukea musiikin ja yleissivistävien opintojen yhteensovittamista sekä auttaa opiskeluohjelman suunnittelussa.

Keskeiset sisällöt

- lukio-opinnot
- musiikin erityistehtävä
- opiskelijan tukiverkosto lukioaikana
- opiskelutaidot
- opiskelusuunnitelma

OP 4 Opin opiskelemaan

Lukion erityisopettajan ensisijaisena tehtävänä on tarjota tietoa, ohjausta ja tukea erilaisissa oppimiseen liittyvissä vaikeuksissa. Opiskelija voi saada yksilö- tai pienryhmäohjausta ja osallistua erityisopettajan pitämälle Opin opiskelemaan –kurssille, jonka tavoitteena on tukea opiskelijaa opiskelutaitojen kehittämisessä ja oman oppimistyylin löytymisessä sekä tarjota apua erityisesti kielellisiin vaikeuksiin liittyvissä opiskeluongelmissa. Ohjauksen yhteydessä erityisopettaja voi myös arvioida opiskelijan mahdollista lukivaikeutta.

Tavoitteena on auttaa opiskelijaa opiskelutaitojen kehittämisessä ja oman oppimistyylin löytämisessä. Lisäksi pyritään tehostamaan opiskelussa tarvittavia lukemisen ja kirjoittamisen valmiuksia. Osa kurssista toteutuu yksilöohjauksena, jolloin erityisopettaja voi tarvittaessa arvioida opiskelijan mahdollista lukivaikeutta ylioppilastutkintoa varten. Kurssin osallistujamäärä on rajattu ja se on tarkoitettu ensisijaisesti 1. vuoden opiskelijoille. Kurssille voi ilmoittautua opinto-ohjaajan kautta.

Keskeiset sisällöt

- oppimisvaikeuksien esim. lukivaikeuden ilmeneminen lukiolaisilla
- yleiset hyvät opiskelutekniikat ja ajankäyttö
- oma oppimisprofiili
- luetun ymmärtämisen menetelmät ja lukemiseen vaikuttavat tekijät
- vieraiden kielten oppimisen tuki
- kirjoittaminen prosessina
- muistin merkitys
- rentoutuminen oppimisen tukena

Työtavat

Kurssilla kirjoitetaan säännöllisesti oppimispäiväkirjaa, keskustellaan, tehdään käytännön harjoituksia sekä pari- ja ryhmätöitä. Oppimispäiväkirja sekä osa oppitunneilla annetuista tehtävistä suoritetaan itsenäisesti. Opiskelija saa opiskelunsa tueksi myös yksilöllistä ohjausta.

Kurssin suoritus ja arviointi

Kurssista saa suoritusmerkinnän. Mikäli opiskelija ei ohjauksesta huolimatta pysty valitsemaan kurssia opintosuunnitelmaansa, erityisopettaja voi harkita kurssin suorittamista itsenäisesti. Kurssin itsenäinen suoritus edellyttää sovittua määrää yksilöohjauksetta sekä opiskelijan sitoutumista oppimistehtävien suorittamiseen.

5 OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI

5.1 Arvioinnin tavoitteet

Tietojen ja taitojen arvioinnin täytyy olla monipuolista, opiskelua ja oppimista tukevaa ja motivoivaa. Opiskelijaa kannustetaan myönteisellä tavalla omien tavoitteidensa asettamiseen ja opiskelutapojensa kehittämiseen.

Opiskelijan arviointi antaa opiskelijalle ja opettajalle palautetta opintojen edistymisestä sekä auttaa koko kouluyhteisöä opetuksen arvioinnissa. Opiskelijan arviointi on kannustavaa, ja se ohjaa myönteisellä tavalla tavoitteiden asettamista ja työskentelytapojen kehittämistä.

Arviointi antaa tietoja opiskelijan huoltajalle sekä jatko-opintojen järjestäjien, työelämän ja muiden vastaavien tahojen tarpeita varten.

Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto.

5.2 Opiskelijan kurssisuorituksen arviointi

Jokaisen kurssin tavoitteet ja arviointiperusteet on tiedotettava opiskelijoille kurssin alussa ja niistä keskustellaan. Kurssisuorituksen arviointi perustuu oppiaineiden kurssitavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen. Lähtökohdana on tietojen ja taitojen monipuolinen arviointi, jolla kannustetaan ja tuetaan opiskelua ja opintojen etenemistä. Ilman opiskelijan osoittamia riittäviä näyttöjä arviointia ei voi suorittaa.

Arvioinnin muodot ovat Lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti numeroarviointi, suoritusmerkintä (S =suoritettu), hylätty (H =hylätty) tai sanallinen arviointi. Keskeytetystä kurssista käytetään merkintää K. Keskeytettyä kurssia ei voi täydentää, vaan se on opiskeltava uudelleen.

Täydennettävästä kurssista käytetään merkintää T. Vaadittavat täydennykset on suoritettava viimeistään seuraavan jakson aikana ja koe seuraavalla koeviikolla tai seuraavassa uusintakuulustelussa.

Opettaja arvioi kurssin päättyessä opiskelijan tiedot ja taidot. Arviointi perustuu kirjallisiin kokeisiin, opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin ja dokumentointiin sekä opiskelijan tuotosten arviointiin. Kurssi voidaan arvostella numeroin:

4 hylätty
5 välttävä
6 kohtalainen
7 tyydyttävä
8 hyvä
9 kiitettävä
10 erinomainen

Kirjallinen tai suullinen arviointi voivat täydentää ja täsmentää numeroarvostelua.

Myös itsenäisesti opiskellun kurssin arvioinnissa noudatetaan edellä mainittuja arviointiperiaatteita ja kurssista edellytetään hyväksyttyä arvosanaa. Mikäli opiskelija on saanut luvan kurssin

suorittamiseen itsenäisesti, mutta ei ole suorittanut sitä määräpäivään mennessä tai on saanut hylätyn (4) arvosanan, hän voi opiskella kurssin uudelleen vain osallistumalla opetukseen.

Jokainen jaksotodistus ja mahdolliset muut tiedotteet palautetaan huoltajan allekirjoittamina, jotta he saisivat asetuksen mukaisen tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä.

Diagnosoidut vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet, kuten esim. lukemis- ja kirjoittamishäiriö, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa huomioon arvioinnissa. Tällöin opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja muuhunkin kuin kirjalliseen näyttöön. Kyseiset vaikeudet voidaan ottaa huomioon annettaessa opiskelijoiden kurssiarvosanaa.

Opiskelija voi kerran lukuvuodessa yrittää korottaa hyväksytyä arvosanaa korotuskokeessa. Lopulliseksi kurssiarvosanaksi tulee suorituksista parempi.

Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pitkän oppimäärän kurssien arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden kurssien arvosanoiksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja ainekohtaisissa opetussuunnitelmissa määritellyllä tavalla. Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään, menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen

5.2.1 Opintoissa etenemisen periaatteet

Opiskelijat laativat henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, jota voidaan muuttaa opintojen edetessä. Opiskelijoiden opintojen etenemistä täytyy seurata.

Kaikki poissaolot merkitään huoltajan allekirjoituksella varustettuna poissaolovihkoon, joka näytetään aineenopettajalle välittömästi, kun opiskelija on ollut poissa koulusta. Mikäli opiskelija on sairaana koeviikolla, kurssi voidaan arvioida opiskelijan muiden näyttöjen perusteella tai opiskelijan osallistuttua uusintakokeeseen. Loma-anomukset päättää ryhmäohjaaja (enintään 3 pv) ja rehtori yli kolmen päivän osalta.

Jos opiskelijalla on selvittämättömiä poissaoloja, hänen suoritustaan ei arvioida kurssin päättyessä (=T).

Opettajan harkinnan mukaan opiskelija voi suorittaa arvioimatta jätetyn kurssin (=T) käymällä kurssin uudelleen tai suorittamalla opettajan määräämät lisätehtävät seuraavan jakson loppuun mennessä. Ellei opiskelija suorita annettuja lisätehtäviä, kurssi merkitään keskeytetyksi (=K).

Oppiaineiden päällekkäisyyksistä aiheutuneet poissaolot ilmoitetaan kirjallisesti kurssin alkaessa ko. opettajille (lomake). Päällekkäin opiskeltavilla kursseilla on oltava läsnä puolet oppitunneista.

5.2.2 Muualla suoritettujen opintojen hyväksilukeminen

Hyväksiluettavien opintojen tulee olla tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään vastaavia kyseisen oppiaineen oppimäärän opintojen kanssa. Hyväksiluettavat arvosanat siirtyvät pääsääntöisesti sellaisinaan kurssiarvosanoiksi. Opiskelijoilta voidaan edellyttää lisänäyttöä.

Opiskelijalla on oikeus lukea hyväkseen kokonaiskurssimääräänsä muualla suoritettut opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan, keskeisiltä sisällöiltään ja tuntimääriltään lukion opetussuunnitelman mukaisia.

Opiskelijan on haettava lupa muualla suoritettavien opintojen hyväksilukemisesta. Kurssin suoritettuaan opiskelijan tulee esittää kurssista kirjallinen todistus. Hyväksymis-/hylkäämispäätöksen tekee rehtori.

Muussa oppilaitoksessa suoritettua kurssin arviointi on perustettava mainitun oppilaitoksen antamaan arvosanaan.

Arvosana muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1 - 5	lukioasteikko	asteikko 1- 3
hylätty	4 (hylätty)	
1	5 (välttävä)	1
2	6 (kohtalainen)	1
3	7 (tyydyttävä)	2
4	8 (hyvä)	2
5	9 (kiitettävä) 10 (erinomainen)	3

Vastaavuus määritellään opiskelijan eduksi, jos ei voida määritellä kumpaa lukion arvosanaa, ylempää vai alemmaa, toisessa oppilaitoksessa suoritettu kurssi vastaa. Myös ulkomailla suoritettua opintoja voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin, jos ne tavoitteiltaan, sisällöiltään ja tuntimääriltään ovat kyseisen aineen opetussuunnitelman mukaisia. Opiskelijan on esitettävä suorituksistaan kirjallinen todistus. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä.

5.2.3 Itsearviointi

Opiskelijan itsearvioinnilla tarkoitetaan oppimisprosessin ja saavutettujen tulosten arviointia. Itsearviointi antaa valmiuksia omien tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamisen tarkasteluun. Se valmentaa myös vastuunottoon omasta oppimisesta ja luo edellytyksiä elinikäiselle opiskelulle ja oppimiselle.

Opiskelijaa ohjataan sellaiseen itsearviointiin, jota voidaan hyödyntää sekä arvioinnissa että opetuksen kehittämisessä.

Itsearviointia käytetään eri oppiaineissa arvioinnin yhtenä osana. Sen tarkoituksena on tukea opiskelijan opintosuunnitelman toteutumista, lisätä opiskelumotivaatiota sekä vahvistaa sitoutumista asettamiinsa tavoitteisiin.

5.3 Oppiaineen oppimäärän arviointi

Arviointi suoritetaan Lukion opetussuunnitelman perusteet 2003 normittamalla tavalla.

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista pakollisista ja syventävistä kursseista. Soveltavien kurssien kuulumisesta oppiaineen oppimäärään päätetään ainekohtaisesti. Oppiaineen oppimäärän arvioinnissa ovat mukana kaikki opiskelijan arvioidut valtakunnalliset pakolliset ja syventävät kurssit, eikä mitään niistä voi jälkikäteen poistaa.

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen valtakunnallisten syventävien kurssien

kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvosananä. Mainituista opinnoista opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti:

Opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskeltuja pakollisia ja opetussuunnitelman perusteissa valtakunnallisia syventäviä kursseja	joista voi olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään
1-2 kurssia	0
3-5 kurssia	1
6-8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärän arvosanaa on mahdollista korottaa erillisessä kuulustelussa saadun näytön, opettajan harkinnan tai opiskelijan antamien muiden lisänäyttöjen perusteella. Lisänäytöt voivat olla oppiaineeseen liittyviä oppilaitoskohtaisia syventäviä ja soveltavia kursseja. Näin ollen koulukohtaiset syventävät ja soveltavat kurssit voivat vain korottaa valtakunnallisten pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien perusteella muodostunutta päättöarvosanaa.

Kaikki pakollisten oppiaineiden oppimäärät sekä valinnaiset vieraat kielet arvioidaan numeroin. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joita opiskelija on opiskellut vain yhden kurssin sekä valinnaisista vieraista kielistä, joita opiskelija on opiskellut vain kaksi kurssia, opiskelija voi halutessaan pyytää suoritusmerkinnän.

5.4 Lukion oppimäärän suoritus

Lukio-opintojen päättyessä opiskelijalla tulee olla suoritettuna kaikki opiskelusuunnitelmaansa kuuluvat, Lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaiset, pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit, kuitenkin yhteensä vähintään 75 kurssia.

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät edellä esitetyllä tavalla hyväksytysti ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täyttyy. Koulukohtaisista kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

5.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Todistuksiin merkitään seuraavat tiedot: • todistuksen nimi • koulutuksen järjestäjän nimi • oppilaitoksen nimi • opiskelijan nimi ja henkilötunnus • suoritettut opinnot • todistuksen antamispäivämäärä • tiedot oppilaitoksen todistuksenanto-oikendesta • arvosana-asteikko • selvitys kielten oppimäärästä

Lukion oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus.

Kesken lukion oppimäärän suorittamista eroavalle opiskelijalle annetaan erotodistus, johon merkitään arvostelu suoritetuista opinnoista.

Yhden tai useamman aineen oppimäärän suorittaneelle annetaan todistus oppimäärän suorittamisesta.

Madetojan musiikkilukion todistus sisältää seuraavat tiedot: todistuksen nimi, koulutuksen järjestäjän nimi, oppilaitoksen nimi, opiskelijan nimi ja henkilötunnus, suoritettut opinnot, todistuksen antamispäivämäärä, rehtorin allekirjoitus, tiedot oppilaitoksen todistuksenanto-oikeudesta, arvosana-asteikko ja selvitys kielten oppimäärästä.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen kurssien määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin.

kohtaan lisätietoja merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset erillisistä näytöistä kuten esimerkiksi suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely muissa oppilaitoksissa suoritetuista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät ole mukana oppiaineiden oppimäärien yhteydessä.

Lukion koko oppimäärään suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla. Todistukseen merkitään opiskelijan kokonaiskurssimäärä. Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistuksen ulkoasusta.

6 KOULUN TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN JA ARVIOINTI

6.1 Koulun itsearviointi

Arvioinnin tarkoituksena on saada tietoa koulun toiminnasta. Koulun itsearviointi on osa opetustoimen arviointiohjelmaa, ja se kohdistuu vuosittain valittaviin arviointikohteisiin. Lisäksi koulu voi arvioida muitakin tarpeellisina pitämiään asioita. Tuloksista tehdään johtopäätökset kehittämisen- ja muutostoimenpiteiksi.

Koulun itsearviointi on jatkuvaa ja kaikkiin koulun tapahtumiin ja arkitoimintaan liittyvää. Toimintaa arvioidaan suhteessa asetettuihin tavoitteisiin tarkoituksena jatkossa mahdollisten epäkohtien ja virheiden välttäminen ja toiminnan laadun jatkuva kehittäminen.

6.2 Muut koulutyötä ohjaavat suunnitelmat

Työsuunnitelma

Koulun työsuunnitelma on vuosittainen suunnitelma, jossa tarkennetaan koulun opetuksen järjestämistä ja toiminnan tavoitteita. Työsuunnitelman laatiminen aloitetaan jo edellisen lukuvuoden aikana opettajakunnan ja rehtorin yhteistyönä. Osa vuosittaisesta suunnitelmasta täytetään verkossa Riihi-ympäristössä. Opetuspäällikön ohjeen mukaan osa vuosittaisesta suunnitelmasta toimitetaan opetusvirastoon. Työsuunnitelma sisältää toiminnan arviointiosan, joka on osa koulun sisäistä ja opetustoimen yleistä arviointia.

Kestävän kehityksen suunnitelma

Koulu laatii oman Kestävän kehityksen ympäristösuunnitelman. Koulun työtä tukee opetustoimessa laadittu Koulun kestävän kehityksen ohjelma

Turvallisuus- ja kriisitilanteisiin liittyvät suunnitelmat

Turvallisuus- ja kriisitilanteisiin liittyvien suunnitelmien laadintaa ohjaa opetustoimessa laadittu Turvallista koulupäivää – koulun turvallisuuden hallinnan opas. Kansioon kootaan ainakin seuraavat asiakirjat: Pelastussuunnitelma, Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä, Koulun järjestyssäännöt, Toimenpidesuunnitelma ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteita varten sekä Työpaikkakohtainen työsuojelun toimintaohjelma.

Muut suunnitelmat

Madetojan musiikkilukiolla on tieto- ja viestintätekniikan strategia (= TVT strategia) sekä kulttuuriopetuksen suunnitelma, jotka ovat tämän opetussuunnitelman liitteinä

LIITTEET

*Valtakunnallinen tuntijako
Kielten taitotasoaasteikot
Koulun järjestyssäännöt
Oppilaskunnan säännöt
Tieto- ja viestintätekniikan strategia
Kulttuuriopetuksen suunnitelma*